

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

TEOLOGICKÉ NAUKY

VÝVOJ MEZIKONFESIJNÍCH
A MEZINÁBOŽENSKÝCH VZTAHŮ,
MOŽNOSTI EKUMENICKÉHO DIALOGU
NA HOLEŠOVSKU

RIGORÓZNÍ PRÁCE

MGR. STANISLAV HODOUŠ

OLOMOUC 2023

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem rigorózní práci vypracoval samostatně a použil jsem při tom pouze uvedené prameny a literaturu. Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Cyrilometodějské teologické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a zpřístupněna ke studijním účelům.

V Olomouci dne 6. 6. 2023

Stanislav Hodouš

PODĚKOVÁNÍ

Tato práce by nemohla vzniknout bez vstřícnosti lidí, kteří se podílí na životě církví a náboženských společností na Holešovsku. Děkuji všem, kteří mi poskytli důležité informace a svá svědectví, jaká nelze získat z běžně dostupných pramenů. Jmenovitě zde vyjadřuji díky kazatelce sboru Církve adventistů sedmého dne v Holešově Mgr. Pavle Žůrkové, B.Th.; kurátorovi farního sboru Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích Ing. Jaroslavu Ambróšovi a místokurátorovi téhož sboru Ing. Pavlu Stehnovi; duchovnímu římskokatolické farnosti v Prusinovicích Mgr. Petru Dolákovi; duchovnímu římskokatolické farnosti v Chropyni Mgr. Stanislavu Trčkovi; děkanovi holešovského děkanátu Mgr. Jerzemu Krysztofu Walczakovi; duchovnímu Jednoty bratrské v Holešově Mgr. Milanu Svobodovi a emeritnímu duchovnímu téhož sboru Ing. Svetozáru Slavkovi; emeritnímu kazateli Církve bratrské ve Zlíně Pavlu Škrobákovi; historikovi a spisovateli Mgr. Josefu Špidlovi; zastupitelce města Holešova Ludmile Hřeben-Štaudnerové; mluvčí městského úřadu v Holešově a redaktorce novin Holešovsko Bc. Haně Helsnerové; a členům skupiny Církve bratrské v Holešově. Děkuji také profesoru Cyrilometodějské teologické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci doc. Mgr. et Mgr. ThLic. Jaroslavu Francovi, Th.D. za slova povzbuzení. A ještě jednou všem, kteří mi poskytli informace již při tvorbě diplomové práce, na kterou tato rigorózní práce navazuje.

Nakonec vyjadřuji díky manželce Anně za toleranci mého nadšení.

OBSAH

Úvod	8
1 POJEM „EKUMENICKÉ Hnutí“ A JEHO TEOLOGICKÁ REFLEXE	12
1.1 Význam ekumenismu zdola	14
1.2 Vybrané ekumenické organizace	16
1.3 Vybrané ekumenické osobnosti	18
2 STATISTICKÝ PŘEHLED RELIGIOZITY NA HOLEŠOVSKU	20
2.1 Obce a obyvatelstvo	21
2.2 Náboženská příslušnost obyvatel	22
3 PŘEHLED CÍRKVÍ AKTUÁLNĚ PŮSOBÍCÍCH NA HOLEŠOVSKU A JEJICH POSTOJŮ K EKUMENICKÉMU Hnutí	24
3.1 Římskokatolická církev	25
3.1.1 Postoje katolické církve k ekumenickému hnutí	26
3.1.2 Stručný historický vývoj Římskokatolické církve na Holešovsku	29
3.1.3 Současné působení Římskokatolické církve na Holešovsku	30
3.2 Českobratrská církev evangelická	32
3.2.1 Postoje Českobratrské církve evangelické k ekumenickému hnutí	33
3.2.2 Stručný historický vývoj Českobratrské církve evangelické na Holešovsku	34
3.2.3 Současné působení Českobratrské církve evangelické na Holešovsku	35
3.3 Jednota bratrská	37
3.3.1 Postoje Jednoty bratrské k ekumenickému hnutí	38
3.3.2 Stručný historický vývoj Jednoty bratrské na Holešovsku	38

3.3.3	Současné působení Jednoty bratrské na Holešovsku	41
3.4	Církev bratrská	42
3.4.1	Postoje Církve bratrské k ekumenickému hnutí	43
3.4.2	Stručný historický vývoj Církve bratrské na Holešovsku	44
3.4.3	Současné působení Církve bratrské na Holešovsku	45
3.5	Církev adventistů sedmého dne	46
3.5.1	Postoje Církve adventistů sedmého dne k ekumenickému hnutí	47
3.5.2	Stručný historický vývoj Církve adventistů sedmého dne na Holešovsku	48
3.5.3	Současné působení Církve adventistů sedmého dne na Holešovsku	49
3.6	Shrnutí	51
4	NEOFICIÁLNÍ KŘESŤANSKÉ SKUPINY; CÍRKVE A NÁBOŽENSKÉ SPOLEČNOSTI, KTERÉ ČINNOST NA HOLEŠOVSKU UKONČILY	52
4.1	Křesťanské skupiny bez příslušnosti k církvím	52
4.1.1	Modlitební skupina Milosrdného Ježíše v Pacetlukách	53
4.1.2	Skupina vyznavačů Irských poselství v Jankovicích a Prusinovicích	54
4.1.3	Modlitební skupina v Holešově	55
4.1.4	Skupina letničních křesťanů v Prusinovicích a Holešově	56
4.1.5	Skupina křesťanů v Holešově s vazbou na Apoštolskou církev	57
4.1.6	Modlitební skupina v Holešově s vazbou na církev Slovo života	58
4.1.7	Skupina letničních křesťanů v Přílepech	59
4.2	Církev a náboženské společnosti, které činnost na Holešovsku ukončily	59
4.2.1	Náboženská společnost svědkové Jehovovi	60
4.2.2	Církev československá husitská	61
4.2.3	Židovství	62

4.3	Shrnutí	63
5	VÝVOJ MEZIKONFESIJNÍCH A MEZINÁBOŽENSKÝCH VZTAHŮ NA HOLEŠOVSKU V MINULOSTI	64
5.1	Vývoj mezikonfesijních vztahů v Holešově	65
5.2	Vývoj mezikonfesijních vztahů v Prusinovicích	70
5.3	Vývoj vztahů se Židy v Holešově	76
5.4	Shrnutí	79
6	VLIV SV. JANA SARKANDERA NA MEZIKONFESIJNÍ A EKUMENICKÉ VZTAHY NA HOLEŠOVSKU	80
6.1	Životopis Jana Sarkandera s důrazem na mezikonfesijní vztahy	81
6.1.1	První část života Jana Sarkandera	82
6.1.2	Druhá část života Jana Sarkandera z pohledu příznivců (tzv. „katolického“)	84
6.1.3	Druhá část života Jana Sarkandera z pohledu kritiků (tzv. „protestantského“)	87
6.1.4	Shrnutí	91
6.2	Mezikonfesijní spory ohledně svatořečení Jana Sarkandera	92
6.2.1	Spory o svatořečení Jana Sarkandera na Holešovsku	94
6.2.2	Vliv odkazu Jana Sarkandera na mezikonfesijní vztahy na Holešovsku dnes	94
6.2.3	Duchovní, kulturní a politické události v Holešově k výročím Jana Sarkandera	95
6.2.4	Vnímání osobnosti Jana Sarkandera a jeho vlivu na mezikonfesijní vztahy zástupci církví na Holešovsku	97
6.2.5	Otevření Pamětní síně Sv. Jana Sarkandera	101
6.2.5.1	Reakce nekatolických stran	102
6.2.6	Vztyčení ekumenického Památníku smíření	104

6.2.6.1	Reakce nekatolických stran	107
6.2.7	Konfrontace ohledně Jana Sarkandera v novinách Holešovsko	111
6.2.8	Shrnutí	115
7	MEZIKONFESIJNÍ A EKUMENICKÉ VZTAHY NA HOLEŠOVSKU DO SOUČASNOSTI	117
7.1	Situace v Holešově	117
7.2	Situace v Prusinovicích	122
7.3	Shrnutí	125
8	EKUMENICKÉ Hnutí JAKO DÍLO DUCHA SVATÉHO	127
8.1	Příležitost duchovního ekumenismu	127
8.2	Některé praktické kroky k ekumenismu	129
	Závěr	132
	Anotace	137
	Anotace anglicky	139
	Prameny a literatura	141
	Seznam použitých zkratk	160
	Jmenný rejstřík	161
	Příloha: Fotogalerie	168

ÚVOD

Všichni, kdo vzývají Kristovo jméno, jsou spojeni vírou a křestním ponořením do jeho smrti nejen s ním, ale i spolu navzájem. Avšak přes toto základní a nezrušitelné pouto existují mezi křesťany a jejich společenstvími rozdělení, někdy jdoucí tak hluboko, že znemožňují, aby se jednota mezi nimi vyjádřila u jednoho Pánova eucharistického stolu.¹ Takový stav zajisté neodpovídá Kristově vůli a oslabuje církev při vykonávání jejího poslání.² Ovšem díky Božímu milosrdenství je zde naděje. K rysům současnosti totiž patří klidné a mnohdy i nápadité projevy ekumenické spolupráce.³

Rozdělení se nevyhnulo ani křesťanům v regionu Holešovska, který bude předmětem zkoumání této práce. V ní si dávám za cíl představit místní církve, náboženské společnosti a křesťanské skupiny, a to zejména jejich vzájemné vztahy v minulosti i současnosti. Po reflexi současného vývoje mezikonfesijních vztahů se pak chci pokusit představit překážky a nastínit možné příležitosti na cestě ekumenického hnutí na Holešovsku. Jak totiž přiléhavě napsal ekumenický teolog Walter kardinál Kasper:

„Rozdělení je nejcitelnější tam, kde členové různých církví a církevních společenství žijí bok po boku v městech a obcích.“⁴

Inspirací k prozkoumání ekumenické situace v regionu se mi původně staly myšlenky evangelického ekumenického teologa Pavla Filipiho, který ve své publikaci *Po ekumenickém chodníku*⁵ vkládá svou naději do ekumenismu zdola, když píše:

„Ne teprve dohody církevních představitelů, ne teprve shody, k nimž dospěli teologičtí odborníci, ale již touha v srdcích prostých věřících je základnou, ze které jednota křesťanů vyrůstá.“⁶

¹ Srov. SVATOŇ, Robert. *Společenství v Kristově zaslíbení: Příspěvky k současnému stavu ekumenického dialogu*. s. 14.

² Srov. UR 3, 13; Srov. AG 6; Srov. *Direktář*. I, 18-19; Srov. PAVEL IV. *Evangelii nuntiandi*. 77.

³ Srov. FILIPI, Pavel. *Po ekumenickém chodníku*. s. 5.

⁴ KASPER, Walter. *Duchovní ekumenismus: Praktické podněty k jeho uskutečňování*. s. 59.

⁵ FILIPI, Pavel. *Po ekumenickém chodníku*. Praha: Kalich, 2008.

⁶ *Tamtéž*. s. 26.

Platnost myšlenek Filipiho, ale i dalších teologů, které budou ještě předloženy, se chci pokusit ověřit v našem regionu Holešovska. Práce si tak dává mimo jiného za cíl zjistit, který z ekumenických pohybů je pro jednotu křesťanů na Holešovsku úspěšnější cestou. Je to ten, který vychází „zdola,“ tedy od řadových věřících, anebo ten „shora,“ kdy je ekumenická činnost organizována například duchovními, nebo třeba, jak bude popsáno, dokonce zástupci města?

Kromě Filipiho jsou dalšími základními prameny pro tuto práci *Dokumenty druhého vatikánského koncilu*,⁷ *Direktář k provádění ekumenických principů a norem*⁸ či *ústavy a stanoviska* rad a konferencí jednotlivých církví, které předkládají jejich postoje ve vztahu k ostatním křesťanům, církvím a k ekumenickému hnutí. Nepochybně pro vhled do vývoje místních náboženských vztahů jsou pak práce několika významnějších regionálních křesťanských osobností. Z nich stojí zvláště za zmínku publikační činnost místní historičky a členky Jednoty bratrské Ludmily Plecháčové-Mucalíkové,⁹ nebo takřka neznámá, nikdy nepublikovaná práce průkopníka místního ekumenismu – evangelického faráře Ludvíka Svobody, kterou nazval *Reformovaná církev evangelická v Prusinovicích 1782-1918*.¹⁰ Z prací novějších je to pak publikace zdejší evangelické presbyterky Marie Němcové, nazvaná *100 let českobratrské církve evangelické v Prusinovicích*,¹¹ přinášející zejména cenné informace z posledních desetiletí soužití církví v Holešově a Prusinovicích.

Důležitými zdroji jsou také individuální rozhovory a korespondence se zástupci církví a náboženských společností v regionu a jejich vybranými členy, jejichž cílem bylo mapování aktuální místní situace. Sběr těchto dat byl prováděn od roku 2018 do roku 2023. Dále také regionální periodika a internetové zdroje. Metoda práce je tak

⁷ *Dokumenty 2. Vatikánského koncilu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002.

⁸ *Direktář k provádění ekumenických principů a norem*. Praha: Papežská rada pro jednotu křesťanů, 1993.

⁹ Například: PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Nejstarší dům v Holešově: pamětník historie města, kraje i Moravy*; PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Jihovýchodní Morava*; A jiné příspěvky autorky ve sbornících či audionahrávky, z nichž bude v práci dále citováno.

¹⁰ SVOBODA, Ludvík. *Reformovaná církev evangelická v Prusinovicích 1782-1918*. (Nepublikovaná práce.)

¹¹ NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích*. Prusinovice: Staršovstvo Farního sboru Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích, 2018.

založena na kompilaci dostupných pramenů, průběžné analýze dat z polostrukturovaných rozhovorů a z osobních korespondencí.¹²

Významné pro tuto práci jsou i výsledky Českého statistického úřadu ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2021, probíhajícího jednou za 10 let, kdy právě v době tvorby této práce byla zveřejňována nová data. Protože jsem v tomto v regionu pracoval jako sčítací komisař, rád nyní využiji výsledky mé činnosti.

Je důležité také zmínit, že tato práce je pokračováním mé diplomové práce, nazvané *Přehled církví na Holešovsku a charakteristika jejich vývoje*, obhájené na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci v roce 2019.¹³ V ní jsem se zabýval historickým a současným vývojem jednotlivých církví, náboženských společností a křesťanských skupin na Holešovsku a snažil se naznačit jejich vývoj do budoucna. Asi čtvrtinu této rigorózní práce, přesněji druhou, třetí a čtvrtou kapitolu, kde představím jednotlivé církve, náboženské společnosti a křesťanské skupiny v regionu a jejich statistický vývoj, tvoří její aktualizovaný a doplněný obsah. Zejména třetí kapitola, vzhledem k zaměření této práce, nyní navíc předloží postoje jednotlivých církví k ostatním křesťanům, církvím a k ekumenickému hnutí. Rigorózní práce se tak snaží rozšířit dříve shromážděné informace v diplomové práci k širšímu užítku, kterým má být hledání cest k jednotě místních křesťanů.¹⁴

Celá práce bude uvedena snahou o teologickou reflexi pojmu ekumenické hnutí,¹⁵ kde se zvláště zaměřím na pojmy „ekumenismus zdola“ a „ekumenismus shora.“¹⁶ Po již zmíněném představení jednotlivých místních církví, náboženských společností a křesťanských skupin, pokračuji popisem vývoje náboženských vztahů v regionu.¹⁷ Zde věnuji širší kapitolu osobnosti Sv. Jana Sarkandera, jehož nejednotně vnímaný dějinný odkaz je mezi místními křesťany z ekumenického pohledu dodnes považován za bod rozdělující.¹⁸ Poslední kapitola se bude věnovat duchovnímu ekumenismu a několika

¹² Srov. DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele*. s. 146-151.

¹³ HODOUŠ, Stanislav. *Přehled církví na Holešovsku a charakteristika jejich vývoje*. Olomouc, 2019. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta.

¹⁴ Srov. *Kapitoly 2, 3, 4*.

¹⁵ Srov. *Kapitola 1*.

¹⁶ Srov. *Kapitola 1.1*.

¹⁷ Srov. *Kapitoly 5-7*.

¹⁸ Srov. *Kapitola 6*.

praktickým radám k uvádění ekumenického hnutí do praxe.¹⁹ V závěru práce bych chtěl představit mnou zjištěné překážky a příležitosti pro ekumenické hnutí na Holešovsku. Také se pokusím vyhodnotit, zda je pro ekumenické vztahy v tomto regionu vhodnější kráčet cestou *ekumenismu zdola* nebo *ekumenismu shora*.²⁰

Po mém pátrání za prameny se mi jeví, že publikace věnující se ekumenickému hnutí v českých zemích jsou dnes díky práci našich ekumenických teologů k dispozici. Ovšem zpracování tématu na úrovni lokální se mi zdá být zatím jedinečné. Proto věřím, že tato práce může inspirovat jak křesťany a vedoucí služebníky církví na Holešovsku, tak také v jiných regionech, jimž leží místní ekumenický dialog na srdci.

Zbývá prozradit, proč jsem zvolil právě toto téma. Na Holešovsku jsem se narodil, prožil tady celý život a považuji se za regionálního patriota. O místní náboženskou scénu se zajímám takřka od dětství. Navštěvuji zde různé církve a křesťanské skupiny, v nichž mám své známé, přátele, rodinu – neboli své sestry a bratry v Kristu. Byl jsem zde svědkem letničního a charizmatického hnutí, hnutí víry, ale i křesťanského tradicionalismu a dalších směrů. Také velkého duchovního probuzení a s ním rychlého početního růstu ve společenství křesťanů, ale i úbytku ve společenstvích jiných, kde jsem zase vnímal beznaděj, či lhostejnost a rezignaci. Proto cítím, že by bylo dobré, abych to, co jsem se za léta dozvěděl, co jsem prožil, promýšlel, a za co se modlil, nyní shromáždil a nabídnul k inspiraci. Jako problém křesťanské scény Holešovska vnímám roztříštěnost křesťanů do většího počtu církví, skupin a skupinek. Často nízké počty jejich příslušníků pak znemožňují, aby mohla každá z nich samostatně realizovat všechny duchovní aktivity, které by mohly prospět většímu užitku křesťanského společenství a šíření evangelia. Někdy dokonce bojují o vlastní existenci a prohrávají ji. Věřím, že praktickým řešením místní situace by mohlo být spojení sil v rámci ekumenického hnutí. Jaké cesty tedy mohou vést k jednotě Božího lidu na Holešovsku? A jaké překážky jí brání? Přijměte nyní pozvání k hledání odpovědi na stranách mé práce.

¹⁹ Srov. *Kapitola 8*.

²⁰ Srov. *Závěr*.

1 POJEM „EKUMENICKÉ HNUTÍ“ A JEHO TEOLOGICKÁ REFLEXE

Bůh přitahuje celou lidskou rodinu, a také veškeré stvoření k jednotě se sebou. S tímto cílem poslal na svět svého jediného Syna, který byl povýšen na kříži, byl oslaven a seslal Ducha svatého, jehož prostřednictvím shromažďuje k jednotě víry, naděje a lásky lid Nové smlouvy, kterým je církev²¹ (1. Jn 4,9; Kol 1,18-20; J 11,52). Jak učí apoštol: „*Jen jedno je ono tělo, ke kterému jste byli povoláni. Jeden Pán, jedna víra, jeden křest*“ (Ef 4,4-5). Neboť „*vy všichni pokřtěni v Krista, oblékli jste se v Krista... Všichni jste jeden v Kristu Ježíši*“ (Gal 3,27-28). Duch svatý, který sídlí ve věřících a naplňuje i řídí celou církev, vytváří jejich podivuhodné společenství, a tak hluboce všechny v Kristu spojuje. On sám rozděluje milosti a služby (Mt 28,18-20; J 20,21-23) a obohacuje rozličnými dary církev Ježíše Krista „*pro přípravu křesťanů k úkolům, které mají plnit, aby Kristovo tělo dělalo pokroky*“ (Ef 4,12).²²

Ačkoli ovšem Kristus založil církev jednu a jedinou, přesto se více křesťanských společenství vnímá za pravé dědictví Ježíše Krista. Vyznávají sice, že jsou všichni učedníky Páně, avšak rozdílně smýšlejí a jdou různými cestami, jako by Kristus byl rozdělen (1. Kor 1,13).²³ Boží milost však vede příslušníky mnoha církví a církevních společenství k úsilí o překonání rozdělení, k novému budování společenství lásky modlitbou, lítostí a vzájemnými prosbami o odpuštění hříchů současné i dřívější nejednoty, setkáváním se v konkrétních formách spolupráce a v teologickém dialogu. Tyto snahy byly shrnuty pojmem **ekumenické hnutí**. Toto hnutí je Boží milost daná Otcem jako odpověď na Ježíšovu modlitbu a na prosby, které církvi vnuká Duch svatý. Jeho vlastním úkolem je znovu nastolit jednotu křesťanů.²⁴ Stručně řečeno slovy Druhého Vatikánského koncilu, ekumenickým hnutím se rozumí „*jednání a podniky, které jsou zaměřeny k podporování jednoty křesťanů.*“²⁵

²¹ *Direktář*. I, 11; Srov. UR 2.

²² Srov. UR 2.

²³ Srov. UR 1.

²⁴ Srov. *Direktář*. I, 19, 22.

²⁵ Srov. UR 4.

Řecké slovo *ekumena (oikúmené)* se odvozuje od *oikeó* – bydlím, a tím od *oikia* – dům. Přívlastek *ekumenický* pak od 5. století označoval celou obydlenu zemi ve smyslu zeměpisném. Později ve smyslu politickém, a poté církevním, kde vyjadřoval například jednotu v učení. Teprve od poloviny 18. století dostává význam platný v současnosti, kdy zahrnuje postoje a snahy usilující o sblížení rozdělených křesťanů.²⁶

Na fóru Světové rady církví, založené roku 1948, si ekumenické hnutí stanovilo jako svůj nejbližší cíl přivést církve bez újmy jejich vlastního učení ke společným úvahám a ke společnému postupu ve světě. V roce 1965 bylo jejími členy asi 214 církví (zatím bez katolické církve) a toho roku byl při Světové radě církví zřízen i poradní výbor s katolickými členy.²⁷ Rovněž začátkem 60. let minulého století začíná ekumenické hnutí pronikat do českých zemí.²⁸

Snahou ekumenického hnutí je odpovídat na dar Boží milosti, jímž jsou všichni křesťané povoláni k víře v tajemství církve podle Božího plánu, kterým chce Bůh skrze Ducha svatého přivést lidstvo ke spáse a k jednotě v Kristu. Toto hnutí volá k naději, že se Ježíšova modlitba „*aby všichni byli jedno*“ plně uskuteční:²⁹

„Neprosím však jen za ně, ale i za ty, kteří skrze jejich slovo ve mne uvěří: aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni byli v nás, aby tak svět uvěřil, že ty jsi mě poslal. Slávu, kterou jsi mi dal, dal jsem jim, aby byli jedno, jako my jsme jedno – já v nich a ty ve mně; aby byli uvedeni v dokonalost jednoty a aby svět poznal, že ty jsi mě poslal a zamiloval sis je tak jako mne.“
(J 17, 20-23)

Podpořit obnovení jednoty mezi všemi křesťany bylo jedním z hlavních úkolů ekumenického Druhého vatikánského koncilu. Pán věků, který moudře a trpělivě uskutečňuje vůči hříšníkům záměr své milosti, začal v poslední době ve větší míře vzbuzovat v křesťanech navzájem odloučených upřímnou lítost a touhu po jednotě.

²⁶ Srov. NEUER, Peter. *Ekumenická teologie: hledání jednoty křesťanských církví*. s. 17-27; Srov. FILIPI, Pavel. *Církev a církve: Kapitoly z ekumenické eklesiologie*. s. 121.

²⁷ Srov. UR úvod.

²⁸ Srov. SVATONĚ, Robert. *Společenství v Kristově zaslíbení: Příspěvky k současnému stavu ekumenického dialogu*. s. 203-206.

²⁹ *Direktář*. I, 9.

Tohoto hnutí za jednotu, které se nazývá ekumenickým, se účastní ti, kteří vyzývají Trojjediného Boha a vyznávají Ježíše jako Pána a Spasitele nejen jako jednotlivci každý zvlášť, nýbrž také ve společenstvích, ve kterých uslyšeli evangelium, a které označují jako církve svou i Boží. Téměř všichni však touží, i když různým způsobem, po jedné a viditelné Boží církvi, která by byla opravdu obecná a vyslaná do celého světa, aby se svět obrátil k evangeliu, a tak byl spasen k slávě Boží.³⁰

1.1 VÝZNAM EKUMENISMU ZDOLA

V prostředí ekumenického názvosloví můžeme postřehnout velmi širokou řadu termínů. Například *globální ekumenismus* a *lokální ekumenismus*,³¹ *ekumenismus návratu*,³² *duchovní ekumenismus*,³³ *ekumenismus života*,³⁴ *ekumenismus obrácení*,³⁵ *zážitkový ekumenismus*,³⁶ *ekumenismus krve*,³⁷ *ekumenická zima* nebo také *ekumenická negramotnost*, a další.³⁸ S některými z nich se později v této práci setkáme. Důležité pojmy, které je však třeba na tomto místě představit, jsou ***ekumenismus zdola*** a ***ekumenismus shora***. Ty budou totiž předmětem srovnávání ve snaze dojít jednoho z cílů této práce – zjistit, zda je pro křesťany na Holešovsku úspěšnější cestou k jednotě ekumenický pohyb *zdola* nebo *shora*, jak bylo předesláno v úvodu.³⁹

³⁰ Srov. UR 1.

³¹ Srov. SVATOŇ, Robert. *Společenství v Kristově zaslíbení: Příspěvky k současnému stavu ekumenického dialogu*. s. 9.

³² *Tamtéž*. s. 15, 135.

³³ Srov. UR 8.

³⁴ Srov. SVATOŇ, Robert. *Společenství v Kristově zaslíbení: Příspěvky k současnému stavu ekumenického dialogu*. s. 130-134.

³⁵ Srov. *Tamtéž*. s. 184.

³⁶ Srov. *Tamtéž*. s. 153.

³⁷ Srov. SVATOŇ, Robert. *Za církev obnovenou a ekumenickou: Jednota křesťanů v učení katolické církve po 2. vatikánském koncilu*. s. 182-183.

³⁸ Srov. FILIPI, Pavel. *Po ekumenickém chodníku*. s. 26, 46; Srov. SVATOŇ, Robert. *Společenství v Kristově zaslíbení: Příspěvky k současnému stavu ekumenického dialogu*. s. 152.

³⁹ Srov. Úvod.

Ekumenismus zdola můžeme definovat jako *místní ekumenismus*, tedy ekumenický pohyb vycházející ze strany řadových věřících ve farnostech či církevních sborech, to znamená z roviny osobních vztahů, kde se křesťané setkávají v místě jak při pobožnostech, tak v každodenním životě. Zde získávají „ekumenickou zkušenost.“ Tento termín pak může najít uplatnění v jak v teologické reflexi, tak v rozhodnutích jednotlivých církví, týkajících se obnovení jednoty křesťanů. Jinak řečeno, nové kroky na cestě k jednotě mají být podloženy zkušenostmi, které vyrůstají v místních společenstvích církve, v nichž jednotlivci zakouší jednotu.⁴⁰ Podle některých teologů je nutné právě tento „pohyb zdola“ rozvinout, protože v něm má být větší naděje na úspěch ekumenického hnutí.⁴¹ Například pražský pomocný biskup Václav Malý na setkání s vedením Českobratrské církve evangelické v roce 2004 sdělil, že ekumena může růst především zdola.⁴² Protokol 45. synodu Starokatolické církve v ČR z roku 2007, zase předkládá výhled, že přesvědčivý ekumenismus by měl stát na *ekumeně zdola*, kdy se má stát vnitřním postojem laických věřících a jejich duchovních.⁴³ Nebo třeba patriarcha Církve československé husitské Tomáš Butta, když napsal:

„Nestačí jen oficiální ekumenické akce představitelů církví – i když jsou jistě velmi důležité, ale významné jsou místní a osobní konkrétní spontánní projevy ekumenického sblížení, porozumění a spolupráce. Taková „ekumena zdola“ je vlastně „ekumenou shůry“ – z těch nejvyšších míst.“⁴⁴

A naopak pojem **ekumenismus shora** již napovídá, že se jedná o ekumenický pohyb „na nejvyšší úrovni,“ (či na „vyšší úrovni“), například bohoslužby sloužené představiteli církví, které dávají najevo křesťanům „dole,“ že jejich ekumenické snahy jsou dovoleny

⁴⁰ Srov. SVATONĚ, Robert. *Společenství v Kristově zaslíbení: Příspěvky k současnému stavu ekumenického dialogu*. s. 152-153.

⁴¹ Srov. *Tamtéž*. s. 26. A následně jmenovaní teologové.

⁴² Srov. Evangelíci se sešli s pražským světícím biskupem Václavem Malým. [online]. 4. 11. 2104 [cit. 2022-06-17]. Dostupné z: https://ekumenickarada.cz/in/293/evangelici_se_sesli_s_prazskym_sveticim_biskupem_vaclavem_maly_m#.Yqzfe9PP1EZ.

⁴³ Srov. 45. synoda Starokatolické církve v ČR – pastorální synoda (2007). [online]. 10. 10. 2007 [cit. 2022-06-17]. Dostupné z: <https://www.starokatolici.cz/45-synoda-starokatolicke-cirkve-v-cr-pastoralni-synoda-2007/t9246>.

⁴⁴ BUTTA, Tomáš. Myšlenky o ekumenismu. [online]. 3. 2. 2011 [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.csh.cz/view.php?id=1267>.

a že se o ně mohou také pokusit.⁴⁵ Hovořit lze o něm také jako o *oficiálním ekumenismu* či *ekumenické zdvořilosti*, která je důležitá, avšak jak již bylo naznačeno, představuje podle mínění některých teologů menší, nebo dokonce pouze nepatrný krok na cestě právě v porovnávání s *ekumenismem zdola*.⁴⁶

Po mém hledání v pramenech jsem došel k závěru, že pojmy *ekumenismus shora* a *ekumenismus zdola* dosud patrně nemají úplně přesně a jednotně definováno, kde končí hranice *ekumenismu shora* a již začíná *ekumenismus zdola* a naopak, a které všechny aktivity lze pod jednotlivé strany zahrnout. Tato práce bude proto pro své potřeby vycházet z vlastního upřesnění definice, kdy *ekumenismus zdola* znamená ekumenický pohyb na úrovni řadových věřících a *ekumenismus shora* pak aktivity konané na úrovni duchovních, biskupů, církví, úřadů, ekumenických organizací, nebo třeba sdílených kaplanských či humanitárních aktivit.

1.2 VYBRANÉ EKUMENICKÉ ORGANIZACE

Ekumenické úsilí trvá ve světě již více než sto let. Za jeho počátek se pokládá *světová misijní konference v Edinburgu* v roce 1910, ovšem pomíjíme-li ekumenické pokusy z dob ještě dřívějších. Ekumenické hnutí probíhá na úrovni celosvětové, na úrovních regionálních či kontinentálních, národních a místních. Bývá zastřešeno různými ekumenickými organizacemi.⁴⁷

⁴⁵ Srov. FILIPI, Pavel: *Po ekumenickém chodníku*. s. 23.

⁴⁶ Srov. *Tamtéž*. s. 26; Srov. BUTTA, Tomáš. Myšlenky o ekumenismu. [online]. 3. 2. 2011 [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.ccsch.cz/view.php?id=1267>; Srov. Evangelíci se sešli s pražským světícím biskupem Václavem Malým. [online]. 4. 11. 2104 [cit. 2022-06-17]. Dostupné z: https://ekumenickarada.cz/in/293/evangelici_se_sesli_s_prazskym_sveticim_biskupem_vaclavem_maly_m#.Yqzfe9PP1EZ; Srov. 45. synoda Starokatolické církve v ČR – pastorální synoda (2007). [online]. 10. 10. 2007 [cit. 2022-06-17]. Dostupné z: <https://www.starokatolici.cz/45-synoda-starokatolicke-cirkve-v-cr-pastoralni-synoda-2007/t9246>.

⁴⁷ Srov. NEUER, Peter. *Ekumenická teologie: hledání jednoty křesťanských církví*. s. 39-40; Srov. FILIPI, Pavel: *Po ekumenickém chodníku*. s. 16.

Na celosvětové úrovni je jeho nositelkou zejména *Světová rada církví*. Sama sebe definuje jako „*společenství církví, které uznávají našeho Pána Ježíše Krista jako Boha a Spasitele.*“ Je největší mezinárodní ekumenickou organizací se sídlem v Ženevě. Jak bylo již řečeno, vznikla roku 1948 a sdružuje 349 církví protestantských, pravoslavných, anglikánských, letničních a takzvaně svobodných. Ovšem největší – katolická církev – není jejím členem, ale spolupracuje s ní. V českých zemích jsou jejími členy Pravoslavná církev v českých zemích, Českobratrská církev evangelická, Církev československá husitská a Slezská církev evangelická a. v. Do této kategorie by však mohly být zařazeny též takzvané konfesní svazy, například Světový reformovaný svaz, Světová luterská federace, Světová metodistická rada, Světový svaz baptistů a další. I když tyto jsou sice zaměřeny především na spolupráci církví uvnitř jednotlivých konfesních rodin, přesto mají své aktivity zároveň směrem k církvím ostatních tradic.⁴⁸

Na úrovni regionální je u nás nejznámější ekumenickou strukturou *Konference evropských církví*. Vznikla roku 1959 a sdružuje 125 církví luterských, reformovaných, pravoslavných, anglikánských, metodistických, baptistických, letničních a starokatolických. V českých zemích jsou jejími členy Pravoslavná církev v českých zemích, Českobratrská církev evangelická, Církev československá husitská, Slezská církev evangelická a. v., Bratrská jednota baptistů, evangelická církev metodistická, Jednota bratrská a Starokatolická církev.⁴⁹

Na úrovni národní je u nás nejznámější *Ekumenická rada církví v České republice*. Vznikla roku 1993 jako nástupnická organizace *Ekumenické rady církví v Československu* založené roku 1955 a sídlí v Praze. Je společenstvím křesťanských církví, které „*vyznávají Pána Ježíše Krista jako Boha a Spasitele podle Písem Starého a Nového Zákona a usilují uskutečňovat své poslání společně ke slávě jednoho Boha, Otce i Syna i Duchu svatého.*“ O členství v ní se mohou ucházet všechny křesťanské církve, které jsou jako církve registrovány v České republice, pokud souhlasí s její věroučnou bází. Jejími členy jsou Pravoslavná církev v českých zemích, Českobratrská církev evangelická, Církev československá husitská, Slezská církev evangelická, Církev

⁴⁸ Srov. NEUER, Peter. *Ekumenická teologie: hledání jednoty křesťanských církví*. s. 50-81; Srov. FILIPI, Pavel: *Po ekumenickém chodníku*. s. 16.

⁴⁹ Srov. FILIPI, Pavel: *Po ekumenickém chodníku*. s. 16–17.

bratrská, Apoštolská církev, Bratrská jednota baptistů, Evangelická církev metodistická, Středočeská církev, Evangelická církev a. v. v ČR a Jednota bratrská. Římskokatolická církev má status přidruženého člena a Církev adventistů sedmého dne, a také Federace židovských obcí, status pozorovatelů.⁵⁰

1.3 VYBRANÉ EKUMENICKÉ OSOBNOSTI

Za zmínku v této kapitole jistě stojí i několik významnějších osobností ekumenismu. Ze světových průkopníků ekumenického hnutí bychom mohli představit třeba za katolickou církev francouzského kněze Pavla Couturiera (1881-1953). Pro své spirituální pojetí hnutí za obnovení jednoty křesťanů je pokládán za „otce duchovního ekumenismu.“ Do základů ekumenismu položil modlitbu za jednotu a sdílení duchovních darů mezi křesťany, inicioval též modlitební týdny za jednotu křesťanů. Za evangelickou církev pak švýcarského teologa a pastora Rogera Schütze (1915-2005), zakladatele a dlouholetého převora mezinárodního ekumenického mnišského společenství v Taizé. Stal se příkladem žitého ekumenismu, který v sobě vedle duchovního jádra obsahuje prvky svědectví a solidarity. Nebo za pravoslavnou církev ruského teologa a kněze Sergeje Bulgakova (1871-1944). Ten po nucené emigraci stál v čele teologického institutu v Paříži a významně přispěl k poznání pravoslavné teologie na Západě.⁵¹ V českých zemích byl zase významným propagátorem ekumenického hnutí katolický duchovní a teolog Antonín Mandl (1917-1972).⁵² A konečně na Holešovsku můžeme vnímat jako prvního průkopníka ekumenického hnutí evangelického faráře Ludvíka Svobodu (1936-2014), jehož snahy přinesly praktickou

⁵⁰ Srov. *Tamtéž*. s. 17, 19; Srov. Kdo jsme. [online]. 11. 1. 2121 [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: http://www.ekumenickarada.cz/kdo_jsme.

⁵¹ Srov. SVATONĚ, Robert. *Aby všichni byli jedno: Oktáv modliteb za jednotu křesťanů*. s. 7, 34-35; Srov. NEUER, Peter. *Ekumenická teologie: hledání jednoty křesťanských církví*. s. 141-142.

⁵² Srov. *Tamtéž*. s. 131.

spolupráci i pravidelné sloužení společných bohoslužeb církví v Prusinovicích, jak bude ještě zmíněno.⁵³

⁵³ Srov. *Kapitola 7.2.*

2 STATISTICKÝ PŘEHLED RELIGIOZITY NA HOLEŠOVSKU

Město Holešov leží na Moravě ve Zlínském kraji v okrese Kroměříž. Rozprostírá se na úpatí nejzápadnějších výběžků Hostýnských vrchů, na rozhraní Hané a Valaška, při březích říčky Rusavy.⁵⁴ Nejstarší zmínka o něm pochází z roku 1141. Archeologickými nálezy je doloženo jeho osídlení již ve starší době bronzové. Od poloviny 13. století je uváděn jako městečko a ve 14. století se stává městem. V té době vlastní jeho část rod Šternberků. Od poloviny 16. století se stal Holešov významným centrem Jednoty bratrské. V časech panování Rottalů, zejména na počátku 18. století, prožil období velkého stavebního a kulturního rozmachu. V roce 1850 zde bylo zřízeno okresní hejtmánství a soud a město se stalo ekonomickým střediskem regionu. V 19. a ještě 20. století patřilo holešovské panství rodu Vrbnů. Žila zde rovněž významná židovská komunita. Do roku 1960 byl Holešov okresním městem. Od roku 2003 přebral část pravomocí okresního úřadu a stal se takzvanou pověřenou obcí 3. stupně.⁵⁵

V Holešově také působilo několik významných náboženských osobností. Za zmínku nepochybně stojí židovský rabín Šabtaj ben Meir ha-Kohen (1621-1662), zvaný Šach. V úřadu rabína zde působil pět let a byl velmi významným učencem. Dochovala se o něm spousta legend, podle nichž měl být dokonce zázračným rabínem, který měl dar uzdravovat. Šach je hodnocen jako nejvýznamnější rabín českých zemí a jako jeden z asi patnácti nejvýznamnějších rabínů světa. Jeho hrob je dochován na místním židovském hřbitově a svůj název po něm nese Stará – Šachova synagoga.⁵⁶ Z prostředí protestantského spisovatel, hudební skladatel, autor evangelického zpěvníku, básník a učitel, evangelický kněz Jiří Třanovský (1592-1637), který působil právě v Holešově od

⁵⁴ Srov. Holešov. [online]. 23. 1. 2019 [cit. 2019-01-23]. Dostupné z:

<https://mapy.cz/zakladni?x=17.5765505&y=49.3385825&z=12&source=muni&id=3125>.

⁵⁵ Srov. Kroměříž, Holešov, Bystřice p. Host., Hulín, Chropyně a okolí: Plán města. s. 6; Srov. Město Holešov. [online]. 11. 12. 2021 [cit. 2021-12-11]. Dostupné z: <https://www.holesov.cz>.

⁵⁶ Zápis osobního rozhovoru s Vratislavem Brázdilem, průvodcem synagogy v Holešově z 8. 3. 2019. Archiv autora; Srov. DVOŘÁK, Jan, Oldřich FIALA, Anežka FIALOVÁ, a kol. *Holešov: město ve spirálách času*. s. 338.

roku 1613 jako učitel a od roku 1615 krátce také jako kněz.⁵⁷ Nebo světový misionář a kazatel Jednoty bratrské Kristián David (1692-1751), který právě v Holešově přijal bratrskou víru.⁵⁸ Nesmíme ovšem přehlédnout ani známého katolického kněze a mučedníka Sv. Jana Sarkandera (1576-1620), který působil tři roky právě v Holešově. Této osobnosti se bude práce později věnovat podrobněji.⁵⁹

Následující podkapitoly se budou zabývat statistickou reflexí regionu s důrazem na náboženskou otázku.

2.1 OBCE A OBYVATELSTVO

Správní obvod města Holešova jako města s rozšířenou působností (dále v této práci „Holešovsko“) je vymezen územím 19 obcí (včetně místních částí 26). Tvoří jej město Holešov s místními částmi Všetuly, Dobrotice, Količín, Tučapy a Žopy, s celkem 11 519 obyvateli, dále obce (v závorce uváděn počet obyvatel) Prusinovice (1147), Kostelec u Holešova s místní částí Karlovice (982), Přílepy (962), Martinice (811), Žeranovice (800), Míškovice (686), Roštění (643), Rymice (569), Ludslavice (479), Lechotice (405), Jankovice (379), Němčice (335), Zahnašovice (304), Třebětice s místní částí Alexovice (256), Horní Lapač (254), Kurovice (254), Pacetluky (212) a Bořenovice (200). Celkem žije na Holešovsku **21 197 obyvatel**.⁶⁰

⁵⁷ Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila: *Jiří Třanovský a jeho působení na Moravě*. In: Zpravodaj města Holešova, 1993, 20(2). Příloha; Srov. DVOŘÁK, Jan, Oldřich FIALA, Anežka FIALOVÁ, a kol. *Holešov: město ve spirálách času*. s. 381, 535.

⁵⁸ Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila: *Město Holešov a Kristian David*. In: Zpravodaj města Holešova, 1992, 19(1). Příloha.

⁵⁹ Srov. *Kapitoly* 5.1.1; 5.1.2; 5.1.3.

⁶⁰ Srov. Obyvatelstvo podle náboženské víry a obcí vybraného SO ORP. [online]. 8. 4. 2022 [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4294&katalog=33525&pvo=SLD210092-OB-OR&pvo=SLD210092-OB-OR&pvoKc=65&pvoCh=7202#w=>.

2.2 NÁBOŽENSKÁ PŘÍSLUŠNOST OBYVATEL

Podle posledního Sčítání lidu, domů a bytů, které provedl Český statistický úřad v roce 2021 (dále v této práci „Sčítání 2021“) se k víře veřejně hlásí přibližně čtvrtina obyvatel Holešovska (5338 osob). Z toho většina k **Církvi římskokatolické** (3570). Třetina obyvatel (7323) se naopak označuje za **nevěřící**. Věřících, avšak nehlásících se k žádné církvi nebo náboženské společnosti je 2414.⁶¹ Dalšími, již menšími církvemi, které na Holešovsku působí, jsou **Českobratrská církev evangelická** (151), **Jednota bratrská** (30), **Církev bratrská** (13) a **Církev adventistů sedmého dne** (10).⁶²

Obyvatelé se zde však hlásí také k dalším církvím, náboženským společnostem nebo spiritualitám, které nemají na Holešovsku vlastní zázemí. Jsou to Pravoslavná církev v Českých zemích (32) – nejbližší církevní obec v Kroměříži, vzdálená 18 kilometrů;⁶³ Náboženská společnost svědkové Jehovovi (31) – nejbližší sbor v Bystřici pod Hostýnem, 11 kilometrů;⁶⁴ Jedi (22); Církev Československá husitská (13) – nejbližší náboženská obec v Kroměříži;⁶⁵ Buddhismus (8) a Buddhismus diamantové cesty (1) – nejbližší centrum ve Zlíně, 20 kilometrů;⁶⁶ Církev řeckokatolická (6) – nejbližší farnost v Otrokovicích, 22 kilometrů;⁶⁷ pohanství (6); Hnutí Grálu (4) – nejbližší Kruh Grálu ve Zlíně;⁶⁸ Církev Nová naděje (2) – nejbližší sbor v Kroměříži;⁶⁹ Islám (2) – bez náboženské

⁶¹ Srov. *Tamtéž*.

⁶² Srov. Obyvatelstvo podle náboženské víry (data a schéma). [online]. 6. 4. 2022 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/62353418/182807150/sldb2021_vira.csv/4a82a38f-166f-4b31-a2fa-55e5d5f53067?version=1.1.

⁶³ Srov. Chrámy a církevní obce. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <http://www.pravoslavi.cz/>.

⁶⁴ Srov. Najít shromáždění. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://apps.jw.org/ui/B/meeting-search.html#/weekly-meetings/search/B/Hole%C5%A1ov,%20%C4%8Cesko/49.333309,17.57833//detail?id=70A92B9B-5029-4F1E-969F-6E8BFD2D3F8A>.

⁶⁵ Srov. Kontakty. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <http://ccsh.cz/no.php>.

⁶⁶ Srov. Meditační centra. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://bdc.cz/meditacni-centra/>.

⁶⁷ Srov. Řeckokatolická farnost v Otrokovicích. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://www.exarchat.cz/brnensko-olomoucky-dekanat/>.

⁶⁸ Srov. Hnutí Grálu v České republice. [online]. 21. 5. 2022 [cit. 2022-05-21]. Dostupné z: <https://hnutigralu.net/hnuti-gralu-v-ceske-republice/>.

⁶⁹ Srov. Sborny CNN. [online]. 21. 5. 2022 [cit. 2022-05-21]. Dostupné z: <https://nova-nadeje.cz/sborny-cnn>.

obce v kraji;⁷⁰ Hinduismus (2) – nejbližší obec ve Střílkách, 40 kilometrů;⁷¹ Satanismus (2); Pastafariáni (2); Apoštolská církev (1) – nejbližší sbor v Bystřici pod Hostýnem;⁷² Slezská církev evangelická augsburského vyznání (1) – bez farního sboru v kraji; Sithové (1).

Více než čtvrtina obyvatel Holešovska (6122) ovšem svoji religiozitu ve Sčítání 2021 **nevedla**. O jejich víře a případné náboženské příslušnosti tak lze pouze spekulovat.⁷³

Údaje ze Sčítání 2021 se však obvykle výrazně liší od údajů ve vlastních církevních kartotékách, jak bude následně srovnáváno v kapitole, která představí jednotlivé církve.⁷⁴

⁷⁰ Srov. Mešity a modlitebny v ČR a SR. [online]. 21. 5. 2022 [cit. 2022-05-21]. Dostupné z: <http://www.praha-muslim.cz/mosques.htm>.

⁷¹ Srov. Střílky. [online]. 21. 5. 2022 [cit. 2022-05-21]. Dostupné z: <http://www.hinduismus.cz/hinduisticke-obce/iobec-strilky/>.

⁷² Srov. Sbory a stanice AC. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: https://apostolskacirkev.cz/component/com_zhgooglemap/Itemid,263/externalmarkerlink,0/id,1/view,zhgooglemap/.

⁷³ Srov. Obyvatelstvo podle náboženské víry (data a schéma). [online]. 6. 4. 2022 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/62353418/182807150/sldb2021_vira.csv/4a82a38f-166f-4b31-a2fa-55e5d5f53067?version=1.1.

⁷⁴ Srov. *Kapitola 3*.

3 PŘEHLED CÍRKVÍ AKTUÁLNĚ PŮSOBÍCÍCH NA HOLEŠOVSKU A JEJICH POSTOJŮ K EKUMENICKÉMU Hnutí

Na Holešovsku v současnosti působí a má své zázemí pět křesťanských církví. Jsou to **Římskokatolická církev, Českobratrská církev evangelická, Jednota bratrská, Církev bratrská a Církev adventistů sedmého dne**. Tyto církve, jejich místní působení a postoje k ekumenismu budou popsány v následujících podkapitolách. V celé práci budou jednotlivé církve řazeny vždy za sebou, a to sestupně podle počtu obyvatel hlásících se dané církvi.

Své zázemí zde opustily **Náboženská společnost svědkové Jehovovi** – sbor zrušen v roce 2019, Sál království prodán a jeho členové rozdělení do sborů v okolí; **Církev československá husitská** – pokus o obnovení činnosti proběhl neúspěšně okolo roku 2015; a **Judaismus** – poslední pravidelné pobožnosti sympatizantů židovství probíhaly do roku 2013. Zaznamenána bude také činnost sedmi křesťanských skupin bez příslušnosti k církvím, případně sympatizujících s některou církví se zázemím mimo region.⁷⁵

Z těchto údajů je patrné, že mezikonfesijní vztahy a cesta k ekumenickému dialogu jsou dnes na Holešovsku možné mezi pěti místními křesťanskými církvemi, popřípadě s dalšími církvemi za hranicemi regionu.

⁷⁵ Srov. Kapitola 4.

3.1 ŘÍMSKOKATOLICKÁ CÍRKEV

Římskokatolická církev je nejpočetnější církví na Holešovsku. Při Sčítání 2021 se k ní přihlásilo **3570 osob**, čímž výrazně převyšuje počet obyvatel hlásících se k ostatním církvím v regionu.⁷⁶ Je to však o třetinu méně (-31,7 %) než v roce 2011, kdy se k ní hlásilo 5228 osob.⁷⁷ Dalších 820 obyvatel uvedlo ve Sčítání 2021 svoji náboženskou příslušnost jako „katolík“ nebo „katolická víra.“ Zde ovšem nelze určit, zda tito dotázaní pouze nechtěli nebo neuměli uvést přesný název církve, nebo zda se považují sice za katolíky, kteří ale nechtějí být součástí církve.⁷⁸ Děkanát eviduje na Holešovsku celkem okolo **5000 katolíků**. Z toho asi 850 praktikujících v Holešově a přibližně další poloviční počet praktikujících je v ostatních obcích Holešovska dohromady. Ačkoliv se celkový počet katolíků snižuje, počet praktikujících zůstává přibližně stabilní.⁷⁹

Rovněž v rámci České republiky je Římskokatolická církev nejpočetnější, v roce 2021 se k ní přihlásilo 741 019 osob. To je o třetinu méně (-31,5 %) než v roce 2011, kdy se k ní přihlásilo 1 082 463 osob.⁸⁰ V roce 2020 měla katolická církev podle vlastní statistiky celosvětově 1,36 miliardy pokřtěných příslušníků a jejich počet roste.⁸¹

⁷⁶ Srov. *Kapitola 2.2.*

⁷⁷ Srov. *Tamtéž*; Srov. Obyvatelstvo podle náboženské víry a podle velikostních skupin obcí, okresů a správních obvodů ORP – Zlínský kraj. [online]. 8. 4. 2022 [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=30719&pvo=ZVKR014&pvokc=100&pvoch=3131>.

⁷⁸ Toto rozlišení v případech nepřesné formulace respondentů předkládá doc. PhDr. Zdeněk Vojtíšek, Th.D., viz: Zachrání lidstvo Tvořivá společnost? S religionistou Zdeňkem Vojtíškem o novém hnutí. [online]. 8. 1. 2023 [cit. 2023-01-12]. Dostupné z: <https://www.mujirozhlas.cz/hergot/zachrani-lidstvo-tvoriva-spolecnost-s-religionistou-zdenkem-vojtiskem-o-novem-hnuti>; Srov. Obyvatelstvo podle náboženské víry (data a schéma). [online]. 6. 4. 2022 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/62353418/182807150/sldb2021_vira.csv/4a82a38f-166f-4b31-a2fa-55e5d5f53067?version=1.1.

⁷⁹ Zápis osobního rozhovoru s Mgr. Jerzym Krysztofem Walczakem, děkanem Děkanátu Holešov z 18. 2. 2019. Archiv autora; Zápis osobního rozhovoru s Markem Výletou, duchovním Římskokatolické farnosti v Prusinovicích z 18. 3. 2018. Archiv autora; Korespondence s Mgr. Antonínem Ptáčkem, duchovním Římskokatolické farnosti v Žeranovicích ze 7. 3. 2019. Archiv autora.

⁸⁰ Srov. Náboženská víra podle sčítání v České republice. [online]. 23. 5. 2022 [cit. 2022-05-23]. Dostupné z: <https://www.getsemany.cz/node/3940>.

⁸¹ Srov. Statistická ročenka: Katolíků na světě přibývá. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://www.vaticannews.va/cs/vatikan/news/2022-02/statisticka-rocenka-katoliku-na-svete-pribyva.html>.

3.1.1 POSTOJE KATOLICKÉ CÍRKVE K EKUMENICKÉMU HNUTÍ

Postoj katolické církve k novodobému ekumenismu procházel nesnadnými etapami vývoje. Od církve ekumenické hnutí odmítající přes církev, která se tomuto hnutí otevřela, až po církev, která nezanedbatelným způsobem přispěla k jeho rozvoji.⁸²

Současné postoje katolické církve k ostatním církvím a křesťanům a k ekumenickému hnutí lze hledat ve více pramenech. Zejména v *Dokumentech druhého vatikánského koncilu*,⁸³ který zasedal v letech 1962 až 1965 a lze jej chápat jako výrazný mezník v postoji katolické církve k ekumenickému hnutí.⁸⁴ Nejdůležitější výpovědi o poměru katolické církve k nekatolickým církvím a křesťanům je obsaženo ve *Věřoučné konstituci o církvi (Lumen gentium)*, v *Dekretu o ekumenismu (Unitatis redintegratio)* a v *Dekretu o katolických východních církvích (Orientalium Ecclesiarum)*. Další zmínky lze nalézt ve *Věřoučné konstituci o Božím zjevení (Dei verbum)*, v *Deklaraci o nekřesťanských náboženstvích (Nostra aetate)*, v *Deklaraci o náboženské svobodě (Dignitatis humanae)* a v *Pastorální konstituci o církvi v dnešním světě (Gaudium et spes)*.⁸⁵ Na koncil navazují západní a východní *Kodex kanonického práva*, které obsahují důležité církevní normy, týkající se jednoty křesťanů i náležitých vztahů a soužití s nekatolíky.⁸⁶ Lze zde rovněž nalézt závazné formulace o církvi a církvích, o stavech v církvi a jednotě, pro kterou je třeba pracovat. Kodex také vyzývá biskupy k podpoře ekumenického hnutí.⁸⁷ Někdejší *Sekretariát pro jednotu křesťanů* jako orgán *Svatého stolce*, pověřeného vést a podporovat ekumenické hnutí a pečovat o něho, vydal v letech 1967 a 1970 ve dvou dílech *Ekumenický direktář*. Ten specifikoval pravidla pro ekumenické bohoslužby, podpořil vytváření ekumenických struktur uvnitř místních

⁸² Srov. SVATOŇ, Robert. *Za církev obnovenou a ekumenickou: Jednota křesťanů v učení katolické církve po 2. vatikánském koncilu*. s. 78.

⁸³ *Dokumenty 2. Vatikánského koncilu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002.

⁸⁴ Srov. SVATOŇ, Robert. *Za církev obnovenou a ekumenickou: Jednota křesťanů v učení katolické církve po 2. vatikánském koncilu*. s. 11-17, 76, 78.

⁸⁵ Srov. NEUER, Peter. *Ekumenická teologie: hledání jednoty křesťanských církví*. s. 146; Srov. UR úvod.

⁸⁶ Srov. SVATOŇ, Robert. *Za církev obnovenou a ekumenickou: Jednota křesťanů v učení katolické církve po 2. vatikánském koncilu*. s. 107.

⁸⁷ Srov. CIC kán. 383 §3, kán. 755.

církví, a stanovil též zásady pro ekumenickou formaci v rámci církve.⁸⁸ Bohatá ekumenická práce dalších let přinesla nové zkušenosti, ale i otázky, a tak současným dokumentem usměrňujícím ekumenické aktivity katolické církve je *Direktář k provádění ekumenických principů a norem*, zvaný často stručněji „Ekumenický direktář,“ vydaný Papežskou radou pro jednotu křesťanů v roce 1993.⁸⁹ Ovšem tento *Direktář*, či koncilní dokumenty nebo kanonické právo nejsou jedinými. Zmínit je proto vhodné i některé další materiály. Třeba encykliku papeže Jana Pavla II. *Ut unum sint* z roku 1995, zamýšlející se například nad příčinami rozdělení křesťanů,⁹⁰ nebo deklaraci Kongregace pro nauku víry *Dominus Iesus* z roku 2000, pojednávající o vztahu katolické církve k ostatním křesťanům a jiným náboženstvím, stavějící se například proti náboženskému pluralismu a relativismu.⁹¹ Je ale vhodné podotknout, že v rozporu s rozšířenou představou, že se katolická církev otevřela ekumenickým tématům teprve s Druhým vatikánským koncilem, existuje množství ekumenicky významných vyjádření v katolické církvi již v 19. a první polovině 20. století. Zmíňme za ně alespoň encykliku papeže Pia XI. *Rerum orientalium*, příznivě nakloněnou ke sblížení s pravoslavnou církví.⁹²

Katolická církev vnímá sebe jako původní křesťanskou církev založenou Ježíšem Kristem, který ji svěřil apoštolům a jejich přímým pokračovatelům až do dnešní doby.⁹³ Ovšem i jiným církvím přiznává určitý stupeň eklesiality. Církve, které nejsou s katolickou v plné jednotě a nechovaly si apoštolskou posloupnost, jsou označovány pojmem „církevní společenství.“⁹⁴ Ti, kdo se rodí ve společenstvích odloučených od katolické církve, v nichž však přijali řádný křest, jsou tak přesto z pohledu katolické církve v určitém společenství s touto církví, i když ne dokonalém. Vírou jsou ve křtu přivtěleni ke Kristu, náleží jim čestné označení křesťanů a synové katolické církve je

⁸⁸ Srov. SVATONĚ, Robert. *Za církev obnovenou a ekumenickou: Jednota křesťanů v učení katolické církve po 2. vatikánském koncilu*. s. 95; Srov. NEUER, Peter. *Ekumenická teologie: hledání jednoty křesťanských církví*. s. 151.

⁸⁹ *Direktář k provádění ekumenických principů a norem*. Praha: Papežská rada pro jednotu křesťanů, 1993; Srov. NEUER, Peter. *Ekumenická teologie: hledání jednoty křesťanských církví*. s. 151.

⁹⁰ JAN PAVEL II. *Ut Unum Sint*. Praha: Zvon, 1995; Srov. ŠTAMPACH, Odilo Ivan. *Nástin ekumenické teologie*. s. 9-16.

⁹¹ Srov. *Dominus Iesus*, IV.

⁹² Srov. NEUER, Peter. *Ekumenická teologie: hledání jednoty křesťanských církví*. s. 139-140.

⁹³ Srov. UR 3; LG 8, 15; *Dominus Iesus*, IV, 17.

⁹⁴ Například Srov. *Direktář*, předmluva, 3; Srov. NEUER, Peter. *Ekumenická teologie: hledání jednoty křesťanských církví*. s. 146.

uznávají za své bratry v Pánu. Jedině v katolické církvi je však z jejího pohledu dosažitelná plnost všech prostředků spásy, protože všechno bohatství svěřil Kristus pouze apoštolskému sboru, v jehož čele stojí Petr, aby ustavil jedno Kristovo tělo na zemi, k němuž se mají přivtělit všichni, kteří nějakým způsobem patří k Božímu lidu.⁹⁵

Ekumenickým hnutím se v katolické církvi rozumí jednání a podniky, které vznikají podle různých potřeb církve a časových okolností a jsou zaměřeny k podporování jednoty křesťanů. K nim patří na prvním místě všechny snahy o odstranění slov, názorů a skutků, které podle spravedlnosti a pravdy neodpovídají skutečnému stavu odloučených bratří, a tím znesnadňují vzájemné vztahy s nimi. Dále dialog mezi dobře připravenými odborníky na setkáních křesťanů z různých církví nebo společností. Katoličtí věřící se mají při ekumenické činnosti starat o odloučené bratry tím, že se za ně modlí, hovoří s nimi o církevních záležitostech a činí k nim první kroky. Především však mají upřímně a pozorně uvažovat o tom, co je třeba obnovit a udělat ve své vlastní katolické rodině, aby její život vydával věrnější a jasnější svědectví o učení a institucích, které jí Kristus předal prostřednictvím apoštolů. Církev doporučuje biskupům na celém světě, aby ekumenickou činnost horlivě podporovali a moudře řídili. Vybízí všechny katolické věřící, aby pochopili znamení doby a horlivě se účastnili ekumenického díla.⁹⁶ Při některých zvláštních příležitostech, jako jsou „modlitby za jednotu“ a ekumenická shromáždění, je dovoleno a přímo žádoucí, aby se katolíci spojili v modlitbě s odloučenými bratry.⁹⁷

Katolická církev v minulosti prosazovala metodu *ekumenismu návratu*. V jeho pojetí se měli zbloudilí synové vrátit zpět do lůna Matky Církve, kterou jejich předkové opustili. Ovšem Druhý vatikánský koncil tento postoj církve proměnil.⁹⁸ Těžiště úsilí o znovusjednocení rozdělených křesťanů je dnes vkládáno do *duchovního ekumenismu*. Podle něho ekumenické hnutí má být, a v prvních krůčcích světového ekumenismu i

⁹⁵ Srov. UR 3; Srov. Dominus Iesus, IV.

⁹⁶ Srov. UR 4.

⁹⁷ Srov. UR 8.

⁹⁸ Srov. SVATOŇ, Robert. *Společenství v Kristově zaslíbení: Příspěvky k současnému stavu ekumenického dialogu*. s. 15, 135; Srov. SVATOŇ, Robert. *Za církev obnovenou a ekumenickou: Jednota křesťanů v učení katolické církve po 2. vatikánském koncilu*. s. 61-75; Srov. FILIPI, Pavel. *Křesťanstvo*. s. 105-106.

bylo, hnutím především duchovním.⁹⁹ To podle dokumentů Druhého vatikánského koncilu i některých dalších pokoncilních dokumentů katolické církve spočívá v osobním obrácení srdce a ve svatosti života křesťana podle evangelia, spolu se soukromými i veřejnými modlitbami za jednotu křesťanů.¹⁰⁰ Tedy ačkoli katolická církev nadále touží po sjednocení všech v jedné církvi,¹⁰¹ v jejím současném uchopení ekumenismu již nejde prvotně o získávání těch druhých na svoji stranu, nýbrž o společný příklon všech k Bohu, který odpouští naše selhání a uzdravuje všechny naše rány.¹⁰²

Na české úrovni je Římskokatolická církev přidruženou církví Ekumenické rady církví v ČR.¹⁰³

3.1.2 STRUČNÝ HISTORICKÝ VÝVOJ ŘÍMSKOKATOLICKÉ CÍRKVE NA HOLEŠOVSKU

První zmínka o gotickém kostelíku se hřbitovem a farou v Holešově, který byl v té době katolický, pochází z roku 1322.¹⁰⁴ Po husitských válkách se zde šířilo Husovo učení a asi do roku 1480 farnost obsadili kališníční kněží. Poté byl kostel opět katolický. Od roku 1556 byli na faře ultrakvisté, kteří se později přihlásili k luterskému vyznání. Teprve od roku 1614, počátku protireformace na Holešovsku, byla farnost znovu katolická.¹⁰⁵

⁹⁹ Srov. KASPER, Walter. *Duchovní ekumenismus: Praktické podněty k jeho uskutečňování*. s. 7, 9, 12; Srov. SVATOŇ, Robert. *Společenství v Kristově zaslíbení: Příspěvky k současnému stavu ekumenického dialogu*. s. 134-138; Srov. SVATOŇ, Robert. *Za církev obnovenou a ekumenickou: Jednota křesťanů v učení katolické církve po 2. vatikánském koncilu*. s. 63-34, 75-76.

¹⁰⁰ Srov. KASPER, Walter. *Duchovní ekumenismus: Praktické podněty k jeho uskutečňování*. s. 12; Srov. UR 7-8; *Direktář*. III., 63; Srov. JAN PAVEL II. *Ut unum sint*. 20-21.

¹⁰¹ Srov. UR 3.

¹⁰² Srov. SVATOŇ, Robert. *Společenství v Kristově zaslíbení: Příspěvky k současnému stavu ekumenického dialogu*. s. 24, 138.

¹⁰³ Srov. Členové, přidružená církev, pozorovatelé. [online]. 4. 3. 2010 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: https://ekumenickarada.cz/in/297/pridruzena_cirkev#.YIm_-TUzVEY.

¹⁰⁴ Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila: Farní kostel v Holešově. In: 300 let kostela Nanebevzetí Panny Marie v Holešově. s. 3; Srov. DVORÁK, Jan, Oldřich FIALA, Anežka FIALOVÁ, a kol. *Holešov: město ve spirálách času*. s. 295.

¹⁰⁵ Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Výpisy ze zápisů v purkrechtních knihách města Holešova*. s. 15; Srov. Kněží ve službě farnosti. [online]. 11. 7. 2022 [cit. 2022-07-11]. Dostupné z: <https://www.farnostholesov.cz/Holesov/Farnost/Knezi-ve-sluzbe-farnosti>; Srov. *Kronika Holešovská*

Hrabě Jan z Rottalu zde v roce 1653 zřídil děkanát. Současný farní kostel byl postaven na místě původního kostelíka roku 1708. Například v roce 1655 bylo v Holešově zaznamenáno 656 dospělých katolíků, kteří přistupují ke zpovědi a přijímání a dále 156 nekatolíků. Holešovská fara patřila k nejlépe hmotně zabezpečeným v diecézi a v roce 1851 již byla hodnocena jako možná nejlepší na celé Moravě. Z toho důvodu byli do Holešova dosazováni zasloužilí a významnější duchovní, kteří dále postupovali na vyšší církevní úřady.¹⁰⁶ Nadále již poměr katolíků rostl. V roce 1772 je v Holešově zaznamenáno již 2111 katolíků včetně dětí.¹⁰⁷ Roku 1900 je zaznamenáno 6302 obyvatel Holešova a z toho již 5552 katolíků, pouze 55 evangelíků a 695 Židů.¹⁰⁸ Při Sčítání lidu v roce 1921 je obyvatel 6603, z toho 5980 katolíků, 142 evangelíků, 50 příslušníků Církve československé husitské, 328 vyznavačů židovství, 93 ateistů a 10 osob jiné víry.¹⁰⁹

3.1.3 SOUČASNÉ PŮSOBENÍ ŘÍMSKOKATOLICKÉ CÍRKVE NA HOLEŠOVSKU

V Holešově sídlí děkanát, zahrnující celkem 15 farností, z nichž 8 (Holešov, Prusinovice, Kostelec u Holešova, Žeranovice, Kurovice, Ludslavice, Rymice, a Třebětice) spadá na území Holešovska.¹¹⁰ V některých případech patří pod jednotlivé farnosti ještě filiální stanice (Zahnašovice a Roštění) a další místa, kde jsou slouženy bohoslužby (například

1615-1645. s. 17-18; Srov. SVOBODA, Ludvík: *Reformovaná církev evangelická v Prusinovicích 1782-1918*. s. 3; Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila: *Nejstarší dům v Holešově: pamětník historie města, kraje i Moravy*. s. 3-51; PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila: *Jihovýchodní Morava*. s. 40-53; Audiozáznam besedy s přednáškou Ludmily Plecháčové-Mucalíkové konané v modlitebně Jednoty bratrské 1. 5. 1999. Archiv autora.

¹⁰⁶ Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila: *Výpisy ze zápisů v purkrechtních knihách města Holešova*. s. 16; Srov. DVOŘÁK, Jan, Oldřich FIALA, Anežka FIALOVÁ, a kol. *Holešov: město ve spirálách času*. s. 391-392.

¹⁰⁷ Srov. DVOŘÁK, Jan, Oldřich FIALA, Anežka FIALOVÁ, a kol. *Holešov: město ve spirálách času*. s. 400.

¹⁰⁸ Srov. FIŠER, Zdeněk. *Poslední pogrom*. s. 20.

¹⁰⁹ Srov. BARBOŘÍK, Michal: *Holešov na počátku 20. století*. In: *Střípky z historie Holešovska*. s. 27.

¹¹⁰ Srov. *Farnosti v děkanátu*. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <http://www.ado.cz/katalog/www/dekanaty/holesov>.

pravidelné mše svaté v kapli Panny Marie v Pacetlukách).¹¹¹ Vlastními duchovními jsou však obsazeny pouze čtyři farnosti, a to Holešov – děkan Jerzy Krzysztof Walczak, kaplan Dominik Kovář a výpomocný duchovní Krzysztof Leon Klat,¹¹² Prusinovice – Petr Dolák,¹¹³ Žeranovice – Radomír Němeček¹¹⁴ a v Kostelci u Holešova vypomáhá Jan Vinkler.¹¹⁵

Například v Holešově je sloužena nejméně jedna mše svatá denně, v neděli jsou mše čtyři, a to v 7, 8, 9:30 a 18 hodin.¹¹⁶ Téměř denně jsou slouženy dvě mše v Prusinovicích.¹¹⁷

Holešovská farnost provozuje s ohledem na svou velikost a postavení jako sídla děkanátu poměrně velké množství aktivit, do jejichž organizace je intenzivně zapojeno okolo dvaceti neaktivnějších příslušníků farnosti.¹¹⁸ V Holešově působí pobočka Charity,¹¹⁹ v provozu je menší křesťanské knihkupectví a bezplatná farní knihovna, která slouží také veřejnosti.¹²⁰

Mezi společenské události zde patří každoroční farní zabíjačka, tříkrálová sbírka, farní ples, koncerty, kácení máje, poutě, výlety, turnaje v kopané a různé oslavy. Akce jsou otevřeny také pro veřejnost mimo církev. Každý rok se realizuje misijní projekt Noc kostelů, který se setkává s velkým zájem veřejnosti. Mezi akce pro děti patří dětské

¹¹¹ Srov. Seznam obcí. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <http://www.ado.cz/obce>.

¹¹² Srov. Děkanát Holešov. [online]. 7. 3. 2023 [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <http://www.ado.cz/katalog/www/dekanaty/holesov>.

¹¹³ Srov. Římskokatolická farnost Prusinovice. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <http://www.ado.cz/katalog/www/farnosti/prusinovice>.

¹¹⁴ Srov. Římskokatolická farnost Žeranovice. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <http://www.ado.cz/katalog/www/farnosti/zeranovice>.

¹¹⁵ Srov. Římskokatolická farnost Kostelec u Holešova. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <http://www.ado.cz/katalog/www/farnosti/kostelec-u-holesova>.

¹¹⁶ Srov. Bohoslužby Holešov. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://www.farnostholesov.cz/bohosluzby>.

¹¹⁷ Srov. Pořad bohoslužeb. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://www.farnost-prusinovice.cz/bohosluzby/>.

¹¹⁸ Zápis osobního rozhovoru s Mgr. Jerzym Krzysztofem Walczakem, děkanem Děkanátu Holešov z 18. 2. 2019. Archiv autora.

¹¹⁹ Srov. Seznam církevních právnických osob. [online]. 10. 11. 2018 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://www.ado.cz/cpo/24>.

¹²⁰ Srov. Nové tituly ve farní knihovně. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://www.farnostholesov.cz/clanek/615>.

mše, loučení se školou i prázdninami, Mikuláš, a další. Silnou tradici zde mají události žehnání – cyklistům, motocyklistům, autům, zvířátkům, školních aktovek a jiného.¹²¹

Při farnosti působí pobočka diecézního Centra pro rodinu, které zde vyvíjí téměř každodenní aktivity pro věřící. K dispozici je herna pro děti, programy pro maminky s dětmi, služby manželské a rodinné poradny, pravidelné přípravy snoubenců na vstup do manželství, duchovní obnovy, výlety a různé akce pro děti, pořádání kurzů a přednášek. Tyto akce bývají navštěvovány také veřejností mimo církve. Společenství rovněž nabízí modlitby za potřebné. Matky se zde setkávají k modlitbám v rámci hnutí Modlitby matek.¹²² Funguje zde křesťanský divadelní spolek.¹²³

Farnost registruje příležitostná vystoupení z církve i přístupy nových lidí do církve. Těm je připravena nabídnout vyučování základů víry a duchovní vedení s případnou obnovou křestního slibu nebo přijetí svátosti biřmování, a rovněž možnost zapojení do aktivního života ve farnosti.¹²⁴

3.2 ČESKOBRATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ

Českobratrská církev evangelická je druhou nejpočetnější církví na Holešovsku, i když ve srovnání s Římskokatolickou církví již s velkým odstupem. Při Sčítání 2021 se k ní přihlásilo **151 osob**.¹²⁵ To je třetinový úbytek (-33,8 %) ve srovnání se Sčítáním 2011,

¹²¹ Srov. Pastorační plán. [online]. 10. 11. 2018 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: https://www.farnostholesov.cz/Holesov/Zivot_ve_Farnosti/Pastoracni-plan; Srov. Faholesov. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://faholesov.rajce.idnes.cz/>.

¹²² Srov. Naše i vaše centrum. [online]. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://www.cprholesov.cz/>; Elektronická korespondence s Mgr. Kateřinou Kotasovou, zástupkyní Centra pro rodinu Holešov z 27. 2. 2019. Archiv autora.

¹²³ Srov. HELSNEROVÁ, Hana: Památník smíření symbolizuje mnohem víc, než by se mohlo zdát. [online]. 11. 10. 2020 [cit. 2022-01-07]. Dostupné z: <https://www.holesov.cz/2121-pamatnik-smireni-symbolizuje-mnohem-vic-nez-by-se-mohlo-zdat.html>. (Článek zmiňuje farní divadelní společenství.)

¹²⁴ Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Mgr. Jerzym Krysztofem Walczakem, děkanem Děkanátu Holešov z 18. 2. 2019. Archiv autora.

¹²⁵ Srov. *Kapitola 2.2.*

kdy se k církvi hlásilo 228 osob.¹²⁶ Farní sbor v roce 2022 registroval **236 členů**, a také tento počet se snižuje. Statistika sboru však zahrnuje celou evangelickou farnost, pod kterou patří také část Bystřicka a malá část okresu Přerov.¹²⁷ Nedělních bohoslužeb se v Prusinovicích účastní 30 až 50 osob včetně dětí, v Holešově 5 až 10.¹²⁸

V rámci České republiky se k Českobratrské církvi evangelické v roce 2021 přihlásilo 32 577 osob.¹²⁹ To je přibližně o třetinu méně (-37,2 %) než v roce 2011, kdy se k ní přihlásilo 51 858 osob.¹³⁰ Ke konci roku 2021 registrovala Českobratrská církev evangelická dle své vlastní statistiky 60 831 členů a jejich počet se snižuje.¹³¹

3.2.1 POSTOJE ČESKOBATRSKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ K EKUMENICKÉMU HNUTÍ

Českobratrská církev evangelická nemá v oblasti ekumenického hnutí stanovena direktiva, jaká lze předložit třeba v případě zmíněných koncilních dokumentů v katolické církvi. Postoje této církve k ostatním církvím, křesťanům a k ekumenickému hnutí lze však nalézt v několika prohlášeních Synodní rady, která je nejvyšším správním orgánem církve. Uceleněji pak v publikaci evangelického teologa Pavla Filipiho *Po*

¹²⁶ Srov. *Tamtéž*; Srov. Obyvatelstvo podle náboženské víry podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností – Zlínský kraj. [online]. 1. 9. 2018 [cit. 2018-09-01]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jspx?_afPfm=VystupObjekt&z=T&f=TABULKA&katalog=30562&pvo=PVKR072&pvokc=100&pvoch=3131.

¹²⁷ Srov. *Velikonoční sborový dopis 2022*. s. 8; Srov. Evidenční dotazník za rok 2020 ze dne 23. 3. 2021. Archiv autora; Srov. *Evangelický kalendář 2007*. s. 246.

¹²⁸ Srov. Historie sboru. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://cceprusinovice.cz/onas/historie/>.

¹²⁹ Srov. Obyvatelstvo podle náboženské víry v letech 1991 až 2021. [online]. 13. 1. 2022 [cit. 2022-01-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/scitani2021/nabozenska-vira>.

¹³⁰ Srov. Náboženská víra podle sčítání v České republice. [online]. 23. 5. 2022 [cit. 2022-05-23]. Dostupné z: <https://www.getsemany.cz/node/3940>.

¹³¹ Srov. Statistika sborů ČCE. [online]. 10. 7. 2022 [cit. 2022-07-10]. Dostupné z: <http://www.evangnet.cz/cce/statistika>; Srov. Informace o církvi. [online]. 9. 7. 2018 [cit. 2019-02-09]. Dostupné z: <https://www.ustredicce.cz/data/f/G/J/TISK-05-B-Info-mace-o-cirkvi.pdf>.

ekumenickém chodníku, vypracované na podnět Synodní rady coby určitá obdoba katolického "direktáře."¹³²

Českobratrská církev evangelická má o sobě i o jiných křesťanech plnou naději, že všichni jsou údy svaté obecné církve Kristovy.¹³³ Pokřtění křesťané ze všech církví, kteří věří v Otce, Syna i Ducha svatého, mohou v této církvi přistupovat ke svátosti Večeře Páně.¹³⁴ Zmíněná Filipiho publikace však také připouští, že mezi členy Českobratrské církve evangelické žije sebevědomí strážců pravé víry.¹³⁵

Jako jediná z církví, které aktuálně působí na Holešovsku, má v celorepublikové rovině uzavřenou dohodu o uznání křtu s Římskokatolickou církví.¹³⁶

Českobratrská církev evangelická je členkou *Světové rady církví, Konference evropských církví, Světového svazu reformovaných církví, Světové luterské federace a Společenství evangelických církví v Evropě (Leuenberské společenství)*.¹³⁷ Na české úrovni je členkou *Ekumenické rady církví v ČR*.¹³⁸

3.2.2 STRUČNÝ HISTORICKÝ VÝVOJ ČESKOBATRSKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ NA HOLEŠOVSKU

O počátcích protestantismu na Holešovsku nejsou jisté informace. Roku 1556 měl na katolickou faru v Holešově nastoupit evangelický farář Jakub Volyňský a farnost se posléze přihlásit k luterskému vyznání. V té době zde téměř zaniká katolická církev.

¹³² Srov. FILIPI, Pavel. *Po ekumenickém chodníku*. s. 5-6.

¹³³ Srov. Řád členství v církvi, přijatý na 1. zasedání 35. synodu ČCE 16. - 18. 5. 2019. [online]. 4. 4. 2020 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.evangnet.cz/cce/czr/rcc.html>.

¹³⁴ Srov. Agenda Českobratrské církve evangelické I, I. (s. 17); Srov. FILIPI, Pavel: *Po ekumenickém chodníku*. s. 32.

¹³⁵ Srov. FILIPI, Pavel. *Po ekumenickém chodníku*. s. 53.

¹³⁶ Srov. (Dohoda o vzájemném uznání křtu z 25. 1. 1994. V tištěné podobě in:) FILIPI, Pavel: *Po ekumenickém chodníku*. s. 67-69.

¹³⁷ Srov. FILIPI, Pavel. *Po ekumenickém chodníku*. s. 16.

¹³⁸ Srov. FILIPI, Pavel. *Křesťanstvo*. s. 181; Srov. Členská církev. [online]. 23. 1. 2004 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: https://ekumenickakarada.cz/in/296/clenske_cirkve#.YlnGfDUzVEZ.

Koncem 16. století se ovšem politické poměry na Moravě zásadně proměnily a v roce 1615 začala poměrně přísná rekatolizace Holešovska, v jejímž důsledku evangelíci na Holešovsku téměř zanikli.¹³⁹

Po vydání tolerančního patentu v roce 1781 se z dosud tajných protestantů začal formovat sbor v Prusinovicích. Druhý nejbližší byl v Rusavě. Kromě obyvatel Holešova a Prusinovic se k evangelické víře hlásili také lidé z většiny dalších obcí dnešního Holešovska, a to z Dobrotic, Količina, Bořenovic, Kostelce u Holešova, Karlovic, Němčic, Pacetluk, Přílep, Rymic, Roštění a Žop.¹⁴⁰ Protože Jednota bratrská nebyla povolena, museli se věřící přihlásit k jednomu ze dvou tolerovaných evangelických vyznání. Nejprve se přiklonili k luterskému směru, brzy však přešli k reformovanému, který byl bližší Jednotě. Prusinovický sbor se scházel k bohoslužbám nejprve ve stodole, v roce 1791 byla posvěcena nová modlitebna. Roku 1856 byl nakonec postaven současný evangelický kostel v ulici Přerovská. V roce 1918 došlo ke spojení obou odnoží evangelických církví (luterské i reformované), čímž vznikla Českobratrská církev evangelická, která zde působí dodnes.¹⁴¹

3.2.3 SOUČASNÉ PŮSOBENÍ ČESKOBATRSKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ NA HOLEŠOVSKU

Holešovsko spadá pod správu farního sboru v Prusinovicích. Protože sbor spravuje širší oblast, má ještě dvě kazatelské stanice. Jednu od roku 1911 v Holešově, druhou od roku 1936 v Bystřici pod Hostýnem.¹⁴²

K bohoslužbám se sbor schází každou neděli a o církevních svátcích v 10 hodin ve vlastním kostele v Prusinovicích a každou první a třetí neděli ve 14 hodin v Holešově

¹³⁹ Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Nejstarší dům v Holešově: pamětník historie města, kraje i Moravy*. s. 3-51; Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Výpisy ze zápisů v purkrechtních knihách města Holešova*. s. 15-16; Srov. DVOŘÁK, Jan, Oldřich FIALA, Anežka FIALOVÁ, a kol. *Holešov: město ve spirálách času*. s. 377-381; Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích*. s. 7-8.

¹⁴⁰ Srov. SVOBODA, Ludvík. *Reformovaná církev evangelická v Prusinovicích 1782-1918*. s. 3-6.

¹⁴¹ Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích*. s. 8-10.

¹⁴² Srov. *Tamtéž*. s. 23-30. Srov. SVOBODA, Ludvík. *Reformovaná církev evangelická v Prusinovicích*. s. 45.

v nájmu ve společenské místnosti Centra pro rodinu při kapli Sv. Martina v parku Smetanovy Sady č. 624, která patří římskokatolické farnosti. V Prusinovicích je pro děti během bohoslužeb připraven program biblického vyučování.¹⁴³

Farní sbor vede čtrnáctičlenná rada staršovstva, v jejímž čele jsou farář Leoš Mach a kurátor Jaroslav Ambróš.¹⁴⁴

Duchovní formace věřících spočívá na faráři. V období školního roku vyučuje jednou týdně náboženství a přibližně každý druhý týden vede setkání mládeže na faře v Prusinovicích. V zimním období pak jedenkrát týdně večerní biblické hodiny. Na konci letních prázdnin pořádá odpoledne pro děti, na Velikonoce slavnost hodů beránka na faře a téměř každý rok sborový zájezd. Příležitostně organizuje sborové besedy s pozvaným hostem na faře. Farář je rovněž zapojen do práce v obci, kde je členem obecního zastupitelstva.¹⁴⁵

Evangelický kostel navštěvují také lidé mimo sbor při kulturních vystoupeních pořádaných jak sborem, tak jinými spolky působícími v obci. Sbor udržuje přátelskou družbu s farním sborem Evanjelické církve augsburského vyznání ve slovenském Súľove-Hradnej a v rámci občasných zájezdů se navštěvují.¹⁴⁶

Sbor je aktivní v péči o kostel a faru. V posledních letech byl významně rekonstruován kostel, fara i přilehlé okolí. Většinu prací provádí členové vlastními silami.¹⁴⁷

Méně se daří ve vývoji členské základny. Sbor se potýká s úbytkem praktikujících členů, zejména vlivem vymírání starších ročníků, někdy i přestupů do jiných církví. V případě

¹⁴³ Srov. Kalendář. [online]. 7. 5. 2022 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://cceprusinovice.cz/kalendar/>.

¹⁴⁴ Srov. Kontakty. [online]. 7. 5. 2022 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://cceprusinovice.cz/kontakty/>. Počet je uveden včetně dvou náhradníků staršovstva, kteří mají v tomto sboru takřka shodné kompetence jako starší.

¹⁴⁵ Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích*. s. 168, 198-201; Srov. Sbor ČCE Prusinovice. [online]. 9. 7. 2018 [cit. 2019-02-09]. Dostupné z: <http://www.evangnet.cz/cce/sbor/182-prusinovice/>.

¹⁴⁶ Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích*. s. 168, 198-201.

¹⁴⁷ Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích*. s. 134, 160-162, 194, 208-211, 214-216; *Sborový dopis 2018*. s. 6.

křtů dětí se jedná takřka výhradně o rodiny bez účasti na životě sboru. Také dorost často ukončuje svůj kontakt se sborem konfirmační slavností.¹⁴⁸

3.3 JEDNOTA BRATRSKÁ

K Jednotě bratrské se při Sčítání 2021 na Holešovsku přihlásilo **30 osob**. Statisticky se tak v regionu řadí na třetí místo s větším odstupem od předchozích dvou církví.¹⁴⁹

Nelze však provést srovnání s rokem 2011, protože Český statistický úřad tento údaj nezveřejnil. Sbor v současnosti registruje **9 členů**. Pravidelná účast na nedělním shromáždění sboru se pohybuje od 15 do 20 osob.¹⁵⁰

V rámci České republiky se k Jednotě bratrské v roce 2021 přihlásilo 1257 osob.¹⁵¹ To je o více než třetinu méně (-41,6 %) než v roce 2011, kdy se k ní hlásilo 2152 osob.¹⁵²

V roce 2020 měla tato církev dle vlastního odhadu celosvětově **1,3 milionu členů** a jejich počet roste.¹⁵³ V České republice církev v roce 2019 registrovala dle své vlastní statistiky 598 členů.¹⁵⁴

¹⁴⁸ Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích*. s. 87-90; Korespondence s Ing. Jaroslavem Abróšem, kurátorem Farního sboru Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích z 18. 2. 2019. Archiv autora; Vlastní zápis autora z jednání rady staršovstva ze 4. 5. 2014. Archiv autora.

¹⁴⁹ Srov. *Kapitoly 2.1; 2.2*.

¹⁵⁰ Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Mgr. Milanem Svobodou, kazatelem a správcem sboru Jednoty bratrské v Holešově ze 23. 3. 2023. Archiv autora. Je třeba upozornit, že Jednota bratrská rozlišuje trojstupňové členství, a to na členy „sloužící“, které lze označit jako plnoprávné členy, dále „zůstávající“, tedy lidé pravidelně navštěvující církev, avšak bez řádného členství, a nakonec „přicházející“, coby nepravidelné návštěvníky církevních aktivit. Zde uvedená statistika předkládá členy „sloužící“.

¹⁵¹ Srov. Obyvatelstvo věřící – hlásící se k církvi podle církve, náboženské společnosti nebo směru a kraje v roce 2021. [online]. 23. 5. 2022 [cit. 2022-05-23]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/142154812/176236044/slodb2021_pv_obyvatelstvo_podle_cirkvi_a_kraju.xlsx.

¹⁵² Srov. Náboženská víra podle sčítání v České republice. [online]. 23. 5. 2022 [cit. 2022-05-23]. Dostupné z: <https://www.getsemany.cz/node/3940>.

¹⁵³ Srov. Světová JB – Unitas Fratrum. [online]. 10. 7. 2022 [cit. 2022-07-10]. Dostupné z: <http://www.jbcr.cz/index.php/o-nas/svetova-jb>.

¹⁵⁴ Elektronická korespondence s Ester Brožovou, dipl. um., tiskovou mluvčí Jednoty bratrské z 11. 2. 2019. Archiv autora.

3.3.1 POSTOJE JEDNOTY BRATRSKÉ K EKUMENICKÉMU Hnutí

Česká provincie Jednoty bratrské zmiňuje své vnímání ostatních církví, křesťanů a ekumenického hnutí v *Ústavě Jednoty bratrské*. Podle ní sdílí se všemi křesťany víru v Boha Otce, Syna i Ducha svatého. Věří a vyznává, že církev je jedna, a tato jednota je dána jednotou v Kristu. Uznává různá obdarování daná Kristem v různých církvích. Vyznává i svůj podíl viny na rozdělení křesťanů. Chce spolupracovat s ostatními křesťany a církvemi a rozvíjí ekumenické styky s domácími i zahraničními křesťanskými sbory, církvemi a církevními svazy.¹⁵⁵ Podle vyjádření mluvčí české Jednoty bratrské chce Jednota bratrská vědět, jak ostatní církve žijí a spolupracovat s nimi na tom, kde společně najdou shodu.¹⁵⁶

Jednota bratrská je členem *Ekumenické rady církví v ČR*.¹⁵⁷

3.3.2 STRUČNÝ HISTORICKÝ VÝVOJ JEDNOTY BRATRSKÉ NA HOLEŠOVSKU

Bratrská víra se rozšířila na holešovské panství z početného bratrského sboru v Přerově. Ve svých počátcích v 15. století byli bratři na Holešovsku pronásledováni. Teprve v roce 1524 jejich vyznání povolil Jan mladší ze Šternberka. Bratři postavili sborový dům (bývalý „Nejstarší dům v Holešově“ na náměstí Sv. Anny), velkou modlitebnu s věží (dnešní kostel Sv. Anny), školu, ve které se vyučovalo čtení, psaní, znalost Bible a řemeslo. Oproti dobovým zvyklostem byly v bratrské škole vyučovány také dívky. Při škole bratři provozovali živnost – tkalcovskou dílnu. Jan mladší ze Šternberka nechal vystavět také nemocnici, o kterou se pak bratři starali.¹⁵⁸ Holešovské bratrské středisko se stalo jedním z nejvýznamnějších bratrských komplexů na Moravě.

¹⁵⁵ Srov. *Ústava Jednoty bratrské*. Čl. I, §4 odst. 2b, odst. 2f, odst. 4, §18 odst. 3.

¹⁵⁶ Elektronická korespondence s Ester Brožovou dipl. um., tiskovou mluvčí Jednoty bratrské ze 30. 4. 2020. Archiv autora.

¹⁵⁷ Srov. Členské církve. [online]. 15. 1. 2022 [cit. 2022-01-15]. Dostupné z: http://www.ekumenickarada.cz/in/296/clenske_cirkve#.YeMzjXqZOcw.

¹⁵⁸ Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Jihovýchodní Morava*. s. 33-41.

V letech 1573 a 1577 se zde konaly také synody Jednoty bratrské z Čech, Moravy, Slezska a Polska, které volily bratrské biskupy.¹⁵⁹ Další bratrské sbory na Holešovsku byly v Prusinovicích, Količíně a Lechoticích.¹⁶⁰

Koncem 16. století se politické poměry na Moravě zásadně měnily a v roce 1615 začala poměrně přísná rekatolizace Holešovska. Roku 1616 byla bratrům zabavena modlitebna a přebudována na katolický kostel Sv. Anny, holešovský sbor obsazen jezuitským řádem a bratrský správce vyhnán. Bratři nejprve docházeli do sboru v Lechoticích, ten však byl ještě téhož roku zavřen a zbořen. Poté do sboru v Količíně, než byl v roce 1624 vyhnán také jeho duchovní. Některým bratrům byl zabavován majetek, odebrány děti na převýchovu, jiní byli vězněni, dáváni na mučidla nebo posíláni na frontu. Mnozí z nich proto později emigrovali. Represe skončily vydáním Tolerančního patentu císaře Josefa II. v roce 1781, který povolil dva směry evangelického vyznání – luterský a reformovaný. Zbylí bratři se tak přihlásili buď k reformovanému evangelickému sboru v Prusinovicích, který byl bližší bratrské spiritualitě, nebo k luterskému v Rusavě. Tím Jednota bratrská na Holešovsku na několik století zanikla.¹⁶¹

V roce 1935 vyvrcholila krize ve sboru Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích. Většina členů se od prusinovického sboru oddělila, a poté s probuzeneckým farářem Karlem Vladislavem Pavlincem (1902-1949) zformovala nové společenství v Holešově, které se připojilo k Jednotě bratrské. Tím byla Jednota bratrská na Holešovsku po dlouhém čase obnovena. K novému sboru se připojili také členové místní stanice Jednoty českobratrské (dnes Církve bratrské), která tímto byla v Holešově zrušena. Nový sbor Jednoty se scházel nejprve v budově gymnázia a od roku 1938 již ve vlastní modlitebně v ulici Nerudova 320, kde sídlí dodnes.¹⁶² V době svého vzniku měl sbor 400 členů, patřila k němu poměrně velká kazatelská stanice v Hulíně a své členy měl i

¹⁵⁹ Srov. DVOŘÁK, Jan, Oldřich FIALA, Anežka FIALOVÁ, a kol. *Holešov: město ve spirálách času*. s. 300-301, 383.

¹⁶⁰ Srov. *Tamtéž*, s. 384-385; Srov. MUCALÍKOVÁ-PLECHÁČOVÁ, Ludmila. *Nejstarší dům v Holešově: pamětník historie města, kraje i Moravy*. s. 3-51.

¹⁶¹ Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Nejstarší dům v Holešově: pamětník historie města, kraje i Moravy*. s. 3-51.

¹⁶² Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích*. s. 28, 30-32, 119, 121-128.

se Slezsku a na Slovensku.¹⁶³ Pravidelná shromáždění Jednoty bratrské se konala také v Pacetlukách, Břestu, Kostelci u Holešova, Žopech, a také venku na louce nad Žopami, kam přicházelo i mnoho lidí z jiných církví.¹⁶⁴

Sbor si ovšem v Jednotě bratrské nadále uchovával spíše charakter evangelické církve, který zde obstál také v devadesátých letech, kdy v české Jednotě bratrské probíhala krize, způsobená převládáním charismatického hnutí v této původně pietisticky orientované denominaci. Krize vyústila ve schizma v roce 1999, kdy přibližně třetina sborů české Jednoty bratrské přestoupila do Českobratrské církve evangelické. Holešovský sbor však přes svůj „evangelický“ charakter v Jednotě zůstal. Ten byl proměněn teprve s příchodem kazatele a misionáře Antonína Chutného (nar. 1942) v roce 2006. Duchovní správce s manželkou přinesli do sboru duchovní oživení, sbor ovšem následně prostoupilo charismatické a letniční hnutí. To z počátku vyvolalo poměrně značný odchod členů, zvláště těch, kteří trvali na tradičních pozicích. V několika následujících letech se však sbor setkal s misijními úspěchy a početně se značně rozšířil. V roce 2011 převzal vedení sboru současný správce Milan Svoboda (nar. 1971), který opět zásadně proměnil jeho charakter. Ten byl nově zaměřen na službu veřejnosti a podnikatelské aktivity.¹⁶⁵

¹⁶³ Srov. STEFANOVÁ, Martina. *Odboj Jednoty bratrské za druhé světové války*. s. 34; Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Výpisy ze zápisů v purkrechtních knihách města Holešova*. s. 14.

¹⁶⁴ Audiozáznam besedy s přednáškou Ludmily Plecháčové-Mucalíkové konané v modlitebně Jednoty bratrské 10. 4. 2003. Archiv autora.

¹⁶⁵ Srov. Českobratrská církev evangelická. [online]. 10. 10. 2018 [cit. 2018-10-10]. Dostupné z: <https://www.prusinovice.cz/ceskobratrska-cirkev-evangelicka>; Sbor Jednoty bratrské v Holešově. *Jbulletin*. 2013, 4(1), s. 14-15; Srov. SEIFERT, Rudolf. Antonín Chutný – nový kazatel Jednoty bratrské v Holešově. *Herold*. 2007, 8(4), s. 6; Zápis rozhovoru s manželi BcA. Jaroslavem a Ilonou Pijáčkovými z 19. 3. 2019. Archiv autora; Informační materiály zveřejňované na sborové nástěnce v modlitebně Jednoty bratrské od 5. 7. 2007 do 1. 5. 2009. Archiv autora; Elektronická korespondence s Ing. Svezozárem Slavkou, emeritním duchovním Jednoty bratrské v Holešově ze 13. 8. 2021. Archiv autora; Elektronická korespondence se třemi bývalými členy sboru z 20. 12. 2018 a 15. 1. 2019. Informující požádali o uložení jmen v archivu autora.

3.3.3 SOUČASNÉ PŮSOBENÍ JEDNOTY BRATRSKÉ NA HOLEŠOVSKU

K bohoslužebnému shromáždění se sbor schází v neděli v 9.30 hodin ve vlastním sborovém domě v ulici Nerudova 320. Po bohoslužbách následuje možnost pohoštění ve sborové kavárně.¹⁶⁶

Současný duchovní vešel v Holešově ve známost úsilím za zlepšení podmínek pro život ve městě. Z jeho aktivit je například nepřehlédnutelná aktivní účast na projektu referenda za zrušení heren a kasin, jejichž vysoký počet představuje pro město problém s kriminalitou a negativním dopadem na život některých rodin.¹⁶⁷ Dříve se sbor také pravidelně věnoval dětem ze sociálně slabé lokality ve městě.¹⁶⁸

Od roku 2013 sbor provozuje stánek s točenou zmrzlinou, který si na Holešovsku získal velkou oblibu veřejnosti. Jeho služby byly postupně rozšířeny také o kavárnu.

V nabídce je káva z pražírny sboru Jednoty bratrské v Nové Pace, domácí zákusky a limonády, sudové víno a točené pivo. K dispozici je venkovní i vnitřní posezení, dětské hřiště, knihovnička a k vidění prostor se zvířátky.¹⁶⁹ O aktuální nabídce pohoštění a sborovém životě informuje sbor každodenně ve své skupině na sociální síti Facebook.¹⁷⁰

Sbor žije poměrně pestrým komunitním životem, ze kterého je vhodné zmínit zejména pořádání hudebních, besedních, nebo filmových večerů s diskusí, které jsou hojně

¹⁶⁶ Srov. Vítejte na našem webu. [online]. 17. 4. 2022 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://jbholesov.webnode.cz/>.

¹⁶⁷ Srov. Milan Svoboda: Hazard v Holešově bují nadále, regulace je možná a potřebná. [online]. 21. 11. 2018 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: <http://www.holesov.kdu.cz/podporuji-nas/milan-svoboda-hazard-v-holesove-buji-nadale-regula>; Srov. O hazardu chtějí v Holešově hlasovat. [online]. 21. 11. 2018 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/zlinsky-kraj/o-hazardu-chteji-v-holesove-hlasovat-20140409-8xaa.html>; (Po volbách do zastupitelstev obcí v roce 2018 byla již opoziční strana KDU-ČSL přijata do koalice.)

¹⁶⁸ Srov. Sbor Jednoty bratrské v Holešově. *Jbulletin*. 2013, 1(1), s. 14-15.

¹⁶⁹ Srov. Kavárna U Ámose. [online]. 17. 4. 2022 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://jbholesov.webnode.cz/bistro-u-amose/>; Srov. Zmrzlina u Ámose, kavárna u Ámose. [online]. 17. 4. 2022 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: https://www.facebook.com/Zmrzlina-U-%C3%81mose-Kav%C3%A1rna-U-%C3%81mose-417483655035312/?ref=page_internal; Srov. Současné podnikání JB v Čechách. *Jbulletin*. 2016, 7(1), s. 18; Korespondence s manželi Michalem a Vladimírou Říhovými z 20. 12. 2018 a 15. 1. 2019. Archiv autora.

¹⁷⁰ Srov. Zmrzlina u Ámose, kavárna u Ámose. [online]. 17. 4. 2022 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: https://www.facebook.com/Zmrzlina-U-%C3%81mose-Kav%C3%A1rna-U-%C3%81mose-417483655035312/?ref=page_internal.

navštěvovány veřejností. Pro mladší generaci organizuje outdoorové aktivity a příležitostně hru airsoft. Uvedené činnosti se vedení sboru snaží podchytit pro předávání křesťanských hodnot lidem na Holešovsku.¹⁷¹

Avšak utlumení běžného duchovního života a změny ve využití sborové budovy vlivem soustředění pozornosti směrem k podnikatelské činnosti a komunitním aktivitám, způsobily značné ztráty v členské základně sboru, kdy velká většina členů a pravidelných hostů postupně odešla do jiných církví v okolí.¹⁷²

3.4 CÍRKEV BRATRSKÁ

K Církvi bratrské se při Sčítání 2021 na Holešovsku přihlásilo **13 osob**, zatímco v roce 2011 se zde k této církvi ještě nikdo nehlásil.¹⁷³ Statisticky se tak v regionu řadí na čtvrté místo. Podle vlastního výpočtu zde má tato církev asi **15 příznivců**. Pravidelná účast na setkáních skupiny je okolo 10 osob.¹⁷⁴

V rámci České republiky se k Církvi bratrské v roce 2021 přihlásilo 10 762 osob.¹⁷⁵ To je podobný stav jako v roce 2011, kdy se k ní hlásilo 10 865 osob.¹⁷⁶ Podle vlastní

¹⁷¹ Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Mgr. Milanem Svobodou, kazatelem a správcem sboru Jednoty bratrské v Holešově ze 23. 3. 2023. Archiv autora.

¹⁷² Elektronická korespondence se třemi bývalými členy sboru z 20. 12. 2018 a 15. 1. 2019. Informující požádali o uložení jmen v archivu autora.

¹⁷³ Srov. *Kapitola 2.2*; Srov. Obyvatelstvo podle náboženské víry ve správních obvodech ORP. [online]. 5. 8. 2018 [cit. 2018-08-05]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=SLD9100PU-OR&pvokc=&katalog=30562&z=T>.

¹⁷⁴ Údaje ze zápisníku vedeného místní skupinou Církve bratrské.

¹⁷⁵ Srov. Obyvatelstvo věřící – hlásící se k církvi podle církve, náboženské společnosti nebo směru a kraje v roce 2021. [online]. 23. 5. 2022 [cit. 2022-05-23]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/142154812/176236044/slodb2021_pv_obyvatelstvo_podle_cirkvi_a_kraju.xlsx.

¹⁷⁶ Srov. Náboženská víra podle sčítání v České republice. [online]. 23. 5. 2022 [cit. 2022-05-23]. Dostupné z: <https://www.getsemany.cz/node/3940>.

statistiky církev ke konci roku 2021 v České republice registrovala 11 238 členů včetně dětí¹⁷⁷ a početně roste.¹⁷⁸

3.4.1 POSTOJE CÍRKVE BRATRSKÉ K EKUMENICKÉMU HNUTÍ

Církev bratrská předkládá své postoje k ostatním církvím, křesťanům a k ekumenickému hnutí v *Ústavě Církve bratrské*. Podle ní je církev společenství těch, kteří byli v Kristu spaseni a Duchem svatým zapojeni do těla Kristova, jehož on je hlavou. Církev je jedna, obecná, svatá a apoštolská. Církev je všude tam, kde se zvěstuje Boží slovo, slaví se svátosti a věřící se vzájemně povzbuzují a napomínají, aby rostli do Kristovy podoby.¹⁷⁹

Církev bratrská prohlašuje, že tvoří duchovní jednotu s těmi, kdo přijali Ježíše Krista vírou a znovu se narodili z Ducha svatého. Podle této zásady má církev otevřenou účast na slavení Večeře Páně i pro členy jiných církví.¹⁸⁰

Církev bratrská je členkou *Mezinárodní federace svobodných církví (International Federation of Free Evangelical Churches)*,¹⁸¹ *Společenství evangelických církví v Evropě (Leuenberské společenství)*, *Evangelikální aliance* i dalších organizací.¹⁸² Na české úrovni je členkou *Ekumenické rady církví v ČR*.¹⁸³

¹⁷⁷ Elektronická korespondence s Ing. Alešem Čejkou, DiS., sekretářem kanceláře Rady CB z 31. 5. 2022. Archiv autora.

¹⁷⁸ Elektronická korespondence s Ing. Lydií Boszsykovou, ředitelkou kanceláře Rady CB ze 14. 2. 2019. Archiv autora.

¹⁷⁹ Srov. *Ústava církve bratrské*. Čl. 1, odst. 9.

¹⁸⁰ Srov. *Církev a jednota křesťanů*. [online]. 19. 2. 2021 [cit. 2021-02-19]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/2018-cirkev-a-jednota-krestanu>.

¹⁸¹ Srov. *Tamtéž*.

¹⁸² Srov. *Církev a jednota křesťanů*. [online]. 19. 2. 2021 [cit. 2021-02-19]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/2018-cirkev-a-jednota-krestanu>.

¹⁸³ Srov. *Členské církve*. [online]. 23. 11. 2004 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: https://ekumenickarada.cz/in/296/clenske_cirkve#.Ylx9PP1EZ.

3.4.2 STRUČNÝ HISTORICKÝ VÝVOJ CÍRKVE BRATRSKÉ NA HOLEŠOVSKU

Kolem roku 1909 se v domácnosti sester Anny a Vincencie Trhlíkových v Tučapech konaly pravidelné bohoslužby Svobodné reformované církve (dnešní Církve bratrské). Sloužit sem docházeli dva laičtí kazatelé z Velké Lhoty. Tyto sestry, a postupně i někteří další, pak vystoupili ze sboru Evangelické reformované církve (dnešní Českobratrské církve evangelické) v Prusinovicích a připojili se k této církvi. Později se bohoslužby přesunuly do Holešova, kde se sloužily v budově chlapecké školy (dnešní 1. základní školy) a přicházelo na ně až přes 70 lidí. V meziválečném období je již v Holešově zaznamenána existence kazatelské stanice vsetínského sboru Jednoty českobratrské (dnešní Církve bratrské). Po založení sboru Jednoty bratrské v Holešově v roce 1935 se však její členové sjednotili s Jednotou bratrskou, čímž Jednota českobratrská na Holešovsku zanikla.¹⁸⁴

Nové počátky Církve bratrské na Holešovsku lze datovat do roku 2010, kdy se z Ostravska přistěhoval do Bílavska člen Slezské církve evangelické Roman Fašina, který hledal v novém bydlišti křesťanské přátele. Z počátku se scházel k modlitbám, čtení Bible a sdílení se spřátelenou rodinou v Prusinovicích. Po krátké době se připojili další zájemci a skupina postupně rostla až na 15 přicházejících. Tito zájemci pocházeli převážně ze sboru Jednoty bratrské v Holešově. Protože však většina účastníků dojížděla do Prusinovic z Holešova, skupina se po dvou letech přemístila z Prusinovic do soukromého bytu na sídlišti Novosady v Holešově. Zde se spojila s několika zbylými členy jiné skupiny, která se scházela v různých bytech na témže sídlišti již od devadesátých let pod hlavičkou Jednoty bratrské. Někteří členové Jednoty, která procházela v této době neklidným vývojem, našli později svůj nový duchovní domov ve sboru Církve bratrské ve Zlíně a holešovské skupině se začal věnovat jeho kazatel Pavel Škrobák (nar. 1955). Do Církve bratrské ve Zlíně ovšem dojíždí i několik dalších věřících z Holešovska, kteří nejsou zapojeni v této skupině, i když s jejími členy udržují kontakt. Roku 2018 navštívili členové staršovstva spolu s kazatelem holešovskou skupinu. Jejím

¹⁸⁴ Srov. NEŠPOR, Zdeněk R. a Zdeněk VOJTÍŠEK. *Encyklopedie menších křesťanských církví v České republice*. s. 243; Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích*. s. 121.

účastníkům, kteří aktuálně nepatřili do žádné církve, nabídli členství v Církvi bratrské. Skupině dále nabídli oficiální zastřešení zlínským sborem, které přijala.¹⁸⁵

3.4.3 SOUČASNÉ PŮSOBENÍ CÍRKVE BRATRSKÉ NA HOLEŠOVSKU

Skupina holešovských příznivců Církve bratrské se setkává obvykle každou druhou středu nebo pátek v soukromém bytě na sídlišti Novosady ke studiu Bible, modlitbám a sdílení. Za ostatními duchovními aktivitami dojíždí do mateřského sboru do Zlína. Místní skupinu pravidelně navštěvuje současný kazatel zlínského sboru Dalimil Staněk.¹⁸⁶

Vizí staršovstva zlínského sboru je založení kazatelské stanice v Holešově s oporou početného sboru ve Zlíně. K tomu má dojít, pokud se někteří příslušníci holešovské skupiny stanou členy sboru. Toto členství zatím přijal pouze jeden z nich. V případě příchodu nových zájemců je kromě domácího setkávání zamýšlena také příležitostná služba veřejně přístupných nedělních bohoslužeb v pronajatých prostorách. Pro tuto misi sbor plánuje také spuštění internetových stránek holešovského společenství.¹⁸⁷ Holešovská skupina se v současnosti prezentuje ve své skupině na sociální síti Facebook.¹⁸⁸

¹⁸⁵ Údaje ze zápisníku vedeného místní skupinou Církve bratrské; Vlastní poznámky autora z návštěvy sborových starších Církve bratrské Zlín z 18. 4. 2018 v Holešově. Archiv autora; Elektronická korespondence s Romanem Fašinou, zakládajícím členem holešovské skupiny z 1. 1. 2019. Archiv autora; Elektronická korespondence s Pavlem Škrobákem, kazatelem sboru Církve bratrské ve Zlíně z 18. 2. 2019. Archiv autora.

¹⁸⁶ Údaje ze zápisníku vedeného místní skupinou Církve bratrské.

¹⁸⁷ Srov. *Tamtéž*; Zápis autora z návštěvy sborových starších Církve bratrské Zlín z 18. 4. 2018 v Holešově.

¹⁸⁸ Srov. Církev bratrská Holešov. [online]. 28. 2. 2023 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/groups/791144484750524>.

3.5 CÍRKEV ADVENTISTŮ SEDMÉHO DNE

K Církvi adventistů sedmého dne se při Sčítání 2021 na Holešovsku přihlásilo **10 osob**. Početně se tak v regionu řadí na poslední, páté místo.¹⁸⁹ To je více než poloviční úbytek (-55 %) oproti roku 2011, kdy se k ní přihlásilo 22 osob.¹⁹⁰ Sbor však zahrnuje poměrně širokou územní oblast mimo Holešovska, ze které se věřící do holešovského sboru převážně sjíždějí. Sbor tak registruje **35 dospělých** členů, k tomu **12 dětí a dorostu** a asi 5 přicházejících zájemců a zůstává početně dlouhodobě stabilní. Sobotního shromáždění se účastní okolo 40 osob včetně dětí.¹⁹¹

V rámci České republiky se k Církvi adventistů sedmého dne v roce 2021 přihlásilo 7162 osob.¹⁹² To je podobný počet jako v roce 2011, kdy se k ní hlásilo 7391 osob.¹⁹³ V roce 2021 měla tato církev dle vlastní statistiky celosvětově 21 912 161 členů a jejich počet roste.¹⁹⁴

¹⁸⁹ Srov. *Kapitola 2.2.*

¹⁹⁰ Srov. *Tamtéž*; Srov. Obyvatelstvo podle náboženské víry ve správních obvodech ORP. [online]. 5. 8. 2018 [cit. 2018-08-05]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=SLD9100PU-OR&pvokc=&katalog=30562&z=T>.

¹⁹¹ Korespondence s Mgr. Pavlou Žůrkovou, B.Th., kazatelkou holešovského sboru Církve adventistů sedmého dne ze 14. 2. 2022 a 19. 11. 2018. Archiv autora.

¹⁹² Srov. Obyvatelstvo věřící – hlásící se k církvi podle církve, náboženské společnosti nebo směru a krajů v roce 2021. [online]. 23. 5. 2022 [cit. 2022-05-23]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/142154812/176236044/slodb2021_pv_obyvatelstvo_podle_cirkvi_a_kraju.xlsx.

¹⁹³ Srov. Náboženská víra podle sčítání v České republice. [online]. 23. 5. 2022 [cit. 2022-05-23]. Dostupné z: <https://www.getsemany.cz/node/3940>.

¹⁹⁴ Srov. *2022 Annual Statistical Report*. s. 20.

3.5.1 POSTOJE CÍRKVE ADVENTISTŮ SEDMÉHO DNE K EKUMENICKÉMU HNUTÍ

Přes poměrně ostré výhrady vůči svému okolí v minulosti prochází adventisté proměnou ve vztahu k jiným církvím, státu i společnosti. Byli rovněž mezi pozorovateli na druhém vatikánském koncilu.¹⁹⁵

Postoje Církve adventistů sedmého dne k ostatním církvím, křesťanům a k ekumenickému hnutí lze hledat v *Ústavě Církve adventistů sedmého dne*¹⁹⁶ a ve zveřejňovaných dokumentech Generální konference CASD. Byť ve stručné formě, jsou zde k dispozici také postupy obdobné „direktářům“ již dříve popsaných církví, jimiž se zabývá zejména dokument *Pracovní předpisy Generální konference CASD*.¹⁹⁷

V pojetí Církve adventistů sedmého dne je církev „*společenství všech věřících, kteří vyznávají Ježíše Krista jako svého Pána a Spasitele*.“¹⁹⁸

Církev má otevřenou účast na slavení Večeře Páně i pro členy jiných církví. Přistupovat mohou ti, kteří zpytují svědomí a činí pokání z hříchů.¹⁹⁹

Církev adventistů sedmého dne se snaží vyhnout hodnocení jiných církví a uznává, že upřímní křesťané mohou být v jakékoliv denominaci. Současně však věří, že většinová křesťanská uskupení se mají již brzy stát klíčovými hráči, kteří se spojí proti Bohu, svěcení soboty a v jednotě s politickou mocí budou působit velké náboženské utlačování, jehož středem se stanou právě adventisté sedmého dne. Jmenovitě Římskokatolické církvi je vytýkáno „*mimobiblické učení a persekuce jinověrců v historii*.“ Církev adventistů sedmého dne však uznává „*některé kladné změny*

¹⁹⁵ Srov. WHITEOVÁ, Ellen G. *Velký spor věků*. s. 208-235; Srov. NEŠPOR, Zdeněk R. a Zdeněk VOJTÍŠEK. *Encyklopedie menších křesťanských církví v České republice*. s. 159-161; FILIPI, Pavel. *Křesťanstvo*. s. 177.

¹⁹⁶ *Ústava Církve adventistů sedmého dne*. Praha: Církev adventistů sedmého dne, 2019.

¹⁹⁷ Srov. Official statements. [online]. 4. 4. 2023 [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: <https://www.adventist.org/official-statements/>.

¹⁹⁸ Srov. *Ústava Církve adventistů sedmého dne*. Příloha 1, čl. 12.

¹⁹⁹ Srov. *Tamtéž*. Příloha 1, čl. 16.

v *současné katolické církvi*“ a zdůrazňuje přesvědčení, že mnozí římsští katolíci jsou jejich bratry a sestrami v Kristu.²⁰⁰

Při rozhovorech s lidmi jiného náboženského přesvědčení má být adventista „*pravdivý a transparentní*.“ Měl by se vyvarovat užívání terminologie, která by „*urážela jiné skupiny věřících*“ a neměl by používat výroky, které „*pomlouvají nebo zesměšňují jiná náboženství*.“²⁰¹

Církev uznává křest provedený v jiných křesťanských církvích, pokud byl proveden ponořením do vody.²⁰²

Církev adventistů sedmého dne má statut pozorovatele ve *Světové radě církví*.²⁰³ Na české úrovni má statut pozorovatele v *Ekumenické radě církví v ČR*.²⁰⁴

3.5.2 STRUČNÝ HISTORICKÝ VÝVOJ CÍRKVE ADVENTISTŮ SEDMÉHO DNE NA HOLEŠOVSKU

Holešovské společenství bylo založeno v roce 1948 jako stanice zlínského sboru. U jeho zrodu stálo 33 adventistů z místa i okolí (Kroměřížska a Zlínska), z nichž 10 bylo nově pokřtěných členů. Historii sboru provází četnější stěhování jeho zázemí. Na počátku se adventisté scházeli v pronajatém prostoru v zámku, později v jednom domku v ulici Hankeho, v domě dětí a mládeže, nebo v hotelu. V roce 1951 sbor zakoupil vlastní budovu k rekonstrukci a členové zahájili její přestavbu na sborový dům. Následující rok byl však dům státem zabaven z důvodu zákazu adventistické církve. Sbor se ale nadále scházel ilegálně v soukromých bytech. Po opětovném povolení církve v roce 1956 se

²⁰⁰ Srov. Postoj adventistů sedmého dne k římským katolíkům. [online]. 15. 4. 1997 [cit. 2022-04-17]. Dostupné online: <https://www.casd.cz/wp-content/uploads/2021/05/postoj-k-rimskym-katolikum.pdf>.

²⁰¹ Srov. Prohlášení o náboženské svobodě, evangelizaci a proselytismu. [online]. 8. 7. 2000 [cit. 2022-04-17]. Dostupné online: <https://www.casd.cz/wp-content/uploads/2021/05/proselytismus.pdf>.

²⁰² Srov. *Ústava Církve adventistů sedmého dne*. Část II, čl. 5 odst 2.

²⁰³ Srov. NEŠPOR, Zdeněk R. a Zdeněk VOJTÍŠEK. *Encyklopedie menších křesťanských církví v České republice*. s. 159-161.

²⁰⁴ Srov. Pozorovatelé. [online]. 23. 11. 2004 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://ekumenickarada.cz/in/298/pozorovatele#.Ylxx3NPP1Ea>.

sbor setkával v nájmu v modlitebně Jednoty bratrské, v hotelu, a od roku 1957, přestože měl již 52 členů, musel se na deset let scházet také ve dvou místnostech v soukromém bytě. V roce 1967, kdy už čítal 64 členů, sbor zakoupil dům na náměstí F. X. Richtera (naproti zámku). Ještě téhož roku zde byla otevřena modlitebna, která se stala domovem místních adventistů na dalších 45 let. V roce 1970 se holešovský sbor osamostatnil. V roce 1972 se od něho oddělil nově založený sbor v Bystřici pod Hostýnem, který se však roku 2008 k Holešovu znovu připojil. Následující rok byl zrušen sbor v Kroměříži a jeho členové se připojili rovněž k Holešovu. Ve vlastní modlitebně se jeho věřící setkávali do léta roku 2012, kdy objekt prodali, protože již nebyli schopni udržovat jeho technický stav. Dále se scházeli v nájmu ve sborovém domě Jednoty bratrské v ulici Nerudova 320, a to do roku 2021, kdy adventistický sbor zakoupil zrušený Sál království od Náboženské společnosti svědkové Jehovovi v lokalitě Holajka, kde má modlitebnu dodnes.²⁰⁵

3.5.3 SOUČASNÉ PŮSOBNÍ CÍRKVE ADVENTISTŮ SEDMÉHO DNE NA HOLEŠOVSKU

K bohoslužebnému shromáždění se sbor schází v sobotu v 9.30 hodin ve vlastní modlitebně v lokalitě Holajka č. 1638.²⁰⁶ Na tomto shromáždění se věnuje také biblickému vyučování dětí a dorostu, rozdělených do dvou skupin podle věku.²⁰⁷

Mimo sobotního shromáždění se členové setkávají také v menších skupinách. Jednou až dvakrát měsíčně probíhá modlitební setkání nebo studium Bible, dříve se jednou

²⁰⁵ Srov. Trochu z historie sboru CASD v Holešově. [online]. 17. 4. 2018 [cit. 2018-06-17]. Dostupné z: <http://holesov.casd.cz/>; Srov. NEŠPOR, Zdeněk R. a Zdeněk VOJTÍŠEK. *Encyklopedie menších křesťanských církví v České republice*. s. 176; Vlastní poznámky autora z přednášky Mgr. Pavly Žůrkové B.Th. při slavnostních bohoslužbách posvěcení nové modlitebny dne 14. 8. 2021. Archiv autora.

²⁰⁶ Srov. Bohoslužby. [online]. 28. 11. 2021 [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://holesov.casd.cz/poboznosti/>.

²⁰⁷ Srov. Děti. [online]. 28. 11. 2021 [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <http://holesov.casd.cz/deti/>.

měsíčně setkávali také senioři.²⁰⁸ Sbor provozuje několik dalších misijně a charitativně zaměřených aktivit. Patří mezi ně charitativní obchůdek ADRA a sociální šatník, který spravuje v prostorách budovy zrušeného sboru Kroměříži. Zde také v době Vánoc a Velikonoc pořádá hostinu pro lidi bez domova a opuštěné lidi, která je součástí misijně pojatého duchovního a společenského programu.²⁰⁹ Rovněž na misijně zaměřených internetových stránkách sbor nabízí například modlitby za zájemce z veřejnosti.²¹⁰ Sbor pořádá několikrát ročně evangelizační bohoslužby pro veřejnost, zájem o ně je ale velmi malý. Od doby otevření vlastní modlitebny sbor jednou měsíčně pořádá také Večery písní chval, modliteb a svědectví pro veřejnost. U úmyslu jsou roznosy letáků s nabídkou korespondenčního biblického kurzu do domácností ve městě. Sbor plánuje rozdávání duchovní literatury v rámci různých veřejných akcí ve městě, pro které vnímají někteří členové sboru Boží povolání. Aktivitu však po delší dobu znemožňovala koronavirová situace. Kazatelka sboru slouží jako kaplanka v Krajské nemocnici Tomáše Bati ve Zlíně a z této služby v poslední době vzešli i dva noví pravidelní návštěvníci bohoslužeb. Sbor dále hledá nové misijní příležitosti a možnosti být užitečný lidem ve městě. Povzbuzuje členy k vydávání svědectví svým životem.²¹¹

Kromě bohoslužebného a misijního života sbor žije také společnými volnočasovými aktivitami. Každý měsíc probíhá setkání rodin s dětmi, jež bylo od roku 2018 rozšířeno také o víkendový pobyt pro rodiny, který by se měl nadále konat každoročně. Obvykle jednou za rok se koná také sborový výlet. Na konci školního roku sbor pořádá odpoledne pro děti, které se koná na zahradě u některého z členů.²¹²

Holešovský sbor vede kazatelka Pavla Žůrková s podporou pěti sborových služebníků (vedoucí sboru, pokladník sboru, tajemník sboru, první diákon a vedoucí sobotní školy

²⁰⁸ Elektronická korespondence s Pavlou Žůrkovou, B.Th., kazatelkou holešovského sboru Církve adventistů sedmého dne z 19. 11. 2018. Archiv autora.

²⁰⁹ *Tamtéž*; Srov. Trochu z historie sboru CASD v Holešově. [online]. 17. 4. 2018 [cit. 2018-06-17]. Dostupné z: <http://holesov.casd.cz/>.

²¹⁰ Srov. Modlitba za tebe. [online]. 17. 4. 2022 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <http://holesov.casd.cz/modlitba-za-tebe/>.

²¹¹ Elektronická korespondence s Mgr. Pavlou Žůrkovou, B.Th., kazatelkou holešovského sboru Církve adventistů sedmého dne z 19. 11. 2018, 1. 2. 2022 a 14. 2. 2022. Archiv autora.

²¹² *Tamtéž*.

a dětské sobotní školky). Toto kolegium tvoří tzv. Výbor sboru. Ordinovaným duchovním sboru je kazatel Libor Škrla.²¹³

3.6 SHRNU TÍ

U všech církví, které aktuálně v regionu působí, lze pozorovat velmi podobné postoje k ostatním církvím a křesťanům a k ekumenickému hnutí. Obecně lze říci, že všechny popsané místní církve uznávají členy jiných církví jako křesťany a své bratry v Kristu. Vyzývají k vyhýbání se skutkům, které by mohly působit rozdělení mezi křesťany a povzbuzují k hledání cesty k nim. Přesto je zároveň patrné, že většina z těchto církví je přesvědčena, že právě ona disponuje nejpřesnějším poznáním cesty k Bohu.

Z předložených informací vyplývá, že členové žádné z místních církví nejsou oficiálně omezeni v uvádění ekumenického hnutí do praxe. Všechny zdejší farnosti, církevní sbory a jejich členové jsou ze strany svých církví povzbuzováni k vytváření ekumenických společenství a činění kroků vstříc příslušníkům církví ostatních.²¹⁴

²¹³ *Tamtéž.*

²¹⁴ *Srov. Kapitoly 3.1.1; 3.2.1; 3.3.1; 3.4.1; 3.5.1.*

4 NEOFICIÁLNÍ KŘESŤANSKÉ SKUPINY; CÍRKVE A NÁBOŽENSKÉ SPOLEČNOSTI, KTERÉ ČINNOST NA HOLEŠOVSKU UKONČILY

Tato kapitola představí křesťanské komunity, které nepatří pod žádnou církev, případně pouze sympatizují s některou církví, působící mimo region Holešovska.²¹⁵ Poté církve a náboženské společnosti, které již v tomto regionu nepůsobí, protože také ony měly svůj vliv na vývoj místních mezikonfesijních vztahů.²¹⁶

4.1 KŘESŤANSKÉ SKUPINY BEZ PŘÍSLUŠNOSTI K CÍRKVÍM

Kromě společenství působících pod hlavičkou různých církví a náboženských společností, lze registrovat také pokusy o vstup na náboženskou scénu Holešovska i ze strany komunit křesťanů, které nejsou zastřešeny žádnou konkrétní církví, popřípadě jen sympatizují s církvemi, působícími za hranicemi regionu. Obecně lze zhodnotit, že tyto skupiny obvykle charakterizují specifické požadavky členů na osobní spiritualitu a důraz na misi. Kromě jedné skupiny, popsané v předchozí podkapitole, která byla přijata do Církve bratrské, a druhé, tvořené členy katolické církve, jenž bude popsána v podkapitole následující, však u ostatních pokusy o vstup do regionu vždy do několika málo let selhávají a tyto komunity zanikají. Zajímavý je ovšem jejich konfesijní přesah,

²¹⁵ Srov. Kapitola 4.1.

²¹⁶ Srov. Kapitola 4.2.

kdy jsou obvykle tvořeny členy různých církví spolu s křesťany bez církevní příslušnosti. Výjimkou nejsou ani křesťané, kteří svou příslušnost mění.

4.1.1 MODLITEBNÍ SKUPINA MILOSRDNÉHO JEŽÍŠE V PACETLUKÁCH

Modlitební skupina Milosrdného Ježíše je letničně a charizmaticky orientované společenství katolických křesťanů, které se zformovalo v roce 2002. Vede jej prorokyně Miroslava Daníčková z Pacetluk. Komunita není uznaným sdružením křesťanů podle katolického církevního práva, ke své činnosti však třikrát získala požehnání od papežů Františka a Benedikta XVI.²¹⁷

Skupina se setkává pravidelně jednou týdně v počtu okolo 25 účastníků,²¹⁸ obvykle ve vlastních prostorách v Pacetlukách, dvakrát měsíčně také v Loukově. Šestkrát ročně pořádá celodenní setkání v Libosvárech, zakončené účastí na mši svaté. Náplní setkání jsou modlitby včetně modliteb v jazycích, prorokování, písně chval, tance s prapory, čtení z Bible a katechismu. Společenství se věnuje uzdravování ve jménu Ježíše Krista. Dalšími aktivitami je pořádání křížových cest či obětování modliteb a postů na konkrétní úmysly, zejména za kněze a exorcisty, ochranu nenarozeného života, sociálně znevýhodněné lidi a rodiny.²¹⁹

Na svých internetových stránkách se skupina prezentuje jako ekumenicky otevřená pro lidi všech vyznání včetně nevěřících.²²⁰ Ekumenický přesah společenství tvoří občasná účast na setkáních ze strany některých členů z Českobratrské církve evangelické z Prusinovic a křesťanů bez církevní příslušnosti.²²¹

²¹⁷ Srov. O nás. [online]. 7. 5. 2022 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://jezisuzdravuje.cz/cs/onas>.

²¹⁸ Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Annou Hodoušovou, účastnicí setkávání skupiny, z 28. 10. 2022. Archiv autora.

²¹⁹ Srov. O nás. [online]. 7. 5. 2022 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://jezisuzdravuje.cz/cs/onas/>; Srov. Poděkování. [online]. 7. 5. 2022 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://jezisuzdravuje.cz/cs/aktualne/>.

²²⁰ *Tamtéž*.

²²¹ Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Annou Hodoušovou, účastnicí setkávání skupiny, z 19. 6. 2022. Archiv autora.

4.1.2 SKUPINA VYZNAVAČŮ IRSKÝCH POSELSTVÍ V JANKOVICÍCH A PRUSINOVICÍCH

Irská poselství, zvaná také *Irská zjevení* nebo *Velké varování Ježíše Krista*, jsou nejčastější označení pro projekt, vycházející ze série soukromých zjevení, která v letech 2010 až 2015 měla přijímat od Ježíše Krista a Panny Marie anonymní irská vizionářka, nazývaná Marie Božího milosrdenství. Její poselství chtějí pomoci lidstvu projít velmi brzkými katastrofickými událostmi, po kterých má následovat příchod Ježíše Krista na Zemi a konec současného světa. Kladou si za cíl zachránit mnohé lidské duše před peklem skrze výzvy k modlitbám za záchranu lidstva, činění pokání, zpověď a časté přistupování ke svatému přijímání. V době působení této prorokyně se na různých místech světa zformovaly skupinky lidí, modlících se podle návodu takzvaných kampaní modliteb za záchranu lidstva.²²²

Proroctví těchto *Irských poselství* se ovšem vyznačují také radikální kritikou katolické církve. Katolíci jsou podle vizionářky pod vládou zla, protože církev upadla do moci ďábla a je ovládána svobodnými zednáři, kteří zejména přinutili papeže Benedikta XVI. k abdikaci a na jeho místo si dosadili současného papeže Františka jako falešného proroka popsaného v Bibli. Tyto postoje vyvolaly v katolické církvi kontroverze a církevní autority prohlásily proroctví za falešná. Komunita byla dále označena jako sekta, duchovní mají zakázáno ji podporovat a věřící jsou varováni před bludnými naukami. Ovšem právě tato stanoviska církve jsou příznivci projektu vnímána jako pronásledování Božích proroků, která mají potvrdit jejich pravost.²²³

²²² Srov. Vážení přátelé, milí bratři a sestry. [online]. 28. 11. 2018 [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <https://www.varovani.org/>; Srov. Poselství varovania a druhý příchod Ježíša Krista. [online]. 28. 11. 2018 [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <https://jezis-kristus-varovanie.net/>.

²²³ Srov. Vyjádření arcibiskupa olomouckého k šíření tzv. „Velkého varování Ježíše Krista“ a různým poselstvím o konci světa. [online]. 28. 11. 2018 [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <http://www.ado.cz/clanek/vyjadreni-arcibiskupa-olomouckeho-k-sireni-tzv-velkeho-varovani-jezise-krista-ruznym-poselstv>; Srov. Arcibiskup Graubner k Velkému varování: Důsledky jsou ďábelské. [online]. 28. 11. 2018 [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <http://www.ado.cz/clanek/arcibiskup-graubner-k-velkemu-varovani-dusledky-jsou-dabelske>; Srov. Velké varování, soukromá zjevení a konec světa (odpověď na otázku). [online]. 28. 11. 2018 [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <http://www.vojtechkodet.cz/dulezite-otazky/velke-varovani-soukroma-zjeveni-a-konec-sveta-odpoved-na-otazku.html>.

Také na Holešovsku se zformovalo společenství, které se od roku 2012 pravidelně setkávalo ke společným modlitbám podle kampaní Irských poselství. Jeho první účastníci se seznámili prostřednictvím vzkazníku na českých internetových stránkách projektu. Následně vytvořili skupinu, která se v počtu tří až deseti osob pravidelně setkávala, střídavě v Jankovicích a Prusinovicích. Členové dále oslovovali své známé a zvali je do společenství.²²⁴

Po čase začali jednotliví členové skupinu opouštět pro ztrátu důvěry v projekt a v roce 2017 skupina svou činnost ukončila.²²⁵

Tato komunita sdružovala pouze věřící z Římskokatolické církve, na setkávání však byli zváni také přátelé z jiných církví.²²⁶

4.1.3 MODLITEBNÍ SKUPINA V HOLEŠOVĚ

Skupina křesťanů orientovaná letničně s důrazem na hnutí víry, se setkávala v Holešově v ulici Školní v počtu čtyř až sedmi členů. Část byla členy sboru Církve nová naděje v Kroměříži, část zůstávala bez církevní příslušnosti. Skupina vzešla ze sboru Jednoty bratrské v Holešově, kde se v minulosti setkávala oficiální formou na pravidelných modlitebních hodinách ve sborovém domě, pod vedením dřívějšího pastora Antonína Chutného. Po skončení jeho služby v Holešově a nástupu nového správce na sbor v roce 2011 byl však duchovní život ve sboru omezen. Členové modlitební skupiny proto z Jednoty bratrské postupně odcházeli, většinou do Církve Nová naděje v Kroměříži. Původní modlitební setkávání ovšem pokračovala samostatně i nadále v domácnosti členky této skupiny v ulici Školní, později v téže ulici u jiné členky, která se

²²⁴ Vlastní zápis z rozhovoru s Ing. Jaromírem Vaculíkem, členem bývalé skupiny irských poselství v Jankovicích a Prusinovicích z 28. 11. 2018. Archiv autora.

²²⁵ *Tamtéž.*

²²⁶ *Tamtéž.*

do Holešova přistěhovala. Tato setkání podporoval a příležitostně navštěvoval tehdejší pastor kroměřížské Církve Nová naděje Randolph Kubicek (nar. 1962).²²⁷

Skupina se setkávala pravidelně jednou do týdne. Náplní bylo vzájemné sdílení, čtení Bible, někdy i zpívané chvály. Především však modlitby, zejména členů jeden za druhého, ale také za město Holešov nebo třeba aktuální společenskou situaci v zemi. Modlitby bývaly příležitostně doplněny také proroctvími. Individuálně se navíc členové skupiny navštěvovali ke sdílení a kratší modlitbě také další dny v průběhu týdne.²²⁸

V roce 2018 skupina svoji činnost postupně ukončila vlivem zaneprázdněnosti členů v osobním životě, odstěhováním jedné členky, a také nástupem nového pastora na kroměřížský sbor Církve Nová naděje, čímž skupina přišla o podporu, kterou měla ze strany pastora předchozího.²²⁹

Někteří členové zaniklé skupiny mají zájem společenství v Holešově obnovit, k realizaci této vize jim však v současnosti chybí organizačně schopný zájemce.²³⁰

4.1.4 SKUPINA LETNIČNÍCH KŘESŤANŮ V PRUSINOVICÍCH A HOLEŠOVĚ

Od roku 2015 se scházela letničně orientovaná skupina pěti až jedenácti křesťanů v Prusinovicích v ulici Holešovská, později přesunutá do Holešova. Ve složení této skupiny lze shledat výraznější konfesijní přesah, neboť část byla členy různých evangelikálních a letničních denominací z okolí, část bez církevní příslušnosti. Skupinu podporoval a její vizi přinesl emeritní kazatel sboru Apoštolské církve v Kroměříži Pavel Čep (nar. 1950), sloužící v regionu jako nemocniční kaplan a misionář. Sám ovšem

²²⁷ Elektronická korespondence s Natálií Martincovou, členkou bývalé modlitební skupiny z 19. 12. 2018. Archiv autora.

²²⁸ *Tamtéž.*

²²⁹ *Tamtéž.*

²³⁰ *Tamtéž.*

nakonec setkávání této skupiny navštěvoval ze zdravotních důvodů jen velmi výjimečně, ta proto fungovala samostatně.²³¹

Náplní programu byly zpívané chvály, modlitby, proroctví, diskuse a misijní aktivity. Jednotliví členové zvěštovali evangelium ve svém okolí, nejvíce však v Prusinovicích. V Holešově byly náplní i modlitby za město v ulicích. Společenství provozovalo také misijně zaměřenou skupinu na sociální síti Facebook.²³²

V roce 2017 skupina ukončila svoji aktivitu pro názorovou různost. Někteří členové zaniklé skupiny však mají zájem v případě možné příležitosti podobné společenství znovu vytvořit.²³³

4.1.5 SKUPINA KŘESŤANŮ V HOLEŠOVĚ S VAZBOU NA APOŠTOLSKOU CÍRKEV

Apoštolská církev neměla nikdy na Holešovsku vlastní sbor. Od roku 2003 se však setkávala charizmaticky a letničně orientovaná skupina asi dvaceti křesťanů v areálu bývalé základní školy v Holešově-Všetulích (dnešní Tymycentrum). Tu zformoval tehdejší pastor kroměřížského sboru Apoštolské církve Pavel Čep.²³⁴

Skupina se setkávala k pravidelnému nedělnímu shromáždění a během týdne k modlitebním setkáním na dalších místech. Měla i vlastní aktivní skupinku mládeže. Pořádala evangelizace v ulicích města a za vrchol její činnosti lze považovat uspořádání hojně navštívené křesťanské konference v sále zbrojnice dobrovolných hasičů v Holešově.²³⁵

²³¹ Elektronická korespondence s Ing. Květoslavem Utěkalem, členem bývalé skupiny křesťanů v Prusinovicích a Holešově z 20. a 21. 11. 2018. Archiv autora.

²³² *Tamtéž.*

²³³ *Tamtéž.*

²³⁴ Vlastní zápis z osobního rozhovoru s manželi BcA. Jaroslavem a Ilonou Pijáčkovými z 19. 3. 2019. Archiv autora.

²³⁵ *Tamtéž.*

Skupina byla otevřena pro členy všech církví i pro zájemce bez církevní příslušnosti. V roce 2006, kdy byli členové skupiny výrazněji motivováni ze strany kroměřížského pastora ke vstupu do Apoštolské církve a oficiálnímu založení sboru v Holešově, se věřící rozešli a skupina tím svoji činnost ukončila. Někteří členové zaniklé skupiny však mají zájem v případě vhodné příležitosti podobné společenství znovu vytvořit.²³⁶

4.1.6 MODLITEBNÍ SKUPINA V HOLEŠOVĚ S VAZBOU NA CÍRKEV SLOVO ŽIVOTA

Církev Slovo života neměla nikdy na Holešovsku vlastní sbor. Od roku 1992 se však setkávala charizmaticky a letničně orientovaná skupina patnácti až dvaceti křesťanů ve Školní ulici v Holešově. Tu zformoval tehdejší pastor kroměřížského sboru církve Slovo života (v té době Voda života) Vojtěch Gočaltovský (nar. 1962).²³⁷

Skupina se pravidelně setkávala k modlitbám na více místech ve městě. V ulici Školní se konala také pravidelná nedělní shromáždění. Mezi členy se postupně rozšířilo i hnutí víry. Skupina byla misijně aktivní, pořádala hudební evangelizační akce v ulicích města, které byly ve své době kladně přijímány veřejností.²³⁸

Po asi pouze ročním působení skupiny její členové v roce 1993 vstoupili do sboru církve Slovo života v Kroměříži, čímž skupina svoji činnost v Holešově ukončila.²³⁹

²³⁶ *Tamtéž.*

²³⁷ *Tamtéž.*

²³⁸ *Tamtéž.*

²³⁹ *Tamtéž.*

4.1.7 SKUPINA LETNIČNÍCH KŘESŤANŮ V PŘÍLEPECH

Skupina křesťanů s charizmatickou a letniční orientací se v současnosti setkává v soukromém domě v obci Přílepy. Náplní setkání jsou modlitby, zpívané chvály, čtení z Bible a sdílení se. V době tvorby této práce se k ní zatím nepodařilo získat podrobnější informace.²⁴⁰

4.2 CÍRKVE A NÁBOŽENSKÉ SPOLEČNOSTI, KTERÉ ČINNOST NA HOLEŠOVSKU UKONČILY

Kromě aktuálně působících církví existovala zde v minulosti ještě další společenství. Na Holešovsku tak lze v současnosti zaznamenat členy zrušeného sboru Náboženské společnosti svědkové Jehovovi, zbytek členů zaniklé stanice kroměřížské náboženské obce Církve československé husitské nebo poutní místo Židů z celého světa, odkazující na velmi bohatý duchovní a kulturní odkaz početné židovské komunity minulých staletí. Následující podkapitoly stručně představí jmenovaná společenství a jejich případný mezikonfesijní přesah.

²⁴⁰ Elektronická korespondence s Ing. Květoslavem Utěkalem ze 25. 2. 2023. Archiv autora.

4.2.1 NÁBOŽENSKÁ SPOLEČNOST SVĚDKOVÉ JEHOVOVI

K Náboženské společnosti svědkové Jehovovi se při Sčítání 2021 přihlásilo na Holešovsku **31 osob**.²⁴¹ Při Sčítání 2011 to bylo 37 osob.²⁴²

Svědkové Jehovovi měli v minulosti vlastní modlitebnu (Sál království) v holešovské lokalitě Holajka č. 1638. V roce 2019 byl však sbor rozhodnutím českého vedení organizace zrušen, Sál království prodán Církvi adventistů sedmého dne a členové rozděleni do sborů v okolí (Bystřice pod Hostýnem, Kroměříž, Přerov, Zlín-Malenovice).²⁴³

Svědkové Jehovovi začali na Holešovsku působit v roce 1935. V období druhé světové války a za komunismu zde působili ilegálně. Oficiálně byl holešovský sbor založen teprve v roce 2003. V roce 2006 místní svědkové zakoupili budovu v ulici Holajka, kterou s pomocí členů z okolních sborů přebudovali vlastními silami na modlitebnu.²⁴⁴

Kromě bohoslužebných shromáždění žilo místní společenství poměrně čilým sborovým životem. Věnovali se misijní činnosti, kterou prováděli způsobem návštěv „dům od domu“ a nabídkou své propagační literatury na veřejnosti. Mimo misie se sbor věnoval také společným volnočasovým aktivitám. Pořádal pravidelná posezení u grilu, muži hráli každý týden fotbal nebo florbal. Příležitostně se konala sborová zabijačka či pohoštění, nebo společně se sbory z okolí taneční zábava. Přibližně jednou za dva roky pořádali místní svědkové spolu s okolními sbory společnou dovolenou, spojenou rovněž s misijní činností.²⁴⁵

²⁴¹ Srov. *Kapitola 2.2.*

²⁴² Srov. Veřejná databáze. [online]. 23. 3. 2019 [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=SLD9100PU-OR&pvokc=&katalog=30562&z=T>.

²⁴³ Vlastní zápis z přednášky Mgr. Pavly Žůrkové B.Th. při slavnostních bohoslužbách posvěcení nové modlitebny dne 14. 8. 2021. Archiv autora.

²⁴⁴ Srov. TUPÁ, Zuzana. *Kronika města Holešova 2006*. s. 69.

²⁴⁵ Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Jakubem Mráčkem, starším sboru Náboženské společnosti svědkové Jehovovi v Holešově z 20. 9. 2018. Archiv autora.

Svědkové Jehovovi se podle svých zásad vyhýbali jakékoliv spolupráci s jinými církvemi. Jejich vedoucí služebníci však měli poměrně dobrý přehled o aktivitách ostatních církví ve městě.²⁴⁶

4.2.2 CÍRKEV ČESKOSLOVENSKÁ HUSITSKÁ

K Církvi Československé husitské se při Sčítání 2021 na Holešovsku přihlásilo **13 osob**.²⁴⁷ Při Sčítání 2011 to bylo 16 osob.²⁴⁸

Kroměřížská náboženská obec Církve československé husitské měla v minulosti stanici v Holešově, kde se věřící scházeli k bohoslužbám v nájmu v modlitebně Jednoty bratrské v ulici Nerudova 320.²⁴⁹ Kolem roku 2015 proběhl pokus kroměřížského faráře Marka Ryšánka (nar. 1973) o obnovení bohoslužeb v Holešově, opět v nájmu v modlitebně Jednoty bratrské. Pro velmi malý zájem o ně bylo nakonec od obnovení činnosti církve v Holešově upuštěno. Rovněž návštěvy bohoslužeb v Kroměříži jsou ze strany členů z Holešovska velmi vzácné. Kroměřížská náboženská obec, pod kterou spadá oblast Holešovska, registruje v současnosti v holešovském regionu jen několik členů, za kterými farář příležitostně dojíždí, aby jim věnoval duchovní péči. Tato církev již nemá na Holešovsku žádné zázemí ani pravidelnou aktivitu. Zbylí členové jsou součástí kroměřížské náboženské obce.²⁵⁰

Církev československá husitská tedy ve své době udržovala mezikonfesijní vztah s Jednotou bratrskou, od které měla propůjčenou modlitebnu pro své bohoslužby.²⁵¹

²⁴⁶ *Tamtéž*; Srov. Podporují svědkové Jehovovi ekumenismus? [online]. 9. 6. 2022 [cit. 2022-09-06]. Dostupné z: <https://www.jw.org/cs/svedkove-jehovovi/caste-otazky/ekumenismus/>.

²⁴⁷ Srov. *Kapitola 2.2*.

²⁴⁸ Srov. Obyvatelstvo podle náboženské víry podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností – Zlínský kraj. [online]. 1. 9. 2018 [cit. 2018-09-01]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=30562&pvo=PVKR072&pvoc=100&pvoch=3131>.

²⁴⁹ Srov. CHALOUPKOVÁ, Jana: Čs. církve husitská. In: Holešovsko. 1995 1(1). s. 13; Zápis z osobního rozhovoru s Mgr. Markem Ryšánkem, farářem Náboženské obce Církve československé husitské v Kroměříži a členkami této náboženské obce z 19. 9. 2018. Archiv autora.

²⁵⁰ Vlastní zápis z telefonického rozhovoru s Mgr. Markem Ryšánkem, farářem Náboženské obce Církve československé husitské v Kroměříži z 28. 7. 2018. Archiv autora.

²⁵¹ *Tamtéž*.

Po roce 1957 se členové holešovské stanice kroměřížské náboženské obce Církve československé husitské až do konce devadesátých let účastnili občasných společných bohoslužeb s Českobratrskou církví evangelickou a Jednotou bratrskou v modlitebně Jednoty. Ty se poté ustálily na poslední den v roce, na lednové modlitební týdny, případně i na květnový den žen ještě v 90. letech.²⁵²

4.2.3 ŽIDOVSTVÍ

K judaismu se při Sčítání 2021 na Holešovskou **nikdo nepřihlásil**.²⁵³ Žijí zde však někteří nepřímí potomci příslušníků židovského národa, kteří již ale židovskou víru nepraktikují.²⁵⁴

Židé žili v Holešově minimálně od roku 1454, kdy byli vypovězeni z královských měst králem Ladislavem Pohrobkem.²⁵⁵ Židovská obec pak definitivně zanikla v roce 1952, kdy zemřeli poslední praktikující Židé nebo lidé hlásící se k židovství.²⁵⁶

V devadesátých letech však začala v Holešově působit skupinka sympatizantů židovství, která zde zformovala neziskovou organizaci Olam – společnost Judaica. Toto společenství se věnovalo studijní činnosti, nebo například pracím na židovském hřbitově. Setkávalo se k pobožnostem v synagoze k začátku sabatu, později přesunutých do domku při hřbitově v ulici Hankeho č. 260, ve kterém vybudovali malou modlitebnu s rozsáhlejší knihovnou, a také zázemí pro hosty. Skupina se ovšem

²⁵² Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích*. s. 105-106.

²⁵³ Srov. Obyvatelstvo podle náboženské víry (data a schéma). [online]. 6. 4. 2022 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/62353418/182807150/slodb2021_vira.csv/4a82a38f-166f-4b31-a2fa-55e5d5f53067?version=1.1

²⁵⁴ Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Vratislavem Brázdilem, průvodcem synagogy v Holešově z 8. 3. 2019. Archiv autora.

²⁵⁵ Srov. Židovský hřbitov. [online]. 2. 11. 2002 [cit. 2018-09-16]. Dostupné z: <http://olam.cz/bejtholesov/hrbitov.htm>.

²⁵⁶ Elektronická korespondence a vlastní zápis telefonického rozhovoru s Jiřím Richterem, Dr.h.c., zástupcem společnosti Olam – Společnost Judaica z 6. 3. 2019 a 13. 3. 2019. Archiv autora.

rozešla v roce 2013 v souvislosti se změnou záměru využívání domku ze strany města.²⁵⁷

Mezikonfesijní přesah této skupiny lze spatřit v tom, že ji navštěvovali i sympatizanti, kteří se nehlásili k židovskému náboženství, případně byli členy křesťanských církví.²⁵⁸

Podrobněji se bude židovství věnovat pozdější kapitola, která popíše vývoj jeho vztahů s církvemi na Holešovsku.²⁵⁹

4.3 SHRNUTÍ

Neoficiální křesťanské skupiny, které tato kapitola představila, mají svůj zřetelný ekumenický přesah – většinou se vyznačují skladbou účastníků z různých církví a bez církevní příslušnosti. Obecně však lze říci, že tato společenství obvykle po několika málo letech svého působení zanikají. V současnosti z nich funguje již pouze Modlitební skupina Milosrdného Ježíše v Pacetlukách a poměrně nově zformovaná skupina letničních křesťanů v Přílepech.²⁶⁰

Oficiální církve a náboženské společnosti, které zde své působení ukončily, měly postoje k ostatním církvím a křesťanům a k ekumenickému hnutí rozdílné. Církev československá husitská až do ukončení své činnosti spolupracovala s dalšími církvemi a účastnila se zde ekumenických aktivit. Příznivci židovství zase byli až do poslední chvíle lidé z různých církví nebo bez církevní příslušnosti. Naopak Náboženská společnost svědkové Jehovovi se zásadně vyhýbala jakékoli spolupráci s ostatními, udržovala si pouze přehled o aktivitách ostatních církví v regionu.²⁶¹

²⁵⁷ *Tamtéž.*

²⁵⁸ Autor popisuje vlastní zkušenost z několika osobních návštěv skupiny.

²⁵⁹ Srov. *Kapitola 5.3.*

²⁶⁰ Srov. *Kapitola 4.1.*

²⁶¹ Srov. *Kapitola 4.2.*

5 VÝVOJ MEZIKONFESIJNÍCH A MEZINÁBOŽENSKÝCH VZTAHŮ NA HOLEŠOVSKU V MINULOSTI

Pro ucelený vhled do mezikonfesijních vztahů v regionu práce představuje také jejich historický vývoj. Vztahy mezi církvemi na Holešovsku lze sledovat zejména ve dvou lokálních střediscích. Jedním je vývoj ve městě Holešov, kde se střetává několik křesťanských konfesí a v minulosti také židovské náboženství. Druhým je největší vesnice regionu – obec Prusinovice, kde se stýkají katolíci a evangelíci. V ostatních obcích je zastoupena pouze Římskokatolická církev nebo žádná. V následujících pojednáních bude kladen důraz zejména na jejich vzájemné vztahy.

Pro lepší přehlednost vývoje mezikonfesijních vztahů v regionu je tato kapitola členěna do tří podkapitol. Ty jednotlivě představí mezikonfesijní vývoj v Holešově,²⁶² dále v Prusinovicích,²⁶³ a poté následuje samostatný popis mezináboženského soužití se Židy v Holešově.²⁶⁴

²⁶² Srov. *Kapitola 5.1.*

²⁶³ Srov. *Kapitola 5.2.*

²⁶⁴ Srov. *Kapitola 5.3.*

5.1 VÝVOJ MEZIKONFESIJNÍCH VZTAHŮ V HOLEŠOVĚ

Soužití různých konfesí je v Holešově poprvé historicky zaznamenáno po husitských válkách a jejich vzájemné vztahy většinou nebyly dobré. Tato podkapitola představuje jejich vývoj.

Jak již bylo zmíněno, v Holešově stával katolický gotický kostelík se hřbitovem a u něho fara, která je písemně doložená z roku 1322.²⁶⁵ Po husitských válkách se zde šíří Husovo učení a farnost obsazují kališníční kněží. Asi v roce 1480 byl kostel znovu vysvěcen jako katolický. Od roku 1556 zase přebírají farnost evangeličtí kněží luterského vyznání. Nechybí ovšem ani židovská obec. O něco později se z početného bratrského sboru v Přerově rozšířila na Holešovsko Jednota bratrská. Luteránů však ještě zůstávalo pětkrát až osmkrát více než bratří a luterské kostely měli také v Kostelci u Holešova a v Žeranovicích. Ve svých počátcích v 15. století byli bratři na Holešovsku pod vládou katolíka Albrechta Staršího ze Šternberka pronásledováni a tajně docházeli do bratrského sboru v Přerově. Teprve v roce 1524 jim dal svobodu jeho syn Jan mladší ze Šternberka. Katolická menšina již nyní zůstává na Holešovsku nepatrná. V dobách, kdy vládla protestantská vrchnost, těšili se obyvatelé Holešovska, včetně židovské menšiny, náboženské svobodě a dobrým mezikonfesijním vztahům. Je dokonce zaznamenáno, že holešovští měšťané často odkazovali jeden zlatý na farní kostel a současně jeden zlatý i na bratrský sbor.²⁶⁶

Koncem 16. století se už politické poměry na Moravě zásadně měnily. Od roku 1599 roste úsilí Habsburků o politický vliv a o rodové náboženství, které bylo katolické. Do toho pán Viktorín ze Žerotína, luterán, prodává roku 1604 své panství v Holešově. To jde do rukou Ladislava IV. Popela z Lobkovic, katolíka, ale nerozhodné povahy. Dokud

²⁶⁵ Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila: Farní kostel v Holešově. In: 300 let kostela Nanebevzetí Panny Marie v Holešově. s. 3; Srov. DVORÁK, Jan, Oldřich FIALA, Anežka FIALOVÁ, a kol. *Holešov: město ve spirálách času*. s. 295.

²⁶⁶ Srov. *Kronika Holešovská 1615-1645*. s. 17-18; Srov. SVOBODA, Ludvík: *Reformovaná církev evangelická v Prusinovicích 1782-1918*. s. 3; Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Nejstarší dům v Holešově: pamětník historie města, kraje i Moravy*. s. 3-51; PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila: *Jihovýchodní Morava*. s. 40-53; Srov. NAVRÁTIL, Josef. *Količín: 1348–1998*. s. 13-15; Audiozáznam besedy s přednáškou Ludmily Plecháčové-Mucalíkové konané v modlitebně Jednoty bratrské 1. 5. 1999. Archiv autora.

žila jeho manželka Anna Alžběta, která byla luteránka, náboženské poměry se neměnily a v Holešově mohli nadále sloužit protestantští duchovní. Ovšem po její smrti roku 1615 začal ovdovělý manžel spolupracovat s olomouckým biskupem kardinálem Františkem z Ditrichštejna a již začíná poměrně přísná rekatolizace Holešovska. Do Holešova následujícího roku přichází kněz Jan Sarkander (1576-1620), který je protestantskými historiky vnímán negativně coby horlivý rekatolizátor. Ještě před jeho příchodem jsou na holešovskou faru umístěni Ladislavem Popelem z Lobkovic zkušení jezuitští rekatolizátoři. Luterský farář je vyhnán z fary, kostel poté vysvěcen jako katolický. Roku 1616 byla bratrům zabavena modlitebna a přebudována na katolický kostel Sv. Anny, sbor obsazen jezuitským řádem a jeho správce rovněž vyhnán. Bratři nyní docházeli do sboru v Lehoticích, ten však byl ještě téhož roku zavřen a zbořen. Poté do sboru v Količíně, který již stál na jiném panství, a to navzdory pokutování i věznění, než byl v roce 1624 vypovězen také tamní duchovní. Nekatolíci měli nařizeno docházet ke katolické zpovědi a na mši svatou. Kteří odmítali, byli pokutováni a nesměli provozovat živnosti. Ti, kdo nechtěli pokutu zaplatit, byli dáváni do vězení až na sedm týdnů a tři dny. Po dvaceti letech rekatolizace již přišly ke zpovědi tři čtvrtiny poddaných. Jezuité hledali po domech nekatolické knihy a zabavovali je. Někteří bratři byli pokutováni, byl jim zabavován majetek, některým odebírány děti na převýchovu, jiní byli vězněni, dáváni na mučidla nebo posíláni na frontu či do otroctví. Mnozí z nich proto později emigrovali. Nekatolíci nesměli být pochováni na katolických hřbitovech. V Holešově, Prusinovicích a Pacetlukách však nadále zůstávala početná tajná střediska bratří.²⁶⁷

Holešovská historička Ludmila Plecháčová-Mucalíková zachycuje ve své práci popis jedné z metod holešovské rekatolizace, který čerpá z díla Jana Ámose Komenského, jenž se může stát podrobnějším vhladem do místních událostí:

„Drachovius Jezuita dal udělati dubové sruby, jimž kabáty říkají, na ten způsob, aby kdo tam byl vstrčen ani ležeti, ani seděti, ani státi nemohl pro úzkost, ale

²⁶⁷ Srov. *Kronika Holešovská 1615-1645*. s. 19-21, 33, 61-62; Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Nejstarší dům v Holešově: pamětník historie města, kraje i Moravy*. s. 3-51; Srov. SVOBODA, Ludvík. *Reformovaná církev evangelická v Prusinovicích*. s. 3; PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Jihovýchodní Morava*. s. 65, 67, 69, 71; Srov. HRUBÝ, František. *Kněz Jan Sarkander, moravský mučedník doby bělohorské a jeho legenda*. s. 12-20; Srov. NAVRÁTIL, Josef. *Količín: 1348–1998*. s. 14.

sehnutý, k odpolu ležícímu podobný, s přihrbeným hřbetem, jako by napoli visel, takže sotva bylo možné na dvě nebo tři hodiny to sevření trpěti, když žily křehly, oudové všickni se třásli, mysl pak teskností a strachem mdlela. Přicházeli mezi tím, kteří se doptávali, chtěl-li by dobrovolně na katolické náboženství přijíti? Mnozí vidouce, že ti klamem spokojeni býti chtějí, odpovídali, že tak ano. Prostější, aneb horlivější odpírali a zas do té mučírny musili, dokud by, že již dobrovolně přestupují, nesehali.“²⁶⁸

Rok 1618 se vyznačoval politickým napětím v českých zemích pro vzpouru českých stavů v Praze proti králi Ferdinandovi II. a následující rok stavovský sněm v Brně sesadil Lobkovice z místa zemského hejtmana, způsobil také vypovězení jezuitů ze země.²⁶⁹ Jezuitští misionáři obrátili na katolickou víru 230 obyvatel. Na krátký čas, když se kněz Jan Sarkander zdržoval mimo Holešov, byl v roce 1619 ještě povolán na holešovskou faru protestantský farář ze Žeranovic a jezuité opouští město kvůli svému vykázání z Moravy po jejím připojení k českému protihabsburskému povstání.²⁷⁰ Židé zde však tvořili samostatnou správní obec v ghettu za městskou branou.²⁷¹

Další těžké období nastalo pod panstvím hraběte Jana z Rottalu, který koupil holešovské panství v roce 1651. Přísně stíhal tajná domácí shromáždění nekatolíků, a taktéž občany, kteří chtěli kvůli víře emigrovat. Rovněž i chycené pocestné kazatele a distributory zakázaných knih. Podporoval katolického faráře Jana Tomáše Topolského v úsilí o vymýcení zakázané víry protestantů a údajně pro podporu této činnosti povýšil holešovskou faru na děkanát.²⁷²

²⁶⁸ PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ Ludmila: Studie L. Plecháčové „Jan Sarkander.“ In: Evangelíci o Janu Sarkandovi: Sborník ke kanonizaci nového katolického světce. s. 24.

²⁶⁹ Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Nejstarší dům v Holešově: Pamětník historie města, kraje i Moravy.* s. 17.

²⁷⁰ Srov. *Kronika Holešovská 1615-1645.* s. 21-22; Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. Farní kostel v Holešově. In: *300 let kostela Nanebevzetí Panny Marie v Holešově.* s. 3; Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Nejstarší dům v Holešově: pamětník historie města, kraje i Moravy.* s. 3-51; Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Jihovýchodní Morava.* s. 33-41, 71.

²⁷¹ Srov. *Kronika Holešovská 1615-1645.* s. 62; Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Jihovýchodní Morava.* s. 65.

²⁷² Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Nejstarší dům v Holešově: Pamětník historie města, kraje i Moravy.* s. 38.

Roku 1717 je opět vydáno císařské nařízení, které přikazovalo pátrání po nekatolických náboženských knihách. Holešovský farář v doprovodu vojáků provádí domovní prohlídky u podezřelých občanů.²⁷³

Roku 1755 jsou zatčeni dva občané Holešova pro podezření z kacířství. Po jejich výslechu přibylo 12 dalších. Nakonec bylo souzeno 12 osob z Holešova, 5 z Pacetluk, 3 z Rusavy, 14 z Prusinovic a 1 z Ludslavic. Tito lidé si mezi sebou tajně půjčovali a prodávali zakázané knihy. Zahájená inkvizice zatýkala během procesu stále další spoluviníky, až se ukázalo, že protestanté jsou rozšířeni skoro v celém kraji. V rozsudcích bylo uvedeno, že delikventi mohli být potrestáni na hrdle, ale byl zvolen mírnější trest nucených prací. Zmírnění si vyžádala vrchnost, aby nechyběly pracovní síly při robotách.²⁷⁴

V roce 1655 bylo v Holešově zaznamenáno 656 dospělých katolíků, kteří přistupují ke zpovědi a přijímání a dále 156 nekatolíků. V roce 1772 je v Holešově zaznamenáno již dohromady 2111 katolíků včetně dětí.²⁷⁵

Po vydání tolerančního patentu roku 1781 bylo už vlivem rekatolizace v samotném Holešově protestantů málo. Zbylí proto byli přiřazeni k evangelickým sborům v Prusinovicích a v Rusavě. Nyní mohli vlastnit nemovitý majetek, vstupovat do cechů, studovat a dosahovat akademických hodností.²⁷⁶

Kromě obyvatel Holešova se k evangelické víře hlásili také lidé z většiny dalších obcí dnešního holešovského správního obvodu, a to z Prusinovic, Dobrotic, Količina, Bořenovic, Kostelce u Holešova, Karlovic, Němčic, Pacetluk, Přílep, Rymic, Roštění, Tučap a Žop.²⁷⁷

²⁷³ Srov. *Tamtéž*. s. 44.

²⁷⁴ Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Nejstarší dům v Holešově: Pamětník historie města, kraje i Moravy*. s. 45-46, 60.

²⁷⁵ Srov. DVOŘÁK, Jan, Oldřich FIALA, Anežka FIALOVÁ, a kol. *Holešov: město ve spirálách času*. s. 391-392, 400.

²⁷⁶ Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Nejstarší dům v Holešově: Pamětník historie města, kraje i Moravy*. s. 49.

²⁷⁷ Srov. SVOBODA, Ludvík. *Reformovaná církev evangelická v Prusinovicích 1782-1918*. s. 5-7.

V roce 1858 začala stavba evangelického hřbitova a s ní se rozhořely i nové nepokoje. Když byla postavena zeď a ještě ani nezaschla omítka, vandalové ji poničili motykami a kopáči, počmárali a ušpinili. Kamenné desky, kterými byla pokryta, poshazovali.²⁷⁸

V roce 1866 si evangelíci stěžují, že „*jsou vystaveni nevraživosti vůči čistému evangeliu.*“ Evangelický farář Bohumil Emanuel Gerža byl při vysluhování pohřbu na holešovském hřbitově během modlitby trefen kamenem do prsou. Zasažena byla také jeho neteř. Pohřby se v této době musely konat za asistence četníků,²⁷⁹ někdy muselo zasáhnout i vojsko.²⁸⁰

Menší neshody jsou však zaznamenány i vzájemně mezi evangelíky dvou různých vyznání. V roce 1896 nechává reformovaný farář František Miškovský na evangelickém hřbitově odstranit z hrobu evangelíka luterského vyznání Kristovo tělo z kříže, která luteráni mají a reformovaní nikoliv. Spor musel řešit superintendent a Církevní rada.²⁸¹

Srovnání počtu obyvatel lze provést k roku 1900, kdy měl Holešov 6302 obyvatel, z toho se hlásilo 5552 osob ke katolické víře, již jen 55 k víře evangelické a 695 k židovství.²⁸²

Od roku 1910 dochází k setkávání křesťanů dvou církví. Věřící z holešovské stanice Českobratrské církve evangelické, která zde mívala bohoslužby pouze jednou za měsíc, dochází ostatní neděle na bohoslužby Svobodné reformované církve (dnes Církve bratrské), aniž by bylo zaznamenáno nějaké přestupové hnutí.²⁸³

Po vzniku Československé církve (dnes Církve československé husitské) v roce 1920 přestoupilo k nové církvi 26 katolíků z Holešovska.²⁸⁴

V roce 1935 nastala krize ve sboru Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích. Většina členů, celkem 373 osob, se od sboru oddělila a založili nové společenství v Holešově, které se připojilo k Jednotě bratrské. Tím byla Jednota bratrská zaniklá

²⁷⁸ Srov. *Tamtéž.* s. 33.

²⁷⁹ Srov. *Tamtéž.* s. 32.

²⁸⁰ Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích.* s. 81.

²⁸¹ Srov. SVOBODA, Ludvík. *Reformovaná církev evangelická v Prusinovicích 1782-1918.* s. 38-39.

²⁸² Srov. FIŠER, Zdeněk. *Poslední pogrom.* s. 20.

²⁸³ Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích.* s. 105.

²⁸⁴ Srov. ŠKRABALOVÁ, Věra: Z historie naší farnosti v období 1. poloviny 20. stol. In: 300 let kostela Nanebevzetí Panny Marie v Holešově. s. 20.

v době rekatolizace v Holešově obnovena. K novému sboru se připojili také členové místní stanice Jednoty českobratrské (dnes Církve bratrské), která tímto byla v Holešově zrušena.²⁸⁵

Sbor Církve adventistů sedmého dne navazuje v roce 1956 spolupráci se sborem Jednoty bratrské tím, že se schází v nájmu v jeho modlitebně. Po prodeji vlastní modlitebny se v roce 2012 opět vrací do nájmu v Jednotě bratrské.²⁸⁶

Další vývoj mezikonfesijních vztahů v Holešově do současnosti bude popsán v pozdější kapitole.²⁸⁷

5.2 VÝVOJ MEZIKONFESIJNÍCH VZTAHŮ V PRUSINOVICÍCH

Soužití různých konfesí je v Prusinovicích zaznamenáno od 16. století. Také zde většinou nebyly vztahy mezi církvemi dobré.

Bratrské sbory na Holešovsku byly v Prusinovicích, Količíně a Lechoticích.

V Prusinovicích býval sbor bratrský i luterský. Jednota bratrská se v Prusinovicích uchytila roku 1571. Na místě dnešního katolického kostela Sv. Kateřiny stával dříve malý protestantský kostelík. Historici nejsou zajedno, zda byl bratrský nebo luterský. Jeho věž však nechal vystavět v roce 1601 pán Arkleb z Víckova, který vyznával bratrskou víru. Je ovšem možné, že obě vyznání zde měla natolik dobré vztahy, že byla

²⁸⁵ Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích*. s. 28, 30-32, 119, 122-128.

²⁸⁶ Srov. Trochu z historie sboru CASD v Holešově. [online]. 17. 4. 2018 [cit. 2018-06-17]. Dostupné z: <http://holesov.casd.cz/>; Srov. NEŠPOR, Zdeněk R. a Zdeněk VOJTÍŠEK. *Encyklopedie menších křesťanských církví v České republice*. s. 176; Srov. *Kapitola 3.3.2.*

²⁸⁷ Srov. *Kapitola 7.2.*

věž bratrským pánem postavena luteránům s jejich pomocí. Od 16. století pak bývalo jedno z tajných středisek Jednoty bratrské právě v Prusinovicích.²⁸⁸

Po vydání tolerančního patentu v roce 1781 se z dosud tajných protestantů začal formovat sbor v Prusinovicích. V této době zde působily také samostatné křesťanské skupiny, šířící vlastní učení a živící odpor vůči všem církvím.²⁸⁹ Protože Jednota bratrská nebyla povolena, museli se věřící z Prusinovic přihlásit k jednomu ze dvou tolerovaných evangelických vyznání. Nejprve se přiklonili k luterskému směru, brzy však přešli k reformovanému, který byl bližší Jednotě. Roku 1856 byl postaven současný evangelický kostel v ulici Přerovská.²⁹⁰ Na zamýšlenou stavbu fary nakonec nedošlo z finančních důvodů a nepříjemností vyvolávaných ze strany katolíků. Mezikonfesijní soužití v Prusinovicích ztěžovaly i smíšené sňatky a křty dětí evangelíků u katolického kněze, kterému byla povinnost za křest platit, i když nebyl katolický. Navíc za to byly evangelíkům slibovány různé výhody. Protestantští historici zdůrazňují, že katoličtí duchovní popouzelí lidi proti evangelíkům a ztrpčovali život jejich kazatelů.²⁹¹

Z roku 1785 je zaznamenáno, že v Prusinovicích a Pacetlukách působila skupina „ariánů a izraelitů,“ kteří napodobovali starozákonní zvyky. Například světili sobotu a chtěli přijímat obřizku. Učení skupiny se šířilo dál v regionu. V té době také katolický kaplan zakazuje evangelickému kazateli vstup do místní školy a učitel v ní nutil evangelické děti chodit na katolické náboženství. Svého vlastního učitele však evangelíci nakonec nesehnali.²⁹²

O vyhoceném nepřátelství mezi místními katolíky a evangelíky svědčí například zápis evangelického faráře Pavla Jakše z přelomu 30. a 40. let:

²⁸⁸ Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Nejstarší dům v Holešově: pamětník historie města, kraje i Moravy*. s. 3-51; Srov. SVOBODA, Ludvík. *Reformovaná církev evangelická v Prusinovicích*. s. 3.

²⁸⁹ Srov. SVOBODA, Ludvík. *Reformovaná církev evangelická v Prusinovicích 1782-1918*. s. 5-7.

²⁹⁰ Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích*. s. 8-10; Srov. SVOBODA, Ludvík. *Reformovaná církev evangelická v Prusinovicích*. s. 8-9.

²⁹¹ Srov. SVOBODA, Ludvík. *Reformovaná církev evangelická v Prusinovicích*. s. 9.

²⁹² Srov. *Tamtéž*. s. 10-11.

„Byl jsem vydán s celou církví a naším náboženstvím den co den stálému posměchu, nadávkám, těžkým urážkám, nenávisti a pohrdáním mnohých nepřátelsky smýšlejících katolických duchovních a jejich farníků. Mnoho slz vytrysklo z mých očí, o kterých jen všemohoucí Bůh věděl a jejichž hlavní příčinou byly zmíněné urážky, a možno také říci, že to byly stejné těžkosti, jež zavinily, že prusinovická helvetská církev neměla plných 20 let, totiž od 1802 do 1822 žádného pastora [...]. Jakmile se tito mužové dověděli, jak to v Prusinovicích vypadá, zůstali raději nějaký čas bez místa, nežli by šli do sboru, kde i nejmírnější kazatel musil nesmírně trpěti. Sotva jsem byl několik týdnů v Prusinovicích, blížil se jednoho dne po půlnoci z neděle na pondělí zástup katolických mladíků z Prusinovic, kteří v tamní hospodě měli muziku, s příšerným křikem a nadávkami k mému obydlí. Někteří křičeli „musíme ho zabít“ a jejich vášnivost byla by skončila pro mne jistě smutně, kdyby jistý Jurčík, stařec a katolík je neodvrátil od jejich pošetilých úmyslů [...]. Také manželce se dostalo různých utrhaní na cti. Když jednou šla s dívkou k malému potoku, tekoucímu pod Prusinovicemi, aby tam vymáchala prádlo, měl na ni – byla právě těhotná – syn tamějšího zesnulého fojta nectnou hubu a hrozil jí také bitím, takže jsem ji mohl jen s velkou námahou uklidnit, když přišla domů a s pláčem mi o těchto sprostotách vypravovala. [...] Když jsem chodit tamějšími dědinami za svým povoláním, objevil se vždycky tu i onde katolík, který po mně hodil slinou.“²⁹³

Dále Jakš popisuje, že ale všichni katolíci nebyli stejní. Kaplani v Holešově s ním naopak jednali vždy slušně a evangelickou církev nezesměšňovali.²⁹⁴

Podobné zkušenosti zaznamenal také Jakšův nástupce, evangelický duchovní Josef Nosek, sloužící zde v letech 1824 až 1830. Pohřby mu katolíci narušovali nadávkami a házením bláta a kamení na shromáždění. Budovu evangelické fary zase znečišťovali výkaly a omítku otloukli natolik, že ji sbor již ani neopravoval. Koncem jeho služby se však poměry začínají pomalu zlepšovat.²⁹⁵

²⁹³ Tamtéž. s. 13.

²⁹⁴ Srov. Tamtéž. s. 14-16.

²⁹⁵ Srov. Tamtéž.

Jeho následovník, farář Jan Šiler, sloužící zde do roku 1839, zase tvrdě kritizoval katolíky z kazatelny, s úspěchy je přesvědčoval k přestupu na evangelickou víru a katolickému faráři z Kostelce dokonce napsal tak radikální dopis, že musel být napomenut vlastním evangelickým superintendentem, a nakonec z funkce odvolán. Ve své radikální a již i poněkud blouznivé korespondenci, adresované nejen církvi, ale i místním úřadům, ovšem pokračoval, načež byl odsouzen, nějaký čas vězněn na Špilberku, a nakonec téměř čtyři roky hospitalizován v blázinci v Brně.²⁹⁶

Šilerův následovník farář Josef Kubík, který zde sloužil do roku 1853, se zase naopak nechal přesvědčit k přestupu do katolické církve.²⁹⁷

V roce 1861 začíná období protestantského patentu, který zrovnoprávnil protestantské církve s katolickou. V té době bylo v Prusinovicích třikrát více katolíků než evangelíků.²⁹⁸

V letech 1865 až 1866 byla prováděna přestavba katolického kostela. V kostele a jeho okolí byly ovšem od dob, kdy byl bratrský, stále ještě náhrobky pánů z Víckova, kteří byli protestanté. Ty byly trnem v oku katolickému faráři, který rozhodl použít je jako stavební materiál do podlahy kostela a do schodů ke kostelu. Ovšem moravské císařské místodržitelství spolu s katolickou konzistoří rozhodlo, že musí být vráceny na svá původní místa. Katolický farář podal odvolání s tím, že náhrobky uráží místní věřící, ale nepochodil. Přesto později, v roce 1912, když byly stavěny nové schody, byly některé náhrobky nalezeny zastavěné ve schodišti.²⁹⁹

Roku 1866 se nedaleko Prusinovic (v oblasti Tovačova a Rokytnice) odehrála bitva v rámci prusko-rakouské války a v Prusinovicích byla ubytována vojska, která pro sebe a své koně spotřebovala zásoby v obci. Protože Prusové byli protestanté, tyto skutečnosti vyvolaly mezi katolíky a evangelíky velké rozepře. K tomu se polní maršál hrabě Wrangler zasadil o to, aby byly na zdi katolického kostela umístěny náhrobky členů staré Jednoty bratrské. Katolíci obviňovali evangelíky, že vojáky do obce přivolali

²⁹⁶ Srov. *Tamtéž*.

²⁹⁷ Srov. *Tamtéž*, s. 18-20.

²⁹⁸ Srov. *Tamtéž*, s. 32.

²⁹⁹ Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích*. s. 198.

a zdálo se, že dojde mezi příslušníky dvou místních církví ke krvavým střetům. Díky diplomacii evangelického faráře Bohumila Emanuela Gerži našťastí z násilí sešlo.³⁰⁰

Tentýž rok také nastala neúroda a přišly nemoci. Z 523 evangelíků jich 52 zemřelo a mnohé pozemky tak přešly do vlastnictví katolíků. To prý vyvolalo řadách v katolických věřících radost a vznikl zde slogan „*je po tobě, kacířské plémě!*“ Proti tomu si evangelíci stěžují, že jsou zde vystavováni nevráživosti kvůli jejich čistému evangeliu.³⁰¹

Situace se však začala uklidňovat. A to až do té míry, že vedla k pozoruhodné spolupráci. Když místní katolíci, kterým měl být odvolán jejich oblíbený administrátor Valentin Hříbek a nahrazen návratem neoblíbeného kněze Vincence Sedláka, nakonec v dopise ze 4. dubna 1880 vyhrožují arcibiskupské konzistoři následujícím textem dopisu:

„Velebný pán Valentin Hříbek, my to směle říci můžeme, jest vzorný kněz, který v tom krátkém čase, co mezi námi jest, s větším požehnáním pracoval než pan farář Sedlák po všechen čas svého šestnáctiletého působení [...]. Pakli se proti této spravedlivé žádosti a vůli naší jiný kněz na zdejší farnost dostane, tedy my všichni a i ti, jenž podepsáni nejsou, z lůna římskokatolické církve vystoupíme a přivtělíme se ke zdejší evangelické církvi [...].“³⁰²

Pozoruhodné je, že text tohoto dopisu na přání sestavil katolickým věřícím sám evangelický farář Gerža, který měl diplomatický zájem na zachování konfesně smířlivého Hříbka namísto konfliktního Sedláka či jiného faráře jemu podobné povahy. Sám se nechal slyšet, že jeho osobní vztah k jinověrcům je již lepší než dříve. Hříbek byl nakonec po společném úsilí katolických věřících a evangelického faráře v Prusinovicích ponechán.³⁰³

Následující evangelický farář František Miškovský byl už ovšem povahy výbojnější. Když v místní škole vyučoval náboženství, schválně otevíral okna, která jsou směrem ke

³⁰⁰ Srov. SVOBODA, Ludvík. *Reformovaná církev evangelická v Prusinovicích*. s. 32.

³⁰¹ Srov. *Tamtéž*. s. 32-33.

³⁰² *Tamtéž*.

³⁰³ Srov. *Tamtéž*.

katolickému kostelu, aby katolický farář slyšel, jak s dětmi zpívá píseň „*Truc Římu starému zpívám s hrdostí, že jsem evangelík z Boží milosti!*“³⁰⁴

V roce 1910 je zaznamenáno, že příslušník evangelické církve, žijící v Němčicích, se chtěl oženit s katoličkou. Protože na katolické faře podepsal revers, že budou jeho děti vychovávány v katolické víře, byl vyloučen z evangelické církve. V roce 1912 se zase členka evangelické církve z Pacetluk rozhodla po devíti letech evangelicky uzavřeného manželství oddat také v katolickém kostele. Byla za to z církve rovněž nekompromisně vyloučena.³⁰⁵ V tomto duchu pokračoval ještě evangelický farář Karel Vladimír Pavlinec, sloužící v Prusinovicích v letech 1929 až 1935. Ten v případě smíšených sňatků vyžadoval bezpodmínečný přestup k evangelické církvi.³⁰⁶

V roce 1922 byl v obci odhalen pomník obětem první světové války. Na jeho vybudování přispěly všechny skupiny občanů obce bez rozdílu vyznání. Ovšem na pomníku byla nakonec zaznamenána pouze jména padlých katolíků a jeho odhalení proběhlo jako výlučně katolická slavnost. To způsobilo mezi lidmi v obci rozdělení. Není zaznamenáno, zda šlo o úmyslné ignorování evangelíků nebo zda evangelický farář odmítl za evangelíky podíl na události. Vše bylo napraveno až aktivitou dalšího evangelického faráře Jiřího Staňka v roce 1969, kdy byla jména přidána a tento farář pronesl u pomníku řeč. Roku 2014, když byl pomník rekonstruován, byli již přítomni faráři obou církví společně, kdy evangelický farář kázal a katolický přednesl modlitby.³⁰⁷

Jiné nepokoje vzbudilo vyvěšení kříže v obecní kanceláři v roce 1946 na podnět katolického faráře. Místní evangelíci to chápali jako katolickou provokaci. Evangelík František Nedbal však vedle kříže umístil obraz s kalichem, což uspokojilo obě strany.³⁰⁸

Po roce 1948 začíná evangelíky a katolíky stmelovat společný nepřítel – komunistická strana, jejíž příslušníci dělají oběma církvím bez rozdílu různá protivenství.³⁰⁹

³⁰⁴ Srov. *Tamtéž.* s. 38.

³⁰⁵ Srov. *Tamtéž.* s. 45-46.

³⁰⁶ Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích.* s. 31.

³⁰⁷ Srov. *Tamtéž.* s. 136-137.

³⁰⁸ Srov. *Tamtéž.* s. 137.

³⁰⁹ Srov. *Tamtéž.* s. 136, 138.

Po roce 1968 byla v Českých zemích obnovena činnost skautingu a evangelický farář Jiří Staněk zakládá v obci organizaci Skaut. Protože však byl v evangelickém sboru ze strany dětí malý zájem, otevřel spolek pro všechny děti z vesnice. Tím se otevřela i ekumenická událost. Do spolku evangelickému faráři docházely také katolické děti. Od staršovstva sboru byl farář napomínán, aby se staral o děti ve sboru, ne o celou vesnici. Ten však rad staršovstva příliš nedbal.³¹⁰

Další vývoj mezikonfesijních vztahů v Prusinovicích do současnosti bude popsán v pozdější kapitole.³¹¹

5.3 VÝVOJ VZTAHŮ SE ŽIDY V HOLEŠOVĚ

Ačkoli jsou Židé nedílnou a významnou součástí náboženského vývoje na Holešovsku, přece jen až do roku 1919 zůstávali samostatnou správní obcí sídlící v ghettu za hranicí města.³¹² Proto bude vývoj mezináboženských vztahů mezi židovskou a obecně křesťanskou komunitou pro lepší přehlednost předložen v této samostatné podkapitole.

Není přesně známo, kdy se objevili v Holešově první Židé. Ve větším počtu se zde usadili po roce 1454, kdy byli mandátem krále Ladislava Pohrobka vypovězeni z královských měst. Ojedinelé zprávy však hovoří o jejich přítomnosti v Holešově již dříve.³¹³

Roku 1667 je v Holešově zaznamenáno 23 obydlených židovských domů, k tomu 6 lhotních a 17 pustých. Největší počet Židů v Holešově je pak zaznamenán roku 1848,

³¹⁰ Srov. *Tamtéž.* s. 101.

³¹¹ Srov. *Kapitola 7.2.*

³¹² Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Jihovýchodní Morava.* s. 65; BARBOŘÍK, Michal. Holešov na počátku 20. století. In: *Střípky z historie Holešovska.* s. 26.

³¹³ Srov. FIŠER, Zdeněk. *Poslední pogrom.* s. 58.

kdy zde žilo 1694 židovských obyvatel, což činilo třetinu (32 %) obyvatel města.³¹⁴ Následně již Židů ubývalo, protože dostali možnost stěhovat se pryč z přeplněného ghetta. V roce 1910 tak bylo v Holešově již jen 610 Židů.³¹⁵ Jak bylo zmíněno již v předchozí kapitole, srovnání počtu obyvatel lze provést k roku 1900. Holešov měl 6302 obyvatel, z toho se hlásilo 5552 osob ke katolické víře, 55 k víře evangelické a 695 k židovství.³¹⁶

Soužití křesťanů a Židů nebylo v Holešově bez problémů. Protože se Židé většinou hlásili k německé národnosti a poněmčovali své okolí, provozovali lichvu a poškozovali trh, obchodovali prý s nepoctivě získaným zbožím, za války udávali, nebo se mužům dařilo vykroutit se z války, případně ji strávit mimo bojiště, byli u ostatních lidí ve značné nelibosti. Je však nutno upozornit, že pravdivost těchto obvinění bývala rozporuplná.³¹⁷

V Holešově došlo ke čtyřem protižidovským pogromům, a to v letech 1774, 1850, 1899 a 1918.

První z nich vyvolala potyčka křesťanské občanky Holešova se židovským obchodníkem, která skončila vraždou této ženy. Po městě se rozkřiklo, že šlo o vraždu rituální a událost skončila rozsáhlým pogromem, při kterém přišlo na mizinu 120 židovských rodin. Vyrabována byla i synagoga.³¹⁸

Druhý pogrom nebyl pogromem v pravém smyslu, jednalo se spíše o demonstraci proti jedné židovské rodině a úřady tuto událost hned v počátku potlačily.³¹⁹

Třetí pogrom byl však opět tragický. Vyvolala jej noční potyčka skupinky opilců, procházejících židovskou čtvrtí, se zdejšími židovskými obyvateli a židovskou stráží. Událost skončila výpraskem od Židů, při kterém byl ovšem zraněn i významný holešovský občan Lambert Klabusay, jenž konflikt nevyvolal. To nebylo vše. Hned na

³¹⁴ Srov. *Tamtéž.* s. 61, 62.

³¹⁵ Srov. DVOŘÁK, Jan, Oldřich FIALA, Anežka FIALOVÁ, a kol. *Holešov: město ve spirálách času.* s. 204-206, 340, 346-347, 348-350, 353-356.

³¹⁶ Srov. FIŠER, Zdeněk. *Poslední pogrom.* s. 20.

³¹⁷ Srov. *Tamtéž.* s. 44, 58, 68, 72; Srov. BARBOŘÍK, Michal. Holešov na počátku 20. století. In: *Střípky z historie Holešovska.* s. 33-34.

³¹⁸ Srov. *Tamtéž.* s. 65.

³¹⁹ Srov. *Tamtéž.* s. 67.

druhý den byl před zraky většího počtu lidí vyhozen ze židovské hospody na náměstí opilec, který neměl čím zaplatit. Veřejností rychle proběhla zpráva, že právě majitel hospody byl jedním z těch, co včera zkrvavili Klabusaye. Za chvíli už létaly do oken hospody kameny a k večeru již táhlo židovskou čtvrtí odhadem až 1500 osob protestujících proti Židům. Židé sice utrpěli hmotné škody, nikdo z nich však nebyl zraněn. Zato vládní moc, která nyní vystoupila na jejich obranu, zasáhla natolik tvrdě, že střelbou do davu dva občany zabila a osm těžce zranila. A neméně dramatický byl také pohřeb těchto zastřelených, konaný za dva dny. Ten probíhal pod dozorem 180 vojáků, kteří ještě na samotném pohřbu probodli mladíka, jenž tam ztropil nějakou výtržnost. Hoch za několik hodin zemřel.³²⁰

Poslední protizidovský pogrom vypukl v noci 3. prosince 1918. Na jeho potlačení nestačilo ani 120 vojáků, kteří dorazili do města, ovšem až druhý den ráno. Město se tentokrát naplnilo množstvím lidí, kteří sem mířili na tradiční trhy. Lidé ve velkém rabovali židovské obchody a domy. Rabovaly i malé děti, ale také vojáci, kteří měli povstání potlačit. Teprve v poledne byla bouře potlačena za činnosti 250 vojáků. Bilance byla tragická. 51 židovských domů vydrancováno, škodu utrpělo 71 obyvatel. Dále bylo vyrabováno 26 obchodů, 4 hospody a palírny. Nechyběla ani zranění, a dokonce vraždy dvou obyvatel čtvrti. Díky hasičům se podařilo zastavit 6 požárů. Drancování se účastnili i někteří věřící z katolické farnosti, kteří prý okrádání Židů nepovažovali za hřích. Nakradené věci byly poté při domovních prohlídkách nalezeny ve 126 holešovských domácnostech a větší množství dokonce ve věži kostela. Aby to nebylo málo, veřejně projevovaný postoj některých občanů města ještě poté zněl: „Dobře jim tak, Židákům!“³²¹

³²⁰ Srov. *Tamtéž*. s. 68, 79-82; Srov. *Malý průvodce po historii města Holešova: Osobnosti*. s. 9-10.

³²¹ Srov. *Tamtéž*. s. 48-50; Srov. Škrabalová, Věra: Z historie naší farnosti v období 1. poloviny 20. stol. In: 300 let kostela nanebevzetí Panny Marie v Holešově. s. 18-19; Srov. BARBOŘÍK, Michal. Holešov na počátku 20. století. In: *Střípky z historie Holešovska*. s. 33; MACHALA, Jan. Protižidovské výtržnosti v Holešově (1918) z pohledu místního četnictva. In: *Střípky z historie Holešovska IV*. s. 47-66; Audiozáznam besedy s přednáškou Ludmily Plecháčové-Mucalíkové konané v modlitebně Jednoty bratrské 1. 5. 1999. Archiv autora.

Roku 1942 bylo 249 holešovských Židů v rámci takzvaného konečného řešení židovské otázky deportováno do Terezína, někteří odtud do Osvětimi, což se stalo katastrofou místního židovstva. Holokaust přežilo pouze 18 z nich.³²²

Židovská obec definitivně zanikla v roce 1952, kdy zemřeli poslední praktikující Židé nebo lidé hlásící se k judaismu.³²³

5.4 SHRNUTÍ

Z údajů shromážděných v této kapitole vyplývá, že v nejstarších zdokumentovaných dobách bývala na Holešovsku poklidná náboženská atmosféra. Ta se změnila vzestupem polické moci, která zároveň prosazovala své náboženství. Po dobu několika staletí se tak objevují četné náboženské spory. Ty se uklidňují ve 20. století. Přesto však lze v mezikonfesijně neklidných dobách nalézt okamžiky, kdy se lidé různých vyznání dokázali semknout a spolupracovat.

³²² Srov. DVOŘÁK, Jan, Oldřich FIALA, Anežka FIALOVÁ, a kol. *Holešov: město ve spirálách času*. s. 204-206, 340, 346-347, 348-350, 353-356

³²³ Srov. *Tamtéž*.

6 VLIV SV. JANA SARKANDERA NA MEZIKONFESIJNÍ A EKUMENICKÉ VZTAHY NA HOLEŠOVSKU

Podle ekumenického teologa Roberta Svatoně je pro český ekumenismus vztah křesťanských církví k duchovním dějinám našeho národa otázkou klíčovou. Snahu vyhojit rány v historické paměti církví doprovází zpytování způsobů interpretace určitých historických událostí, což často klade požadavek odhalit mnohé z dosavadního způsobu výkladu dějin jako mýtus. Jedná se přitom podle teologa o proces stejně nutný jako i nesnadný a často bolestný, neboť se dotýká jádra naší identity. Uvnitř jejich modelů, které se v rámci církví předávají z generace na generaci, totiž můžeme objevit sklony k idealizaci vlastní minulosti, která je představována buď jako vítězná, anebo jako ponižená.³²⁴

Stejně i osobnost Sv. Jana Sarkandera, který sloužil tři roky v Holešově jako kněz ve složité době, zůstává dodnes pomyslnou ikonou rozdělení mezi místními katolíky a nekatolíky. Pro jedny je světcem a mučedníkem, pro druhé zase zrádcem a pronásledovatelem svědomí, jak bude předloženo. V souvislosti s uzdravováním historické paměti na cestě k jednotě křesťanů na Holešovsku se proto reflexe této postavy dějin jeví jako důležitá. Kromě samotné osoby Sv. Jana Sarkandera bude tato kapitola reflektovat také události v Holešově, související s jeho svatořečením a připomínáním výročí mučednické smrti, neboť právě ony ještě ve velmi nedávné době oživily určité konfesijní nepokoje, jak bude popsáno. Kapitola představí také osobní názory zástupců místních církví k jednotlivým tématům.³²⁵

³²⁴ Srov. SVATOŇ, Robert. *Společenství v Kristově zaslíbení: Příspěvky k současnému stavu ekumenického dialogu*. s. 201.

³²⁵ Srov. *Kapitoly* 6.2.5.1; 6.2.6.1.

6.1 ŽIVOTOPIS JANA SARKANDERA S DŮRAZEM NA MEZIKONFESIJNÍ VZTAHY

Na tomto místě bude věnován prostor představení stručného životopisu Sv. Jana Sarkandera, který chce být průvodcem pro vhléd do mezikonfesijních vztahů na Holešovsku. Tato kapitola je rozdělena do několika podkapitol, kdy po popisu první části Sarkanderova života, ve které se historici různých křesťanských vyznání v důležitých bodech shodují, následuje dvojí samostatný popis druhé části jeho života, kde se již obvykle katolický a protestantský pohled rozchází. Aby však práce předešla předsudkům třídění historiků na „katolické“ a „protestantské,“ jelikož poctivý historik se jistě snaží řídit výsledky svého bádání, nikoli náboženskou příslušností, a protože ani mezi samotnými historiky, stejně jako mezi křesťany téhož vyznání, není názor na Jana Sarkandera úplně vždy jednotný, budou rozdílné popisy předkládány spíše jako pohledy Sarkanderových „příznivců“ a „kritiků.“ Například katoličtí historici František Hrubý nebo Josef Špidla totiž uvádí i kritické postoje k osobě Sv. Jana Sarkandera.³²⁶ V osobní korespondenci zase autor této práce obdržel také vulgárně vyjádřený negativní názor na Jana Sarkandera od jednoho praktikujícího katolického křesťana.³²⁷ Při popisu života Jana Sarkandera bude kladen důraz na mezikonfesijní vztahy. Rozdílné pohledy jeho příznivců a kritiků se totiž promítají do dnešních vztahů mezi křesťany na Holešovsku, jak bude později popsáno.³²⁸

³²⁶ Srov. HRUBÝ, František. *Kněz Jan Sarkander, moravský mučedník doby bělohorské a jeho legenda*. s. 11; Srov. ŠPIDLA, Josef: Nesvatý svatý Jan Sarkander. *Reflex*, 2020, 47(20). s. 57-60; Srov. ŠPIDLA, Josef: Jan Sarkander rozděluje společnost i po 400 letech. [online]. 12. 10. 2020 [cit. 2022-01-10]. Dostupné z: <https://josefspidla6.webnode.cz/news/jan-sarkander-rozdeluje-spolecnost-i-po-400-letech/>.

³²⁷ Elektronická korespondence s Bohdanem J. (celé jméno v archivu autora) z 28. 11. 2021. Archiv autora.

³²⁸ Srov. *Kapitoly 6.2.4; 6.2.7.*

6.1.1 PRVNÍ ČÁST ŽIVOTA JANA SARKANDERA

Jan Sarkander se narodil 20. prosince 1576 do katolické rodiny v převážně luteránském městě Skočově u Těšína. Jeho otec byl řezník Řehoř Matěj Sarkander a matka Helena Gurecká.³²⁹

Navštěvoval místní českou farní školu, poté studoval filosofii v Olomouci. Po olomouckých studiích pokračoval na studiu v Praze a roku 1602 se stal bakalářem filosofie a svobodných umění. Roku 1603 pak mistrem filosofie. Po studiích odešel k bratru Mikulášovi Sarkanderovi, faráři ve Velkém Meziříčí, kde působil jako kaplan a pomáhal při rekatolizaci na panství pána Ladislava Berky z Dubé. Pobyt zde jej však přivedl také do rodiny bývalého profesora vyšší luterské školy Jana Plachetského, když se zamiloval do jeho dcery Anny. Byl ovšem určen ke kněžskému povolání. Na bratrovu radu nastoupil na studia bohosloví do vzdáleného Štýrského Hradce, aby na lásku zapomněl. Vydržel zde dva roky, studia opouští a vrací se k vytoužené dívce. Roku 1606 kupuje dům v Brně na Zelném trhu, k němuž patřily vinohrady v Kloboukách a ženil se. V plánu má provozovat obchod s vínem a vinný šenk. Manželství ale brzy končí, když manželka umírá. Sarkander proto již koncem roku 1607 dům prodává. Vrací se na studia bohosloví a následující rok přijímá svěcení jako podjáhen, roku 1609 je vysvěcen jáhnem a tři dny poté knězem. Nyní je mu již 33 let.³³⁰

Jako kněz působil na sedmi místech olomoucké diecéze, která tehdy zahrnovala celou Moravu. Nejprve v Opavě, kde vypomáhal svému bratru – brněnskému kanovníku Mikuláši a odkud byl předán na sousední faru v Jakti, které se ale ještě před nástupem vzdal. Roku 1609 se stává místofarářem (zástupcem faráře) v Uničově. Roku 1611 nastupuje na faru v Charváttech. Zde se však dostává do sporů s farníky a s odvoláním na malý plat po pěti měsících odchází a zůstává na nějaký čas bez místa

³²⁹ Srov. ZLÁMAL, Bohumil. *Blahoslavený Jan Sarkander*. s. 39; Srov. KAVIČKA, Karel: Jan Sarkander, jeho život a poslání. In: Svatý Jan Sarkander. s. 83-85.

³³⁰ Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ Ludmila. *Jihovýchodní Morava*. s. 62-63.; Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ Ludmila: Studie L. Plecháčové „Jan Sarkander.“ In: Evangelíci o Janu Sarkandovi: Sborník ke kanonizaci nového katolického světce. s. 20-21; Srov. ZLÁMAL, Bohumil. *Blahoslavený Jan Sarkander*. s. 40-42; Srov. PÍTHA, Petr: *Blahoslavený Jan Sarkander*. s. 12-13; Srov. KAVIČKA, Karel: Jan Sarkander, jeho život a poslání. In: Svatý Jan Sarkander. s. 112-132.

v Kroměříži. Roku 1612 nastupuje do Zdounek. Zdejší protestantskou farnost již připravoval k přestupu do katolické církve rekatolizátor Jan Drachovský a Sarkander tady měl dokončit jeho práci. Lidé se ovšem vzbouřili pro tvrdou rekatolizační činnost jeho i jezuitů a pán Vilém Zoubek ze Zdětína ho ze svého panství propouští. Roku 1615 tak přichází na rekatolizaci na faru do Boskovic. Ovšem i zde se mu stala půda pod nohama horkou pro spory s farníky a hrozící povstání lidu. V této situaci přichází nabídka Holešovského pána Ladislava Popela z Lobkovic, který žádá zkušeného rekatolizátora, aby provedl nyní již možnou rekatolizaci na holešovském panství. Sarkander je biskupem umístěn do Holešova 26. dubna 1616.³³¹

Holešov byl městem s devíti vesnicemi a do Sarkanderova příchodu se hlásil vesměs k víře evangelické a Jednotě bratrské.³³² Farní kostel s farou a školou v té době spravovali luteráni, Jednota tady měla početný sbor i vlastní školu.³³³

Jan Sarkander byl rádcem a zpovědníkem majitele holešovského panství – Ladislava Popela z Lobkovic. Ten měl podle protestantských historiků právě na Sarkanderovu radu vzít Jednotě bratrské dům a kostel a změnit jej na kostel katolický, nově pojmenovaný Sv. Anna. Sem byli přestěhováni jezuité, kteří museli uvolnit faru zase Sarkanderovi. Správce bratrského sboru i s jeho obyvateli byli vyhnáni. Protestantští historici tvrdí, že jezuitská rekatolizace Holešovska v byla řízená právě knězem Janem Sarkanderem a charakterizovala ji zejména likvidace nekatolických církví na Holešovsku.³³⁴ Tak například občan, který nepředložil misionářům lístek s potvrzením o absolvování zpovědi, nesměl již vykonávat svoji živnost. Hlad je pak nutil ke konverzi.

³³¹ Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ Ludmila: Studie L. Plecháčové „Jan Sarkander.“ In: Evangelíci o Janu Sarkandrovi: Sborník ke kanonizaci nového katolického světce. s. 22-23; Srov. HRUBÝ, František. *Kněz Jan Sarkander, moravský mučedník doby bělohorské a jeho legenda.* s. 9-12.; Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Nejstarší dům v Holešově: Pamětník historie města, kraje i Moravy.* s. 9-15; PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ Ludmila. *Jihovýchodní Morava.* s. 63-64; Srov. ZLÁMAL, Bohumil: *Blahoslavený Jan Sarkander.* s. 43-46; Srov. PÍŤHA, Petr: *Blahoslavený Jan Sarkander.* s. 15.

³³² Srov. HRUBÝ, František. *Kněz Jan Sarkander, moravský mučedník doby bělohorské a jeho legenda.* s. 12.

³³³ Srov. KAVIČKA, Karel: Jan Sarkander, jeho život a poslání. In: Svatý Jan Sarkander. s. 168; Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ Ludmila: Studie L. Plecháčové „Jan Sarkander.“ In: Evangelíci o Janu Sarkandrovi: Sborník ke kanonizaci nového katolického světce. s. 23.

³³⁴ Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích.* s. 27; Srov. SVOBODA, Ludvík. *Reformovaná církev evangelická v Prusinovicích 1782-1918.* s. 3; Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Výpisy ze zápisů v purkrechtních knihách města Holešova.* s. 15; Srov. ZLÁMAL, Bohumil: *Blahoslavený Jan Sarkander.* s. 46; Audiozáznam besedy s přednáškou Ludmily Plecháčové-Mucalíkové konané v modlitebně Jednoty bratrské 1. 5. 1999. Archiv autora.

Za neúčast na zpovědi byly také udělovány pokuty 10 zlatých.³³⁵ Pohled historiků katolických naopak zdůrazňuje, že k odebrání majetku protestantům došlo ještě před příchodem Sarkandera do Holešova a sám Sarkander s pověstí pokojného kněze rekatolizoval obyvatelstvo vždy jen v duchu mírnosti.³³⁶

Moravský stavovský sněm v Brně v roce 1619 sesadil Lobkovice z místa zemského hejtmana. Sesadil i kardinála Ditrichštějna a způsobil také vypovězení jezuitů ze země, coby původců náboženských nepokojů. Také holešovští jezuité se museli vystěhovat z bývalého bratrského sboru a odejít pryč. Tak byl Sarkander zbaven opory, ve městě zůstal sám, jen s malým počtem katolíků. Ocítl se v těžké situaci. Obyvatelé města mu otevřeně projevovali nepřátelství a on se již necítil být v Holešově v bezpečí.³³⁷

Katolický historik Karel Kavička však proti tomu uvádí, že nepřátelství vůči Sarkanderovi bylo způsobeno zlobou protestantů nad úspěchy Sarkanderových misíí.³³⁸

6.1.2 DRUHÁ ČÁST ŽIVOTA JANA SARKANDERA Z POHLEDU PŘÍZNIVCŮ (TZV. „KATOLICKÉHO“)

Farníci radili Sarkanderovi, aby dbal o svou bezpečnost, a ten si u kroměřížského děkana vyžádal svolení odejít na nějaký čas z holešovské farnosti. Naskytla se mu možnost svézt se s Lobkovicovým podkoním do Krakova, proto využil příležitosti a vypravil se na pouť do Čenstochové, neboť byl od mládí ctitelem právě Panny Marie Čenstochovské. Duchovní správu svěřil zámeckému kaplanovi Samueli Tučkovi a v červenci roku 1619 odjel. Z Krakova vykonal pouť do Čenstochové, kde pobyl měsíc. Poté se uchýlil na Lobkovicovy statky v Rybníku u Ratiboře, kde jej již zastihl list od

³³⁵ Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Nejstarší dům v Holešově: Pamětník historie města, kraje i Moravy*. s. 15-16.

³³⁶ Srov. KAVIČKA, Karel: Jan Sarkander, jeho život a poslání. In: Svatý Jan Sarkander. s. 168-173; Srov. BUDNIAK, Józef: Svatý Jan Sarkander – mučedník jednoty a usmíření křesťanů. In: Svatý Jan Sarkander. s. 351-352.

³³⁷ PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Nejstarší dům v Holešově: Pamětník historie města, kraje i Moravy*. s. 17; Srov. ZLÁMAL, Bohumil. *Blahoslavený Jan Sarkander*. s. 47.

³³⁸ Srov. KAVIČKA, Karel: Jan Sarkander, jeho život a poslání. In: Svatý Jan Sarkander. s. 177.

Lobkovice, ve kterém jej vyzývá k návratu do Holešova. Koncem listopadu 1619 se tedy Sarkander vrací.³³⁹

Pouť se mu ovšem stala osudnou. Toho roku jednal císařský generál Michal Adolf hrabě Althan s polským králem Zikmundem III. Vasou o vojenskou pomoc císaři. Podařilo se mu najmout 4000 mužů lehké kozácké jízdy, pojmenované po válečníku Alexandru Lisowském – Lisovčici. Ti 3. února 1620 vtrhli přes Slezsko na Moravu ve směru k Vídní. Jejich neukázněné roty loupily a pálily, poplenily zejména statky protestanta Václava Bítovského z Bítova v Bystřici pod Hostýnem a Prusinovicích, s nimiž měl i Sarkander spory ohledně placení desátků. Když se blížili k Holešovu, Sarkander po modlitbách spolu se zámeckým kaplanem Tučkem a průvodem občanů vyšel vstříc vojsku s Nejsvětější svátostí. Průvodu se dokonce zúčastnili někteří nekatolíci. Vojáci viděli, že jde o katolický průvod, a tedy o katolické panství, proto ušetřili město od plenění.³⁴⁰

Ovšem správa země byla již v rukou nekatolíků a nečekaná záchrana Holešova zesílila podezření moravských stavů proti Sarkanderovi, jako by to byl on, kdo povolal Lisovčíky do země při příležitosti své pouti do Polska. Václav Bítovský, právě jmenovaný nekatolickými stavy nejvyšším moravským sudím, obeslal všechny kněze z Holešovska, aby se k němu dostavili. Sarkander, který se už tak ukrýval možnému násilí, pochopil, že žaloba je namířena především proti němu. Proto se skryl na zámku v Tovačově, odkud pocházela Lobkovicova manželka Anna Eliška ze Salmu. Byl ale prozrazen, a tak se skryl v lese u nedalekých Troubek. Byl však zadržen právě během modlitby a odveden do Olomouce. Odváděn byl odtud v poutech jako zrádce vlasti za výhrůžek diváků.³⁴¹

První Sarkanderův výslech se konal v olomouckém městském vězení 13. února 1620, tedy již týden po zázračné záchraně Holešova. Jediným přítomným katolíkem z desíti členů komise byl městský soudce Jan Scintilla, díky kterému se kromě politického popisu procesu dochoval také náhled na jeho rozměr náboženský. Sarkanderovi byly u

³³⁹ Srov. ZLÁMAL, Bohumil. *Blahoslavený Jan Sarkander*. s. 47-48.

³⁴⁰ Srov. *Tamtéž*. s. 48-49; Srov. KAVIČKA, Karel: Jan Sarkander, jeho život a poslání. In: Svatý Jan Sarkander. s. 183-185.

³⁴¹ Srov. ZLÁMAL, Bohumil. *Blahoslavený Jan Sarkander*. s. 49; Srov. PÍŤHA, Petr: *Blahoslavený Jan Sarkander*. s. 17-18; Srov. KAVIČKA, Karel: Jan Sarkander, jeho život a poslání. In: Svatý Jan Sarkander. s. 185-188.

tohoto výslechu předváděny mučící nástroje, aby se přiznal zavčasu. Vytýkali mu, že způsobil náboženské nepokoje na Holešovsku. Obvinění znělo, že jako důvěrný rádce a zpovědník Lobkovicův musí vědět o jeho záměrech. Ať tedy poví, proč vpadlo polské vojsko do země a napáchalo škody. Sarkander se hájil, že cestu do Polska podnikl jen s úmyslem pouti do Čenstochové. Potom že odešel do Rybníka. Když se dozvěděl, že holešovská fara je již obsazena nekatolickým farářem, hledal si prý nějakou faru v Krakově.³⁴²

Druhý výslech následoval ještě týž den večer za přítomnosti několika dalších účastníků. Znovu byl opakován dotaz, co za pikle připravoval Sarkander v Krakově. Když tvrdil, že je nevinný, byl napnut na skřípec. Zúčastnění povzbuzovali kata ke smělosti, že je to vlastizrádce. Znovu se Sarkandera dotazovali, s jakým posláním jel Lobkovicův štolba do Krakova. Sarkander ujišťoval, že s ním o tom nemohl hovořit, protože štolba mluvil jen italsky a německy, a on umí pouze česky a latinsky. Soudci mu však nevěřili. Hodinový výslech skončil bez výsledku.³⁴³

Třetí výslech se konal na druhý den, v pondělí 14. února. Sarkander byl opět dotazován na kozáky. Odpovídal, že mu Lobkovic nepsal žádné poselství a že s ním mluvil jen o náboženských věcech. Dále bylo Sarkanderovi vyčítáno, že dal vykopat mrtvolu matky přísedícího Petra Kopřického z farního kostela a přenést do zahrady. Také prý nutil nekatolíky přijímat pod jednou, vzal bratřím kostel sv. Anny a usadil tam jezuitu. Sarkander se hájil, že tyto činy se mu připisují neprávem. K exhumaci došlo již před jeho příchodem do Holešova mezi 1. až 4. říjnem 1615, jezuité že se nastěhovali do Holešova již 6. května 1616 a usadili se u sv. Anny, která byla bratřím odňata na rozkaz Lobkovicův. Ten odňal luteránům farní kostel počátkem října 1615. Sarkander však přišel do Holešova až 15. května 1616. Když na nově vznesenou otázku popřel, že by věděl něco o tom, že Lobkovicův štolba vzal peníze, bylo nařízeno mučení na skřípci, které trvalo téměř dvě hodiny.³⁴⁴

³⁴² Srov. ZLÁMAL, Bohumil. *Blahoslavený Jan Sarkander*. s. 50-51; Srov. KAVIČKA, Karel: Jan Sarkander, jeho život a poslání. In: *Svatý Jan Sarkander*. s. 199-200.

³⁴³ Srov. ZLÁMAL, Bohumil. *Blahoslavený Jan Sarkander*. s. 51; Srov. KAVIČKA, Karel: Jan Sarkander, jeho život a poslání. In: *Svatý Jan Sarkander*. s. 200-202.

³⁴⁴ Srov. ZLÁMAL, Bohumil. *Blahoslavený Jan Sarkander*. s. 52; Srov. KAVIČKA, Karel: Jan Sarkander, jeho život a poslání. In: *Svatý Jan Sarkander*. s. 202-204.

Čtvrtý výslech se konal následující den, v úterý 18. února. Podle svědectví katolíka Scintilla byli soudci opilí. Sarkander byl dotázán, zda mu Lobkovic řekl ve zpovědi, jaké pikle že se chystaly. Prohlásil, že mu ve zpovědi nebylo nic svěřeno, že to zapomněl, a i kdyby něco věděl, že to neprozradí, i kdyby ho roztrhali na kusy a rozsekali, což by prý ostatně rád vytrpěl. Kam se poděl štolba, to že nemůže vědět, protože byl v Krakově jenom přes noc. Z toho, co vezl, viděl jen dvě vědra vína a nikoli peníze. Na to soudci zostřili muka. Poručili pálit Sarkandera pochodněmi na bocích. Když jim zhasly, smočil kat peří v síře a smole, zapálil a házel na Sarkandera. Ten se však stále nepřiznával. Přičítali to kouzlům. Kat proto musel Sarkanderovo tělo oholit, ustříhnout něco z jeho vlasů a vousů, ostříhat nehty na rukou a nohou, spálit vše na prášek a dát mu s vodou vypít, aby kouzla přestala. Kruté mučení trvalo skoro tři hodiny. Sarkander byl odvážen ze skřípce s vymknutými údý skoro v bezvědomí. Biřici jej ponechali svému osudu v domnění, že brzy zemře. Pak ho odnesli do vězení. Měl být ještě mučen, ale tomu se vzepřel právě Scintilla.³⁴⁵

Sarkander trpěl ještě měsíc ve vězení, modlil se breviář, který mu obraceli návštěvníci nebo on sám jazykem. Zemřel 17. března 1620.³⁴⁶

6.1.3 DRUHÁ ČÁST ŽIVOTA JANA SARKANDERA Z POHLEDU KRITIKŮ (TZV. „PROTESTANTSKÉHO“)

Roku 1619 bylo do Polska vysláno císařské poselstvo s žádostí o vojenskou pomoc proti českým stavům. Bylo najato několik stovek vojenských jezdců k okamžitému převelení do Rakouska, kteří cestou mohli brát lup a plenit. Tato událost se stala Sarkanderovi osudnou. Dle pokynů svého bratra Mikuláše Sarkandera, který byl tajným radou biskupa Leopolda V. Habsburského, a tak měl přístup k informacím o těchto plánech, měl Jan Sarkander vysvětlit Lobkovicovi, že bude nutné zajistit ochranu holešovského

³⁴⁵ Srov. ZLÁMAL, Bohumil. *Blahoslavený Jan Sarkander*. s. 52-53; Srov. KAVIČKA, Karel: Jan Sarkander, jeho život a poslání. In: *Svatý Jan Sarkander*. s. 204-210.

³⁴⁶ Srov. *Tamtéž*.

panství, když tudy vojsko potáhne. Mikuláš navrhuje se s vojáky dohodnout a nabídnout jim zaplacení výpalného. Vše musí proběhnout tajně, aby české stavy nestihly proti nim postavit své vojsko. Jan Sarkander začal ihned jednat. Ve svém okolí rozhlásil, že se rozhodl vykonat pouť do polské Čenstochové, jak prý už si dávno přál. Podezřelou náhodou se do polského Krakova chystal také Lobkovicův štolba, aby tam zavezl dvě bečky vína. Do nich se obvykle ukrývaly peníze a cennosti kvůli nebezpečí přepadení na cestě. Připojil se k nim ještě nějaký jezuita za jakousi svojí záležitostí. Sarkander s nimi odjel časně ráno za tmy, údajně se chtěli vyhnout červencovému horku. V Polsku pak měly být peníze ze sudů vyplaceny jako výpalné za ušetření Holešova před vpádem vojska. Z tohoto pohledu tak neměl Sarkander žádné zpovědní tajemství vůči Lobkovicovi, které by měl později při mučení uchovávat, protože oba byli přímými účastníky událostí, které vpádu vojska předcházely.³⁴⁷

Z cest se Jan Sarkander vrátil do Holešova až koncem listopadu, tedy po najmutí kozáků hrabětem Althanem, ačkoli na pouti v Čenstochové byl pouze v červenci. Nastěhoval se na bývalou bratrskou faru, protože katolická byla už mezi tím obsazena luterským farářem ze Žeranovic Janem Vítů. Od té chvíle nastává zásadní změna Sarkanderova chování. Důsledně se vyhýbal sporům s nekatolíky a zdržoval se jen v domě, kde nyní bydlel. Byl podezírán protestanty, proč do Polska jel a co tam dělal a zda tam neobjednal vojsko proti Moravě. To už se však politické události v zemi blížily k vyvrcholení. Zatímco se protestantské stavy chystaly vítat nového krále Fridricha Falckého a obraně země tedy nevěnovaly tolik pozornosti, kolik by situace vyžadovala, císař Ferdinand II. sjednával posily. Najaté vojsko kozáků – Lisovčků vyrazilo na pomoc císaři Ferdinandovi 3. února 1620. Hnali se přes Slezsko a Moravu do Vídně, loupili, vraždili a plenili. Jejich vpád se stal skutečným překvapením. Za dva dny už byli v Bystřici pod Hostýnem. Tam mimo jiného vnikli do bratrského domu, kde okradli a zabili již starého a nemocného kazatele Václava Votického. Zpráva o řádění v Bystřici vyvolala v Holešově zděšení. Další den už bylo vojsko u Holešova. Lobkovicem pověřený zámecký kaplan Samuel Tuček ještě s trubačem Janem Pražákem vychází vojsku vstříc coby katolický kněz a důvěrník svého katolického pána, aby dal vojákům

³⁴⁷ Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Nejstarší dům v Holešově: Pamětník historie města, kraje i Moravy*. s. 17-19; Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ Ludmila: Studie L. Plecháčové „Jan Sarkander.“ In: *Evangelíci o Janu Sarkandrovi: Sborník ke kanonizaci nového katolického světce*. s. 26.

znamení, že jsou na katolickém panství a podle dohody v Polsku zde ušetřili Lobkovicův majetek. Plán vyšel, vojsko se Holešovu vyhnulo a pokračovalo dál přes Kurovice, kde rovněž okradli a zabili bratrského kazatele Pavla Kapitu. Sarkander se procesí vůbec nezúčastnil, jen Tučkovi nařídil vzít s sebou kříž a sám čekal na zámku. Vzbudil by podezření, že o vpádu vojska věděl předem. Díky neúčasti také nebyl následně zatčen spolu s kaplanem Tučkem a trubačem Pražákem.³⁴⁸

Zvláštní uchránění Lobkovicova panství okamžitě vyvolalo podezření. Po výsledku Pražáka a Tučka, který se odvolával na Sarkandera, že jej poslal s křížem vstříc vojsku, nařídila vyšetřovací komise olomouckého soudu zatknout ještě Sarkandera. Ten už tou dobou nevycházal ven ze svého útočiště v bývalém bratrském domě. Ovšem ani tam se již necítil v bezpečí, dál nečekal a uprchl z Holešova. Chtěl se skrýt na zámku v Tovačově, kde měl rodinnou vazbu jeho pán Lobkovic. Byl však odmítnut pro svou známost v násilné rekatolizaci a podpoře ničení protestantských sborů na tovačovském panství. Schovával se proto v lese. Ukryvání ovšem ještě více přitížilo jeho podezření. Nakonec byl vyčenichán psem, zatčen a odveden k soudu do Olomouce.³⁴⁹

První Sarkanderův výslech se konal v olomouckém městském vězení 13. února 1620, tedy již týden po vpádu kozáků na Moravu, ještě za rozhořčené mysli postižených. Podle otázek kladených Sarkanderovi chtěl soud usvědčit Lobkovice z vlastizrady. K tomu měly pomoci informace získané od Sarkandera coby jeho nejdůvěrnějšího poradce. Byl tázán, jak došlo ke vpádu vojska na Moravu, kdo byl onen jezuita, s nímž jel do Polska, komu vezl peníze, a také na násilné misie jezuitů, za které jako farář nesl odpovědnost. Sarkander se hájil, že se svým pánem mluvil vždy jen o náboženských věcech, trápení holešovských poddaných svaloval na jezuitské misionáře a popřel, že

³⁴⁸ Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Nejstarší dům v Holešově: Pamětník historie města, kraje i Moravy*. s. 19-21; PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Jihovýchodní Morava*. s. 67, 75-77; Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ Ludmila: Studie L. Plecháčové „Jan Sarkander.“ In: Evangelíci o Janu Sarkandrovi: Sborník ke kanonizaci nového katolického světce. s. 26-27.

³⁴⁹ Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Nejstarší dům v Holešově: Pamětník historie města, kraje i Moravy*. s. 21; Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ Ludmila: Studie L. Plecháčové „Jan Sarkander.“ In: Evangelíci o Janu Sarkandrovi: Sborník ke kanonizaci nového katolického světce. s. 27.

by něco věděl o vpádu kozáků. Prohlásil, že mu o polské záležitosti nebylo nikdy nic sděleno, a to ani ve zpovědi.³⁵⁰

Týž den večer při druhém výslechu byl již vyslýchán právem útrpným s natažením na skřípec. Tvrdil právem, že je nevinen, když byl obviňován, že vojsko v Polsku najímal. Rovněž právem tvrdil, že mu Lobkovic ve zpovědi nic neřekl. Sarkander i s Lobkovicem měli totiž pokyny z Vídně. Vymáhání zpovědního tajemství se proto žádné nekonalo. Co však nesměl prozradit, bylo spiknutí biskupa Leopolda Pasovského a jeho bratra Ferdinanda II. jako českého krále, a zrada ze strany Sarkanderova bratra Mikuláše spolu se spiknutím české královské komory. Proto jeho výmluvy a vytáčky zněly nepřesvědčivě a bylo stupňováno jeho mučení.³⁵¹

Regionální protestantská historička Ludmila Plecháčová-Mucalíková spojuje třetí a čtvrtý výslech do jednoho popisu. Ten se konal útrpným právem 18. února. Pokud by nyní nebyl Sarkander usvědčen nebo se nepřiznal, musel by být propuštěn. Výslech byl proto krutý. Jednou z příčin krutosti byla událost, kdy žalářník již před první torturou odňal Sarkanderovi 11 zlatých, ale když byl svlečen z šatů, kat u něho našel dalších 30. Ty si chtěl kat tajně ponechat a rozdělit se svými holomky. Žalářník to ale upozoroval a vznikl mezi nimi prudký spor o tom, komu peníze patří. To rozhodl soudce uložením peněz u soudu. A tak žalářník i kat v hněvu, že jim ušla kořist, jednali s vězněm velmi hrubě. Žalářník nedbal bolestí, které Sarkanderovi způsoboval drsným ošetřováním ran. Když mu Sarkanderovi návštěvníci vytýkali, že za ošetřování dostává přece odměnu, odpovídal, že mu Sarkander zatajením peněz způsobil ztrátu větší. Stejně i kat páčil vězně svíci více, než mohl snést.³⁵²

³⁵⁰ Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Nejstarší dům v Holešově: Pamětník historie města, kraje i Moravy*. s. 21-22; PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Jihovýchodní Morava*. s. 77; Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ Ludmila: Studie L. Plecháčové „Jan Sarkander.“ In: Evangelíci o Janu Sarkandovi: Sborník ke kanonizaci nového katolického světce. s. 27

³⁵¹ Srov. *Tamtéž*.

³⁵² Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Nejstarší dům v Holešově: Pamětník historie města, kraje i Moravy*. s. 22; PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Jihovýchodní Morava*. s. 78; Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ Ludmila: Studie L. Plecháčové „Jan Sarkander.“ In: Evangelíci o Janu Sarkandovi: Sborník ke kanonizaci nového katolického světce. s. 27-28.

Na následky popálenin Sarkander za 27 dnů zemřel a rozsudek nemohl být vynesen. Svým mlčením Lobkovice zachránil. Jeho svatořečení je proto podle Plecháčové-Mucalíkové dílem až později vznikajících legend.³⁵³

6.1.4 SHRNU TÍ

Z provedeného srovnání v této podkapitole vyplývá poměrně výrazná shoda mezi „katolickými“ a „protestantskými“ historiky, pokud jde o popis první etapy jeho života, shrnující Sarkanderovu povahu i život před dobou působení v Holešově. Pozoruhodné je, že se ani katolická strana nevyhýbá sdělení o násilné rekatolizaci regionu. Odmítá ovšem, že by sám Sarkander osobně někoho pronásledoval nebo toto schvaloval. Jeho vlastní rekatolizace měla probíhat v duchu mírnosti. Proti tomu ovšem dnešní veřejnost i zástupci církví na Holešovsku vnímají Sarkanderův život zásadně odlišnými pohledy, jak bude popsáno později.³⁵⁴

Druhá etapa Sarkanderova života popisující jeho působení v Holešově, cestu do Polska, záchranu Holešova a smrt, již předkládá rozdílné popisy u samotných historiků. Zatímco podle „příznivců“ neměl Sarkander s polským vojskem nic společného, strana „kritiků“ prohlašuje, že o všem dobře věděl, do procesu byl sám aktivně zapojen s korupcí a o hrůze přicházející na Moravu v podobě ničícího vojska mlčel, čímž se provinil vlastizradou. Proto ani zázračná záchrana Holešova před vypleněním vojáky není kritiky připisována Sarkanderovi coby vůdci pozoruhodného procesu, nýbrž jeho pletichám v Polsku maskovaným pod pláštěm vykonané pouti. Nakonec zcela chybí i zmínka o nevyzrazení zpovědního tajemství při mučení, které mu v katolické církvi otevřelo cestu ke svatořečení, jelikož z pohledu kritiků žádné neexistovalo – sám osobně jednal na základě pokynů.

Vliv na mezikonfesijní vztahy na Holešovsku má ovšem v důsledku zejména otázka pronásledování nekatolíků Sarkanderem. Náležitosti svatořečení by totiž mohly být

³⁵³ Srov. *Tamtéž*.

³⁵⁴ Srov. *Kapitola 6.2.4*.

vnímány jako vnitřní záležitost katolické církve, kdyby ale nebyly městským úřadem a některými křesťanskými aktivisty předkládány veřejnosti jako významná součást kulturního a duchovního života ve městě včetně propagace světce v městských médiích, o nichž již pojednají další kapitoly. Proto se i Sarkanderovo svatořečení stává předmětem současných sporů mezi křesťany v Holešově, jak bude popsáno.³⁵⁵

6.2 MEZIKONFESIJNÍ SPORY OHLEDNĚ SVATOŘEČENÍ JANA SARKANDERA

Na počátku devadesátých let minulého století, kdy se v katolické církvi schylovalo ke svatořečení Jana Sarkandera, se proti tomu zvedlo mnoho hlasů ze strany jiných církví v českých zemích. Olomoučtí biskupové i papež byli kritizováni, že připuštěním či vyvoláváním svatořečení vážně narušili ekumenickou spolupráci, kterou se podařilo na Druhém vatikánském koncilu navázat.³⁵⁶

Například Spolek evangelických kazatelů v Brně-Heršpicích vydal v roce 1995 publikaci *Evangelíci o Janu Sarkanderovi: Sborník ke kanonizaci nového katolického světce*,³⁵⁷ ve kterém předkládá v té době četnou polemiku, novinové články a korespondenci ke kontroverznímu tématu. Spolek také zaslal nesouhlasný dopis papeži Janu Pavlu II. Jeho autoři v něm popisují Jana Sarkandera jako člena nejagresivnější skupiny moravských katolíků, která horlivě usilovala o násilné vyhlazení evangelické víry.

³⁵⁵ Srov. Kapitola 6.2.

³⁵⁶ Srov. KAVIČKA, Karel: Kdo jsou svatí. In: *Svatý Jan Sarkander*. s. 325; Srov. BUDNIAK, Józef: Svátý Jan Sarkander – mučedník jednoty a usmíření křesťanů. In: *Svatý Jan Sarkander*. s. 349.

³⁵⁷ *Evangelíci o Janu Sarkandroví: Sborník ke kanonizaci nového katolického světce*. Heršpice: Eman, 1995.

Papeže vyzývají, aby v zájmu vysoce potřebné spolupráce katolíků s evangelíky proces svatořečení zastavil.³⁵⁸

Tehdejší náměstek synodního seniora Českobratrské církve evangelické a předseda Ekumenické rady církví v ČR Pavel Smetana napsal nesouhlasné dopisy olomouckému arcibiskupovi Františku Vaňákovi i papeži Janu Pavlu II. V listu pro arcibiskupa z 18. dubna 1991 mimo jiného sděluje, že v době zápasu o ekumenické společenství mezi církvemi je s ohlednutím se za dobou nejhroznějšího útlaku evangelíků velmi necitlivé postavit nyní do popředí tohoto muže. Upozorňuje, že Druhý vatikánský koncil a následný ekumenický vývoj již posunul vztahy mezi křesťany do zcela jiné roviny, než kde byly v době Sarkandera, a vyzývá arcibiskupa k zastavení procesu kanonizace. V listu papeži z 28. února 1992 nastiňuje ekumenické úspěchy církví v českých zemích od konce komunismu a upozorňuje, že proces kanonizace Jana Sarkandera může tento vývoj narušit. Kanonizace představitele protievangelické misie znamená potvrdit takové pojetí misie, které bylo výsledky Druhého vatikánského koncilu i dalším vývojem překonáno. Sděluje, že cítí povinnost papeže upozornit na tuto mimořádně závažnou skutečnost.³⁵⁹

Polemika se vedla také v českém tisku. Například Lidové noviny zveřejnily 2. prosince 1994 příspěvek faráře Českobratrské církve evangelické Jana Duse. Hovoří o svatořečení zlopověstného kněze, kterému by měli katolíci, kteří smýšlejí v tradici Druhého vatikánského koncilu, energicky čelit. Sarkandera poměrně příkře popisuje jako špiona nejagresivnějších kruhů tehdejších katolíků a iniciativu olomouckého arcibiskupa ke svatořečení Sarkandera jako lehkovážnou. Vyjadřuje obavu, že svatořečením bude výsledek Druhého vatikánského koncilu oslaben.³⁶⁰

³⁵⁸ Srov. BUDNIAK, Józef: Svatý Jan Sarkander – mučedník jednoty a usmíření křesťanů. In: Svatý Jan Sarkander. s. 349-350; Srov. *Evangelíci o Janu Sarkandrovi: Sborník ke kanonizaci nového katolického světce*. s. 8-9.

³⁵⁹ Srov. *Evangelíci o Janu Sarkandrovi: Sborník ke kanonizaci nového katolického světce*. s. 36-39; Srov. KAVIČKA, Karel: Kdo jsou svatí. In: Svatý Jan Sarkander. s. 326-329.

³⁶⁰ Srov. DUS, Jan: Jan Sarkander. In: *Evangelíci o Janu Sarkandrovi: Sborník ke kanonizaci nového katolického světce*. s. 58; Srov. KAVIČKA, Karel: Kdo jsou svatí. In: Svatý Jan Sarkander. s. 330-331.

6.2.1 SPORY O SVATOŘEČENÍ JANA SARKANDERA NA HOLEŠOVSKU

Podstatnější pro tuto práci je však dění v regionu Holešovska. Výraznou odpůrkyní Jana Sarkandera zde byla holešovská historička, členka místního sboru Jednoty bratrské, bývalá katolička Ludmila Plecháčová-Mucalíková (1910-2004).³⁶¹ Plecháčová označuje osobu Jana Sarkandera jako opředenou nepravdivými mýty, historickými zprávami poplatnými své době a cílům, které je nutné přehodnotit a opravit. Podle ní Sarkander spojoval církve s bezohlednou mocenskou politikou vládnoucích Habsburků. Označuje ho jako ústřední postavu protireformace na Holešovsku.³⁶² Plecháčová vedla korespondenci s olomouckým arcibiskupem Františkem Vaňákem a na jeho podnět vypracovala kritickou studii o Sarkandrově životě a svatořečení.³⁶³ Naopak výrazným holešovským podporovatelem Jana Sarkandera je například současný úředník městského úřadu a příslušník římskokatolické farnosti Karel Bartošek. Ten pravidelně publikuje příspěvky v místních novinách Holešovsko, v nichž zase světce označil za nejvýznamnějšího Holešováka celosvětového významu a úcty a jeho kritiky za oběti komunistické propagandy, jak bude později popsáno.³⁶⁴

6.2.2 VLIV ODKAZU JANA SARKANDERA NA MEZIKONFESIJNÍ VZTAHY NA HOLEŠOVSKU DNES

17. březen roku 2020 byl výročím 400 let od mučednické smrti Sv. Jana Sarkandera. A zároveň 160 let od jeho blahořečení a 25 let od svatořečení. V souvislosti s kulatým

³⁶¹ Srov. KAVIČKA, Karel: Kdo jsou svatí. In: Svatý Jan Sarkander. s. 326; Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Nejstarší dům v Holešově: pamětník historie města, kraje i Moravy*. s. 61.

³⁶² Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Jihovýchodní Morava*. s. 62.

³⁶³ Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ Ludmila: Studie L. Plecháčové „Jan Sarkander.“ In: *Evangelíci o Janu Sarkandrovi: Sborník ke kanonizaci nového katolického světce*. s. 14-35; Elektronická korespondence s emeritním kazatelem Jednoty bratrské v Holešově Ing. Svetozárem Slavkou z 13. 8. 2021. Archiv autora.

³⁶⁴ Srov. *Kapitola 6.2.7.*

jubileem proběhly v Holešově různé události, zdůrazňující osobnost světce, které ovšem měly svůj dopad na místní mezikonfesijní vztahy. Po staletích se zde otevřely ne zcela zhojené rány mezi katolíky a protestanty. Osvěta a informace o konaných událostech k počtě světce vycházely zejména ze strany městského úřadu a římskokatolické farnosti. Zapojením městského úřadu se již ovšem nejednalo o vnitřní záležitost katolické církve, ale děním mělo žít celé město. Osvěta a informace o konaných událostech probíhaly zejména na stranách měsíčníku Holešovsko, který je zdarma distribuován do všech poštovních schránek ve městě jako informační a propagační periodikum Městského úřadu Holešov. Ten se stal také poměrně podrobným pramenem aktuálních informací, jak bude popsáno dále.³⁶⁵ V následujících podkapitolách budou představeny jednotlivé události, případně i jejich dopad na místní náboženskou scénu.

6.2.3 DUCHOVNÍ, KULTURNÍ A POLITICKÉ UDÁLOSTI V HOLEŠOVĚ K VÝROČÍ JANA SARKANDERA

Událostmi k výročí 400 let od mučednické smrti světce žila nejprve římskokatolická farnost v Holešově, která tematické duchovní aktivity zahájila v srpnu předcházejícího roku (2019). Na pozdějších aktivitách měl již výrazný podíl městský úřad. Předpovězené slavnostní události měly však z důvodu vládních omezení kvůli šíření nemoci koronaviru i menšího zájmu veřejnosti rozsah podstatně menší, než bylo plánováno. Konala se Sarkandrovská pouť a devět slavnostních bohoslužeb s účastí významnějších duchovních. Tradiční kulturní akce *Dny města Holešova* byly tentokrát ve znamení vzpomínek právě na Sv. Jana Sarkandra.³⁶⁶

³⁶⁵ Srov. *Tamtéž*.

³⁶⁶ Srov. BARTOŠEK, Karel: Třetí část novény ke sv. Janu Sarkandrovi. In: *Holešovsko*. 2019, 25(11), s. 23; Srov. BARTOŠEK, Karel: Největší kulturní událost v Holešově bude spojena s výročím sv. Jana Sarkandra. In: *Holešovsko*. 2020, 26(1). s. 11.

Výročí světcovy smrti také připomenulo několik přednášek v místní knihovně s tematikou Sv. Jana Sarkandera. Těšily se vyšší návštěvnosti, zejména věřících z římskokatolické farnosti.³⁶⁷

Na chodbách zámku probíhala po celé léto výstava maleb a kreseb žáků holešovské Základní umělecké školy F. X. Richtera na téma Sv. Jan Sarkander. Představeno zde bylo více než 200 prací.³⁶⁸

Hned v lednu roku 2020 hlasovalo zastupitelstvo města o žádosti římskokatolické farnosti, zastoupené místním křesťanským aktivistou, ohledně prohlášení Sv. Jana Sarkandera patronem města Holešova. Hlasování předcházela ostrá diskuse zastupitelů. Návrh nakonec nebyl schválen.³⁶⁹ Na únorovém zastupitelstvu byla žádost předložena aktivistou znovu a opět byla hlasováním zamítnuta.³⁷⁰

Zatím poslední Sarkandrovské události se staly součástí oslav výročí 700 let města Holešova v květnu roku 2022. Zde byla na programu mše svatá k počtě Sv. Jana Sarkandera, přehlídka pamětní síně Sv. Jana Sarkandera v kostele Sv. Anny, koncert duchovní hudby u ekumenického *Památníku smíření* holešovských církví a náboženství, a nakonec Sarkandrovská pouť na Sv. Hostýn.³⁷¹

³⁶⁷ Srov. BARTOŠEK, Karel: Další zásadní přednáška o sv. Janu Sarkanderovi. In: *Holešovsko*. 2020, 26(2). s. 7; Vlastní poznámky autora z přednášky Doc. Tomáše Parmy, PhD. et PhD. v Městské knihovně Holešov ze dne 16. 1. 2020. Archiv autora.

³⁶⁸ Srov. Děti nakreslily a namalovaly své představy o sv. Janu Sarkanderovi, obrázky vystavují na zámku. In: *Holešovsko*. 2020, 26(5). s. 7.

³⁶⁹ Srov. Zápis z 1. zasedání Zastupitelstva města Holešova z 13. 1. 2020. [online]. 17. 1. 2020 [cit. 2022-07-16]. Dostupné z: <https://www.holesov.cz/webfiles/Samosprava/zastupitelstvo/2020/zapis-zm-1-13-01-2020.pdf>.

³⁷⁰ Srov. Zápis z 2. zasedání Zastupitelstva města Holešova z 17. 2. 2020. [online]. 2. 3. 2020 [cit. 2022-07-16]. Dostupné z: <https://www.holesov.cz/webfiles/Samosprava/zastupitelstvo/2020/zapis-zm-17-02-2020.pdf>.

³⁷¹ Srov. Dny města Holešova. In: *Holešovsko*. 2022, 28(4), příloha.

6.2.4 VNÍMÁNÍ OSOBNOSTI JANA SARKANDERA A JEHO VLIVU NA MEZIKONFESIJNÍ VZTAHY ZÁSTUPCI CÍRKVÍ NA HOLEŠOVSKU

Zástupci místních církví na Holešovsku však vnímají osobnost Sv. Jana Sarkandera rozdílně. Jejich postoje představí následující výsledky dotazování. Položena jim byla otázka:

„Jak vnímáte Sv. Jana Sarkandera vzhledem k dnešním vztahům mezi církvemi na Holešovsku? Myslíte, že je jeho osobnost dodnes nějakou překážkou na cestě sblížení mezi zdejšími katolíky a nekatolíky?“

Je třeba upozornit, že odpovědi vyjadřují osobní názory dotázaných, nikoli stanoviska za celé církevní sbory či farnosti. Nejprve budou předloženy názory zástupců nekatolických církví.

Z farního sboru Českobratrské církve evangelické odpověděli jeho kurátor a místo-kurátor.³⁷²

Kurátor farního sboru Jaroslav Ambróš hodnotí:

„Za mne překážkou dalšího sblížení není, pokud si katolická strana uvědomuje, že se jedná o osobnost minimálně spornou a připustí, že u protestanské strany je na něj jiný, odlišný, pokud ne přímo odmítavý pohled. Myslím, respektive doufám, že většina církví je nyní zaměřena ekumenicky. To znamená, že spíše hledají témata, která nás věřící spojují, než rozdělují. Každopádně postava Sarkandera z podstaty jeho jednostranně zaměřené osobnosti – jeho rekatolizačního poslání a působení na Holešovsku – ekumenicky stmelující není a nebude.“³⁷³

³⁷² Farář sboru odpovědi neposkytnul.

³⁷³ Elektronická korespondence s Ing. Jaroslavem Ambróšem, kurátorem farního sboru Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích z 8. 3. 2022. Archiv autora.

Místokurátor téhož farního sboru Pavel Stehno odpověděl následovně:

„Jsem přesvědčen, že osobnost sv. Jana Sarkandera není ve 21. století překážkou ve sbližování mezi křesťanskými denominacemi. Od oněch událostí uplynulo cca 400 let a je nejvyšší čas, aby církve žily přítomností a příkopy vzájemného rozdělení minulosti zasypávaly.“³⁷⁴

Za holešovský sbor Církve adventistů sedmého dne se vyjádřila jeho kazatelka Pavla Žůrková:

„Podle mého názoru je to osobnost přinejmenším hodně rozporuplná, než aby pomáhala ke sbližování katolíků s nekatolíky. Ano, pro mnohé protestanty je Jan Sarkander vážnou překážkou a vzbuzuje v nich spíše hněv, než pokoj a smíření.“³⁷⁵

Za sbor Jednoty bratrské sdělil svůj postoj kazatel a správce sboru Milan Svoboda:

„Jan Sarkander za svého života byl vesměs likvidátor pokojného občanského soužití kamkoliv přišel, především ve vlastních náboženských obcích. Dnešní připomínání si Sarkandera vnímám jako dost nehistorické, které vyvolává drobné kontroverze, které většinou lidi nezajímají. Ale díky nim došlo k různým setkáním představitelů Jednoty bratrské a římskokatolické farnosti, na kterých jsme mohli navázat i určitá přátelství.“³⁷⁶

³⁷⁴ Elektronická korespondence s Ing. Pavlem Stehnem, místokurátorem farního sboru Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích ze 12. 3. 2023. Archiv autora.

³⁷⁵ Elektronická korespondence s Mgr. Pavlou Žůrkovou, B.Th, kazatelkou sboru Církve adventistů sedmého dne v Holešově, ze 14. 2. 2022. Archiv autora.

³⁷⁶ Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Mgr. Milanem Svobodou, kazatelem a správcem sboru Jednoty bratrské v Holešově ze 23. 3. 2023. Archiv autora.

Dále předkládáme mínění emeritního duchovního Jednoty bratrské Svetozára Slavky, který sloužil v Holešově právě v době kanonizace světce:

Možná k nepříliš srdečným vztahům s Římskokatolickou církví přispělo v době mého působení to, že se jednalo o svatořečení Jana Sarkandera, což se evangelíkům nelíbilo.³⁷⁷

Církev bratrská nemá v Holešově vedoucího služebníka, za místní skupinou pravidelně dojíždí kazatel ze Zlína. Proto bylo dotázáno několik místních věřících, kteří patří k této skupině po celou dobu její existence. Protože se jedná o řadové příslušníky, zůstávají jejich jména uložena v archivu autora. Na otázku reagovali dva dotázaní. Jedna členka sděluje:

„Ve chvíli, kdy se rozhodli nerespektovat protestantské církve s jejich námitkami, je to již jejich rozhodnutí a zodpovědnost. Od té chvíle pro mě překážkou není a respektuji, že řadoví katolíci následují své představené a věří předloženému výkladu, pokud mi jej nevnucují a respektují skutečnost, že hledáme, v čem se shodneme, a ne v čem se neshodneme.“³⁷⁸

Další dotázaný člen sdělil:

„Už nikomu v dnešní době nemůže škodit, ani ubližovat, jako tehdy, kdy právě kvůli němu a jeho přílišné aktivitě reformovaní křesťané Holešovska museli opouštět domovy a utíkat do exilu, pokud se nezřekli své víry a nepřistoupili na tu římskou, jedinou pravou. Pokud je nějaký problém ve sblížení křesťanstva a vlivu Sarkandera v dnešní době, tak jím jsou lidé dnešní doby, kteří nedokáží pochopit to, že tento člověk byl k reformovaným křesťanům krutý, a i přesto protlačují tuto postavu temných dějin i v dnešních časech.“³⁷⁹

³⁷⁷ Elektronická korespondence s emeritním duchovním sboru Jednoty bratrské v Holešově Ing. Svetozárem Slavkou z 13. 8. 2021, archiv autora.

³⁷⁸ Elektronická korespondence s členkou skupiny Církve bratrské v Holešově z 27. 4. 2022. Archiv autora.

³⁷⁹ Elektronická korespondence s členem skupiny Církve bratrské v Holešově z 24. 4. 2022. Archiv autora.

Nyní představíme několik reakcí zástupců Římskokatolické církve. Holešovský děkan Jerzy Krysztof Walczak k dotazu sdělil:

„Nemyslím si, že by Sv. Jan Sarkander byl pro nás, věřící, překážkou pro vzájemnou komunikaci. [...] Za mě vztahy mezi námi jsou bezproblémové, kamarádké. Přál bych podobné všem ostatním farnostem, kde jsou křesťané různých vyznání.“³⁸⁰

Duchovní Petr Dolák, sloužící v Prusinovicích, Pacetlukách, Roštění a v Kostelci u Holešova, stručně odpověděl:

„Korektně se mlčí.“³⁸¹

Dále byl dotázán duchovní Stanislav Trčka, který sloužil v Holešově jako kaplan v letech 2017 až 2019, která naopak leží v klidnější době mezi kanonizací světce a oslavami jeho výročí.³⁸² Sděluje:

„Osobně jsem na nějaký problém ve vztahu k protestantským církvím nenarazil, snad proto, že přímo na toto konkrétní téma jsem s nikým z nich nehovořil. [...] Ale vím z doslechu, z vyprávění farníků i otce děkana a celkově z nálady ve společnosti, že téma Jana Sarkandera společnost rozděluje. Že katolíci k němu chovají úctu – a to je zcela správně. Nevěřícím, pokud se aktivně o historii nezajímají, je téma zpravidla lhostejné. A nekatolíci – evangelíci, čeští bratři a tak dále, jej samozřejmě pojmají jako vlastizrádce, který pozval polská vojska na Moravu, aby vyplnila evangelické oblasti a katolickým se vyhnula.“³⁸³

³⁸⁰ Elektronická korespondence s Mgr. Jerzym Krysztofem Walczakem, děkanem v Holešově z 8. 12. 2022. Archiv autora.

³⁸¹ Elektronická korespondence s Mgr. Petrem Dolákem, duchovním římskokatolické farnosti v Prusinovicích z 6. 11. 2022. Archiv autora.

³⁸² Srov. Kněží ve službě farnosti. [online]. 11. 7. 2022 [cit. 2022-07-11]. Dostupné z: <https://www.farnostholesov.cz/holesov/farnost/knezi>.

³⁸³ Elektronická korespondence s Mgr. Stanislavem Trčkou, duchovním římskokatolické farnosti v Chropyni ze 31. 5. 2022 a 3. 6. 2022. Archiv autora.

Z reakcí nekatolických stran je tedy zřejmé převážně negativní vnímání Jana Sarkandera a jeho vlivu na mezikonfesijní vztahy na Holešovsku. Zároveň jej však považují za vnitřní záležitost katolické církve a jsou otevřeni sdílet s katolíky jiné věci, které křesťany spojují. Osobnost Jana Sarkandera jako taková zůstává však nadále vnímána jako věc rozdělovací.

6.2.5 OTEVŘENÍ PAMĚTNÍ SÍNĚ SV. JANA SARKANDERA

Výrazným počinem v Holešově se stalo otevření *Pamětní síně Sv. Jana Sarkandera*, která seznamuje se světcovým životem, je výstavou jeho podobizen, prací a různých osobních věcí. Nejvýznamnější součástí sbírky je zde Sarkanderova relikvie. Tvůrci této síně jsou město Holešov, Městské muzeum Holešov a Římskokatolická farnost Holešov. Expozice byla slavnostně požehnána a otevřena 17. července roku 2020 po mši svatě sloužené biskupem Josefem Nuzíkem.³⁸⁴ Na její zřízení zastupitelstvo města investovalo částku 200 tisíc korun.³⁸⁵ I když byla věc sice financována z veřejných peněz, ještě na ní nemuselo být mnoho sporného, kdyby tato pamětní síň nebyla zřízena právě v kostele Sv. Anny na stejnojmenném náměstí. Tento kostel byl v minulosti kostelem Jednoty bratrské, a právě před příchodem Jana Sarkandera do Holešova byl Jednotě zabaven a upraven na katolický.

Srpnové vydání novin Holešovsko informuje o otevření *Pamětní síně Sv. Jana Sarkandera* v kostele Sv. Anny. Autorkou článku je tentokrát redaktorka Hana Helsnerová, která se vyhýbá konfrontaci a smířlivě uvádí, že „*ať již je osobnost Jana*

³⁸⁴ Srov. PODHAJSKÁ, Dana: Holešov otevře Pamětní síň sv. Jana Sarkandera... In: *Holešovsko*. 2020, 26(6). s. 10; Srov. HELSNEROVÁ, Hana: Pamětní síň sv. Jana Sarkandera je zpřístupněna veřejnosti. In: *Holešovsko*. 2020, 26(7). s. 14; Srov. Biskup Nuzík požehnal v Holešově pamětní síň sv. Jana Sarkandra. [online]. 27. 7. 2020 [cit. 2022-01-07]. Dostupné z: <https://www.ado.cz/2020/07/27/biskup-nuzik-pozehnal-v-holesove-pametni-sin-sv-jana-sarkandra/>.

³⁸⁵ Srov. ŠPIDLA, Josef: Jan Sarkander rozděluje společnost i po 400 letech. [online]. 12. 10. 2020 [cit. 2022-01-10]. Dostupné z: <https://josefspidla6.webnode.cz/news/jan-sarkander-rozdeluje-spolecnost-i-po-400-letech/>.

Sarkandera jakkoliv kontroverzním tématem, jeho historická stopa je v Holešově velmi výrazná a patrná.³⁸⁶

6.2.5.1 REAKCE NEKATOLICKÝCH STRAN

Následující výsledky dotazování předkládají postoje zástupců nekatolických církví na Holešovsku ke zřízení Pamětní síně Sv. Jana Sarkandera. Položena jim byla následující otázka:

„Jak vnímáte vybudování Pamětní síně Sv. Jana Sarkandera v kostele Sv. Anny?“

Kurátor farního sboru Českobratrské církve evangelické Jaroslav Ambróš zřízení Pamětní síně komentuje takto:

„Když jsem se toto poprvé dozvěděl, vypadl ze mne nekontrolovatelný ironický smích. Člověk, který vlastně toto místo pomohl jinověrcům doslova ukrást, bude mít teď na tomto místě pamětní síň. Jenže s odstupem času si uvědomuji, že pod správou Římskokatolické církve je toto bohoslužebné místo už asi 400 let, takže si tam vlastně můžou provádět, co uznají za vhodné. Jelikož Sarkander je jejich veliký světec a výročí jeho smrti chtěli náležitě oslavit, zvolili tuto formu. Co mě trochu stále překvapuje, že se k těmto oslavám významně připojilo i město Holešov. Tam bych čekal, že pro "uctívání" tohoto občana, asi coby zachránce města, by mohli čerpat i z jiných zdrojů a opírat se i o jiné studie než jen o tendenční práce katolických historiků.“³⁸⁷

³⁸⁶ Srov. HELSNEROVÁ, Hana: Pamětní síň sv. Jana Sarkandera je zpřístupněna veřejnosti. In: *Holešovsko*. 2020, 26(7). s. 14.

³⁸⁷ Elektronická korespondence s Ing. Jaroslavem Ambróšem, kurátorem farního sboru Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích z 8. 3. 2022. Archiv autora. Sbor spravuje také kazatelskou stanici v Holešově.

Místokurátor téhož farního sboru Pavel Stehno sděluje:

„S vybudováním pamětní síně Sv. Jana Sarkandera v kostele sv. Anny nemám žádný problém. Jestliže si ji katolická církev přála zřídit, měla na to plné právo i svobodu rozhodnutí.“³⁸⁸

Kazatelka holešovského sboru Církve adventistů sedmého dne Pavla Žůrková vnímá tento počin negativně, ovšem již bez sdělení dalších slov.³⁸⁹

Za Jednotu bratrskou odpověděl kazatel a správce sboru Milan Svoboda:

„Kulturně, historicky, i pokud jde o lidskou citlivost, tak je to mimo, ale skutečný život jde jinudy, proto to přehlízíme.“³⁹⁰

Z místní skupiny Církve bratrské odpověděli dva dotázaní. Jedna členka sděluje:

„Vnímám to jako výsměch protestantům, naprostá necitlivost k těm, se kterými se v uvozovkách smiřují.“³⁹¹

Další člen odpovídá:

„Je to jejich budova a za zdmi jejich budov si můžou dělat i uctívat vše, po čem jejich srdce prahne. Jen ať to netahají mimo jejich prostory, což se mnohdy děje. Například velká socha Sarkandera v zámecké zahradě. Nevím, jestli se někdo zamyslel nad tím, že kolem této sochy musí chodit i křesťané, co by tehdy za jeho života svou víru museli zapřít, nebo utéct někam do bezpečí.“³⁹²

³⁸⁸ Elektronická korespondence s Ing. Pavlem Stehmem, místokurátorem farního sboru Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích ze 12. 3. 2023. Archiv autora.

³⁸⁹ Elektronická korespondence s Mgr. Pavlou Žůrkovou, B.Th, kazatelkou sboru Církve adventistů sedmého dne v Holešově, ze 14. 2. 2022. Archiv autora.

³⁹⁰ Zápis z osobního rozhovoru s Mgr. Milanem Svobodou, kazatelem a správcem sboru Jednoty bratrské v Holešově ze 23. 3. 2023. Archiv autora.

³⁹¹ Elektronická korespondence s členkou skupiny Církve bratrské v Holešově z 27. 4. 2022. Archiv autora.

³⁹² Elektronická korespondence s členem skupiny Církve bratrské v Holešově z 24. 4. 2022. Archiv autora.

Z reakcí nekatolických stran je tedy zřejmé převážně negativní vnímání zřízení Pamětní síně Sv. Jana Sarkandera. Zástupci Českobratrské církve evangelické jsou však v této věci více tolerantní.

6.2.6 VZTYČENÍ PAMÁTNÍKU SMÍŘENÍ

Podle ekumenického teologa Pavla Filipiho mohou teologické dialogy na teoretické rovině odstranit četné dřívější spory, ale nemají už sílu odstranit je z mysli lidí. Proto již před desetiletími vznikla výzva ke snahám uzdravování historické paměti (tzv. „healing of memories“). V různých zemích bylo na tuto výzvu reagováno nejedním způsobem: symbolickými akty na místech, kde v minulosti došlo k násilnostem, oficiálními projevy nad těmito událostmi, pořádáním odborných konferencí a seminářů za účasti všech zúčastněných stran, a jiné. V českých zemích se také odehrály některé symbolické akty uzdravení historické paměti. Například u pomníčku ve valašské obci Růždka, která není příliš daleko od Holešova, kde se od roku 1927 každoročně konají vzpomínkové slavnosti na oběti „falešného tolerančního patentu,“ a které byly od roku 1998 změněny na ekumenický akt smíření za účasti místních církví. Nebo vztyčení smírčího kříže u Jičina roku 1999 na připomenutí katolické oběti násilné rekatolizace i jejího evangelického mučedníka.³⁹³ Další podobnou událost lze zaznamenat právě v Holešově. Její výsledek nyní představíme.

Neméně výraznou událostí s dopadem na místní mezikonfesijní vztahy se stalo vztyčení ekumenického *Památníku smíření* roku 2020, které bylo součástí oslav Sarkanderova roku v Holešově. V rámci rekonstrukce Náměstí Sv. Anny nechalo město Holešov vybudovat před vchodem do stejnojmenného kostela čtyřmetrový hliníkový strom, jenž se má stát symbolem smíření mezi Židy, katolíky a protestanty, kteří se na tomto místě v minulosti střetávali a jejichž vztahy nebyly dobré. Jeho autorem je umělec Ondřej Oliva z Velehradu a do zřízení díla město investovalo 800 tisíc korun. Ze stromu

³⁹³ Srov. FILIPI, Pavel. *Po ekumenickém chodníku*. s. 47-48; Ekumenický teolog Peter Neuer také píše o „setrvačnosti dějin.“ In: Srov. NEUER, Peter. *Ekumenická teologie*. s. 27.

klesají symbolické pruhy s hebrejským (za Židy), latinským (za katolíky) a českým (za protestanty) úryvkem biblického textu starozákonní knihy Leviticus (19,18) „*Miluj svého bližního jako sebe samého,*“ který je tedy jednotný pro všechna tato vyznání.³⁹⁴

Říjnové Holešovsko již přináší zprávu redaktorky a mluvčí městského úřadu Hany Helsnerové z této události. Článek hovoří o památníku smíření tří náboženství, umístěném právě tam, kde se v minulých dobách setkávala. Starosta města Rudolf Seifert během aktu zdůraznil, že památník nemusí být nutně jen náboženský, ale že by se podle něho mohl jmenovat i Památník demokracie, tolerance nebo pochopení. Spolu se starostou pak pomník odhalil autor Ondřej Oliva, páter Pavel Ambros, holešovský děkan Jerzy Krysztof Walczak a duchovní místního sboru Jednoty bratrské Milan Svoboda. Dění se zúčastnilo také několik občanů. Na událost byli pozváni i biskup Jednoty bratrské a brněnský židovský rabín, dorazit měl papežský nuncius Charles Daniel Balvo. Ti se však nedostavili.³⁹⁵ Pozoruhodné je, že zástupci ostatních církví a náboženských společností z Holešovska na akci pozváni nebyli. Pozvání nezaregistroval ani kurátor farního sboru Českobratrské církve evangelické Jaroslav Ambróš, přičemž právě sem (v té době do Evangelické reformované církve) vstupovali lidé hlásící se v době tolerančního patentu k Jednotě bratrské, která nebyla povolena.³⁹⁶

Slavnostní odhalení památníku bylo zakončeno Sarkandrovsky, a to v kostele Nanebevzetí Panny Marie, divadelním představením o Sv. Janu Sarkanderovi, které nastudovalo katolické farní divadelní společenství.³⁹⁷

Odhalení památníku se ovšem neobešlo bez kontroverze. Na událost přišli protestovat dva muži, snad z Vyškova, z některé církve letničního typu, kteří se věnují pouličním

³⁹⁴ Srov. PROCHÁZKOVÁ, Petra: Památník smíření tvoří strom se třemi náboženskými kořeny Holešova. [online]. 10. 10. 2020 [cit. 2022-01-07]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zlin/zpravy/pamatnik-smireni-namesti-holesov-sochar-ondrej-oliva.A201009_575489_zlin-zpravy_ras; Srov. BARTOŠEK, Karel: Příprava památníku Smíření. In: *Holešovsko*. 2020, 26(7). s. 9.

³⁹⁵ Památník smíření na náměstí sv. Anny bude slavnostně odhalen. In: *Holešovsko*. 2020, 26(9). s. 6; Srov. Památník smíření symbolizuje mnohem víc, než by se mohlo zdát. In: *Holešovsko*. 2020, 26(10). s. 2; Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Mgr. Milanem Svobodou, kazatelem a správcem sboru Jednoty bratrské v Holešově ze 23. 3. 2023. Archiv autora.

³⁹⁶ Elektronická korespondence s Mgr. Pavlou Žůrkovou, B.Th, kazatelkou sboru Církve adventistů sedmého dne v Holešově, ze 14. 2. 2022. Archiv autora; Elektronická korespondence s Ing. Jaroslavem Ambróšem, kurátorem farního sboru Českobratrské církve evangelické, z 8. 3. 2022. Archiv autora.

³⁹⁷ Srov. HELSNEROVÁ, Hana: Památník smíření symbolizuje mnohem víc, než by se mohlo zdát. [online]. 11. 10. 2020 [cit. 2022-01-07]. Dostupné z: <https://www.holesov.cz/2121-pamatnik-smireni-symbolizuje-mnohem-vic-nez-by-se-mohlo-zdat.html>.

misiím v různých městech. Nahlas provolávali nesouhlasné postoje vůči Janu Sarkanderovi, drželi Bibli a před sebou velkou ceduli s nápisem určeným účastníkům zastoupených konfesí:

„Katolíci, odvráťte se od skutkaření a model, spása je zdarma z milosti.

Judaisté, jediná cesta k Bohu je Boží Syn Ježíš Kristus.

Protestanté, vraťte se ke Kristu a jeho evangeliu.

Čiňte pokání a věřte Ježíši Kristu.“

Jednotlivé výzvy na ceduli byly odkazovány do textu Bible. Jiný muž, který se přišel na slavnost také podívat, protestující muže povzbuzoval, aby skandovali hlasitěji.³⁹⁸

Zatím poslední ohlédnutí za ekumenickými aktivitami vyvíjenými ze strany městského úřadu, přináší březnové Holešovsko, kde redaktorka Hana Helsnerová informuje o reportáži o Památníku smíření, vysílané v pořadu *Křesťanský magazín* v České televizi. K obsahu reportáže zmiňuje, že je znát, že křivdy nejsou dodnes zapomenuty.³⁹⁹

Diskusi vedli také občané pod příspěvkem informujícím o odhalení Památníku smíření na sociální síti Facebook ve skupině nazvané „*Holešov*.“ Někteří lidé vnímali vznik památníku pozitivně, jiní jej kritizovali. „*Je to hezké, na minulost nesmíme zapomínat,*“ hodnotí například Alena B. Naopak Lukáš H. namítá: „*Spíš mohl mít ten kostel konečně ciferníky než tenhle nesmysl.*“⁴⁰⁰

³⁹⁸ Elektronická korespondence s Mgr. Josefem Špidlou, historikem a spisovatelem ze 14. 4. 2023. Archiv autora; Zápis z osobního rozhovoru s Mgr. Milanem Svobodou, kazatelem a správcem sboru Jednoty bratrské v Holešově ze 23. 3. 2023. Archiv autora Srov. HELSNEROVÁ, Hana: Památník smíření symbolizuje mnohem víc, než by se mohlo zdát. (Informaci obsahuje fotografie k článku.) [online]. 11. 10. 2020 [cit. 2022-01-07]. Dostupné z: <https://www.holesov.cz/2121-pamatnik-smireni-symbolizuje-mnohem-vic-nez-by-se-mohlo-zdat.html>.

³⁹⁹ O Památníku Smíření natáčely kamery Křesťanského magazínu. *Holešovsko*. 2021, 27(3). s. 21.

⁴⁰⁰ Srov. Památník smíření odhalen. [online]. 11. 10. 2020 [cit. 2022-05-17]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/holesov/photos/a.1572101129722515/2728329134099703/>.

6.2.6.1 REAKCE NEKATOLICKÝCH STRAN

K tomuto tématu byla autorem práce položena zástupcům místních církví následující otázka:

„Jak vnímáte vybudování Památníku smíření na náměstí Sv. Anny? Myslíte, že jeho vztyčení napomohlo ke sblížení církví na Holešovsku?“

Kurátor farního sboru Českobratrské církve evangelické Jaroslav Ambróš vzhlíží ke vztyčení památníku s nadějí. Sděluje:

„Tady se přiznám, že tento památník jsem doposud neviděl. Ale pokud by jen trochu někoho podnítil k zamyšlení nad pestrou náboženskou historií města, tak je asi dobře, že stojí.“⁴⁰¹

Místokurátor téhož farního sboru Pavel Stehno vnímá událost rovněž pozitivně:

„Vybudování ekumenického Památníku smíření rozhodně napomohlo sblížování církví. Symbolizuje obnovu vzájemných vztahů, která se reálně odehrává a pro lidi mimo církev je významným ukazatelem autenticity církve, podle výroku Pána Ježíše: "Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku jedni k druhým.“⁴⁰²

Kazatelka holešovského sboru Církve adventistů sedmého dne Pavla Žůrková vnímá vztyčení Památníku smíření jako počín negativní, ovšem již bez sdělení dalších slov.⁴⁰³

⁴⁰¹ Elektronická korespondence s Ing. Jaroslavem Ambróšem, kurátorem farního sboru Českobratrské církve evangelické, z 8. 3. 2022. Archiv autora.

⁴⁰² Elektronická korespondence s Ing. Pavlem Stehnem, místokurátorem farního sboru Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích ze 12. 3. 2023. Archiv autora.

⁴⁰³ Elektronická korespondence s Mgr. Pavlou Žůrkovou, B.Th, kazatelkou sboru Církve adventistů sedmého dne v Holešově, ze 14. 2. 2022. Archiv autora.

Na otázku dále reagovali tři členové skupiny Církve bratrské. Jedna členka sděluje:

„Vnímám to jako věc politickou a kulturní, nedává mi smysl věc náboženská. Úsměvný je právě kontrast se zároveň otevřenou síní Sarkandera v bývalé modlitebně vyhnaných Českých bratří. Nevidím, co by se mělo změnit k dobrému vztyčením nějakého památníku, po němž nevolali "smiřující" se věřící. Smíření nezávisí na vztyčování památníků, ale v srdci lidí projevené skutky lásky. Naopak jsem pozorovala rozjitření dávné minulosti a pocitu ponížení u některých věřících v souvislosti s památníkem smíření, korunovaném síní Sarkandera na tom nejnehodnějším místě, které bylo možno vybrat. Sbližení funguje tam, kde přijímáme, že máme rozdíly v poznání, ale patříme Bohu. K tomu je potřeba jak vedení autoritami, tak navazování přátelství zespoda, kdy můžeme pozorovat, že obrácení lidé jsou i v jiném chlívečku než v tom mém.“⁴⁰⁴

Další člen ze skupiny Církve bratrské sděluje:

„Podle mě je tento památník jen prázdným gestem našeho města. Logicky se památník vztyčuje na nějakou památku, a zde k takové události, kterou tento památník hlásá, nikdy nedošlo. Takže už ze své podstaty tento památník připomínající něco, co se nestalo, není vlastně žádným památníkem.“⁴⁰⁵

Třetí reakce je od další členky skupiny:

„Než k nějakému sblížení, to šlo spíš celkově k rozkolu mezi lidmi všeobecně. Za ty peníze se mohlo koupit něco opravdu užitečného!“⁴⁰⁶

⁴⁰⁴ Elektronická korespondence s členkou skupiny Církve bratrské v Holešově z 27. 4. 2022. Archiv autora.

⁴⁰⁵ Elektronická korespondence s členem skupiny Církve bratrské v Holešově z 24. 4. 2022. Archiv autora.

⁴⁰⁶ Elektronická korespondence s další členkou skupiny Církve bratrské v Holešově z 27. 4. 2022. Archiv autora.

Za Jednotu bratrskou byl osloven kazatel a správce sboru Milan Svoboda, který byl zároveň jediným účastníkem na události odhalení památníku ze strany nekatolických církví. Na dotaz, zda vztyčení památníku pomohlo ke smíření či sblížení církví na Holešovsku, odpověděl:

„Primárně ne, zejména vůči Židům, ale i Jednotě bratrské, by mělo zaznít něco hlubšího, ale musí to uzrát jako ovoce. Dnes by nás to nikam neposunulo, bylo by to sice možné, ty dobré vztahy zde k tomu jsou, ale bylo by to spíše formální.“⁴⁰⁷

Milan Svoboda sdělil svůj názor také v pořadu *Křesťanský magazín*, vysílaném v únoru roku 2021 na České televizi, kde řekl:

„Ten kostel, co je za námi, tohle náměstí, jmenuje se svaté Anny, tak to pojmenování nebylo nějakým pozitivním tvůrčím činem, to bylo spojeno s násilím a křivdami, takže si myslím, že tyhle věci někde v minulosti jsou. Já rozhodně nemám touhu je nějakým způsobem probouzet, nicméně vím, že jsou, a mám obavu, aby se nějakým způsobem samy neprobudily. Proto bych si přál, aby tenhle pomník byl výzvou k dalším krokům.“⁴⁰⁸

V rozhovoru pro televizi Svoboda původně mimo jiného popsal také negativní vliv Jana Sarkandera na mezikonfesijní vztahy v regionu, odvysílaná reportáž však jeho výpověď výrazně zkrátila.⁴⁰⁹

⁴⁰⁷ Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Mgr. Milanem Svobodou, kazatelem a správcem sboru Jednoty bratrské v Holešově ze 23. 3. 2023. Archiv autora.

⁴⁰⁸ Srov. *Křesťanský magazín* 21. 2. 2021. [online]. 21. 02. 2021 [cit. 2022-05-17]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1098528273-krestansky-magazin/321298380040003/>.

⁴⁰⁹ Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Mgr. Milanem Svobodou, kazatelem a správcem sboru Jednoty bratrské v Holešově ze 23. 3. 2023. Archiv autora.

V téže reportáži reagoval také brněnský židovský rabín Štěpán Menaše Kliment:

„Já si myslím, že to uzavřené není a že ten památník by být tečkou neměl. Myslím si, že gesta jsou velmi důležitá a mají svůj význam. Na některé věci poukazovat a snažit se dojít míru, smíření, je určitě dobré, ale zároveň bych to nechtěl vnímat jako nějakou tlustou čáru a zapomnění. Myslím si, že smíření naopak je možné víc, když je doprovázené právě tím, že se věci řeší a jsou spojené nejenom s omluvou, ale s obecným povědomím toho, že se něco stalo a kdo to způsobil a proč, že dojde k omluvě, narovnání některých věcí a nemusí to být vyloženo na právní úrovni, ale na nějaké takové morální.“⁴¹⁰

Nakonec se v reportáži vyjadřuje ještě děkan římskokatolické farnosti Jerzy Krysztof Walczak:

„To, co se tady odehrávalo, to už jsou desetiletí, staletí, a my na tom prostě už nic nezměníme. Ale určitě není dobré v sobě pěstovat ty křivdy z před několika staletí, které se dnes staví na cestu v tom vztahu k druhému člověku.“⁴¹¹

Z reakcí nekatolických stran je tedy v tomto tématu patrné ne zcela jednotné stanovisko. Zástupci židovství se i přes pozvání slavnostního odhalení památníku nezúčastnili. Oslovení z Církve adventistů sedmého dne a Církve bratrské vnímají vztyčení památníku negativně, zatímco zástupci Českobratrské církve evangelické mají naději, že se památník může stát užitečným k zamyšlení lidí nad náboženskou historií města. Kazatel Jednoty bratrské Milan Svoboda se jako jediný nekatolický zástupce církvi události osobně zúčastnil, pozvaný biskup této církve se však rovněž nedostavil. Mezi dotázanými je patrné i rozhořčení nad nešťastným zasazením této události zrovna do probíhajícího Sarkanderovského dění ve městě. A nakonec z reakce holešovského děkana je patrné, že historická paměť je dodnes určitou překážkou mezi místními lidmi.

⁴¹⁰ Srov. Křesťanský magazín 21. 2. 2021. [online]. 21. 02. 2021 [cit. 2022-05-17]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1098528273-krestansky-magazin/321298380040003/>.

⁴¹¹ Srov. Křesťanský magazín 21. 2. 2021. [online]. 21. 02. 2021 [cit. 2022-05-17]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1098528273-krestansky-magazin/321298380040003/>.

6.2.7 KONFRONTACE OHLEDNĚ JANA SARKANDERA V NOVINÁCH HOLEŠOVSKO

Podle mínění pražského pomocného biskupa Václava Malého by právě regionální tisk neměl chybět při budování místní ekumeny.⁴¹² V Holešově však obsah místních novin přispěl spíše k rozdělení. Noviny Holešovsko se staly nejen hlavním informačním kanálem o Sarkanderovských událostech ve městě, ale také prostorem pro polemiku dopisovatelů s odlišnými názory na místního světce, jak bude popsáno.

Lze pozorovat dvě období, kdy byla na stranách Holešovska vedena diskuse na téma Sv. Jana Sarkandera. Ta první a kultivovanější proběhla v roce 1995, tedy v roce svatořečení. Druhá, již vyhrcořenější, proběhla na stranách novin v roce 2020, tedy v době výročí 400 let jeho mučednické smrti a 25 let od svatořečení a dává najevo, že osobnost světce působí mezi lidmi rozdělení.

První příspěvek byl zveřejněn v lednovém vydání Holešovska roku 1995. Autorem je tehdejší holešovský děkan František Merta, který stručně popsal život světce, z něhož předkládá možné vzory pro další generace. Smířlivě zmiňuje, že „*pro katolíky kanonizace Sarkandera v žádném případě není spojena se snahou vyvolávat problematické vztahy mezi křesťany různých vyznání.*“⁴¹³ Následuje příspěvek tehdejšího redaktora Holešovska Rudolfa Seiferta, který rovněž stručně představuje Sarkanderův životopis a zároveň vyzývá čtenáře k diskusi na toto téma na stranách novin Holešovsko.⁴¹⁴

V následujícím, únorovém čísle, už na Mertův článek reaguje evangelický farář z Prusinovic Ludvík Svoboda. Popisuje své dosavadní ekumenické snahy na Holešovsku a zamýšlí se nad tím, jak je ovlivní svatořečení Jana Sarkandera. Poměrně rázně sděluje, že nad Sarkanderem se katolíci a protestanté nesejdou a ptá se: „*Má Sarkanderovo svatořečení úplně zmrazit ekumenické vztahy, které se skoro ještě ani*

⁴¹² Srov. Evangelíci se sešli s pražským světicím biskupem Václavem Malým. [online]. 4. 11. 2104 [cit. 2022-06-17]. Dostupné z: https://ekumenickarada.cz/in/293/evangelici_se_sesli_s_prazskym_sveticim_biskupem_vaclavem_maly_m#.Yqzfe9PP1EZ.

⁴¹³ Srov. MERTA, František: Proč kanonizace Sarkandra? In: *Holešovsko*. 1995, 1(1). s. 10.

⁴¹⁴ Srov. SEIFERT, Rudolf: Jan Sarkander. In: *Holešovsko*. 1995, 1(1). s. 10.

nerozvinuly? Byl bych rád, kdybychom je dovedli rozvinout i navzdory Sarkanderovi. Snad na nich má zájem i katolická strana.“ Dále oponuje děkanovu příspěvku a Sarkandera popisuje jako člověka, o němž lze doložit, že to nebyl člověk pokojný, dobrého života a příkladu, a že prováděl násilnou rekatolizaci. *„Je nepochybné, že patřil k nejmilitantnějšímu katolictví,*“ dodává Svoboda.⁴¹⁵

Hned v následujícím, březnovém Holešovsku, vychází článek podepsaný monogramem „FR“ (pravděpodobně jde o pravidelného přispívatele Františka Rafaju). Autor ve svém příspěvku informuje o výstavě k památce svatořečení Jana Sarkandera, konané v městské knihovně, jejíž součástí byla také přednáška. O Janu Sarkanderovi zde přednášel profesor Vojtěch Tkadlčík z Cyrilometodějské teologické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Autor článku ze svého pohledu shrnuje, že *„profesor Tkadlčík se postupně vyjádřil k dnešním námitkám Sarkanderových odpůrců, které postupně vyvrátil na základě historických faktů. Podle všeho, co víme z pramenů, soudíme, že Jan Sarkander nebyl reprezentantem ani prototypem násilné rekatolizace.*“⁴¹⁶

Tak skončila první etapa diskuse čtenářů na stranách Holešovska. Pod pětadvacetileté pauze přichází druhá čtenářská polemika při příležitosti připomínek výročí 400 let mučednické smrti světce.

Vše začalo tím, když v dubnovém Holešovsku roku 2020 pravidelný dopisovatel, úředník městského úřadu a příslušník římskokatolické farnosti Karel Bartošek hodnotil ve svém příspěvku nově vydanou knihu *Svatý Jan Sarkander*, vydanou nakladatelstvím Flétna. V článku si však poměrně příkře postesknul: *„Bohužel devastující působení minulého režimu cíleně zasáhlo i řadu jinak soudných občanů, kteří byli vychováni v rámci povinné ateistické výchovy k nedůvěře vůči všemu náboženskému a k odporu k výrazným osobnostem a považují Jana Sarkandera za problematickou či dokonce negativní postavu.*“ Dále Bartošek píše o Sarkanderovi jako o nejznámějším a nejvýznamnějším Holešovákovi a osobnosti celosvětového významu a úcty.⁴¹⁷

⁴¹⁵ Srov. SVOBODA, Václav: Přemítání o ekumenismu, aneb sejdeme se u Sarkandra? In: *Holešovsko*. 1995, 1(2). s. 13. Pod prusinovickou farnost Českobratrské církve evangelické patří i kazatelská stanice v Holešově.

⁴¹⁶ Srov. Jan Sarkander ve své a dnešní době. In: *Holešovsko*. 1995, 1(3). s. 13.

⁴¹⁷ Srov. BARTOŠEK, Karel: Významná publikace o svatém Janu Sarkandrovi. In: *Holešovsko*. 2020, 26(4). s. 8.

Jeho příspěvek vyvolal značné pohoršení. Spisovatel a historik Josef Špidla, ač se hlásí ke katolické církvi, osobně hodnotí Jana Sarkandera velmi kriticky. Situaci ve městě, včetně diskuse na stranách Holešovska, reflektoval na svém internetovém blogu a v článku v novinách Reflex. Tam sděluje, že ještě 25 let po svatořečení rozděljuje Sarkander Holešov na dva tábory. Hovoří o „*vzrušené výměně názorů na stránkách místního periodika Holešovsko*“ a Bartoškův příspěvek hodnotí jako „*řádné nakopnutí oponentů*“.⁴¹⁸ A oponenti se záhy ozvali.

Hned následující, květnové Holešovsko, přináší první razantní nesouhlasný příspěvek. Jeho autorem ale zatím není nekatolická křesťanská komunita, nýbrž místní zastupitelka KSČM Ludmila Hřeben-Štaudnerová, hlásící se k ateismu.⁴¹⁹ Ta reaguje dle jejích slov na Bartoškovu „*agitku o Sarkanderovi*“ a protestuje proti dehonestaci občanů s jiným názorem, kterého se měl v minulém Holešovsku coby katolík dopustit. Kritizuje jeho „*netolerantní až agresivní tón v duchu sloganu padesátých let minulého století: Kdo nejde s námi, jde proti nám*.“ Zastupitelka komunistické strany poukazuje i na útok na minulý politický režim. Jeho politická slova označuje za „*opravdu silnou kávu, kdy katolík Bartošek upírá dříve narozeným občanům nárok na zdravý rozum a názor podložený historickými fakty a studiem jiných pramenů, než jaké lidem stále dokola vnucuje Bartošek*.“ Na to cituje katolického univerzitního profesora Františka Hrubého, narozeného roku 1887 – tedy „*rozhodně nevychovaného ateismem, jež o Sarkanderovi napsal, že nepatří k žádným dějinným duchům Moravy a lze v něm vidět spíše neústupného člena katolické české agrese, která počátkem 17. století přímo hnala český život ke katastrofě*.“ Dále jmenuje další univerzitní profesory, kteří Sarkandera hodnotili kriticky, cituje Jana Ámose Komenského, který popsal metody mučení nekatolíků v Holešově, pokud nechtěli přestupovat na katolickou víru. Svůj příspěvek uzavírá výzvou, že by měl Bartošek více přemýšlet, nebát se slyšet i jiný pohled a nezastrašovat lidi s jiným názorem.⁴²⁰

⁴¹⁸ Srov. ŠPIDLA, Josef: Nesvatý svatý Jan Sarkander. *Reflex*, 2020, 47(20). s. 57-60; Srov. ŠPIDLA, Josef: Jan Sarkander rozděljuje společnost i po 400 letech. [online]. 12. 10. 2020 [cit. 2022-01-10]. Dostupné z: <https://josefspidla6.webnode.cz/news/jan-sarkander-rozdeluje-spolecnost-i-po-400-letech/>.

⁴¹⁹ Elektronická korespondence s Ludmilou Hřeben-Štaudnerovou z 19. 7. 2022. Archiv autora.

⁴²⁰ Srov. HŘEBEN-ŠTAUDNEROVÁ, Ludmila: Vyjádření k článku Karla Bartoška „Významná publikace o svatém Janu Sarkanderovi.“ In: *Holešovsko*. 2020, 26(5). s. 22.

Další reakce přišly záhy. V následujícím, červnovém čísle Holešovska, přispívají rozdílnými názory dva občané.

Nejprve je to příspěvek bývalého městského zastupitele Františka Rafaji. Vymezuje se vůči Hřeben-Štaudnerové a zastává se Bartoška, který podle něho jen seznámil čtenáře Holešovska s nově vydanou knihou. Následně cituje delší část ze studie historika Josefa Války *Jan Sarkander – Legenda a život*, kdy ocitovaný text zní spíše smířlivě, Válka v něm zdůrazňuje Sarkanderovu mučednickou smrt a kanonizaci, nad kterou se nikdo nemusí urážet, pokud má být vyhověno ctitelům, kteří jej přijímají jako ochránce a přímluvce u Boha. Za zmiňovaný text pak ovšem Rafaja připojuje ještě svou vlastní a poněkud striktní úvahu: „*Cožpak není toto vyjádření největšího znalce našich středověkých dějin tím nejlepším doporučením k tomu, aby se Sv. Jan Sarkander stal patronem Holešova?*“⁴²¹

Na dalších stranách téhož vydání novin lze číst příspěvek čtenářky, který je rovněž razantnější a již přichází z protestantské komunity. Jeho autorkou je Eliška Gezo, která je členkou zdejšího farního sboru Českobratrské církve evangelické a vnučka evangelického faráře Ludvíka Svobody, průkopníka ekumenického hnutí v regionu. V úvodu článku se autorka ptá, „*kde se ztratil zdravý rozum v novinách Holešovsko, střízlivý pohled na pravdu a historické skutečnosti?*“ Dále kritizuje „*vytváření kultů osobností Stalina, Lenina či Gottwalda, z nichž poslední jmenovaný byl ještě nedávno veden jako vážený občan města Holešova.*“ A rovnou pokračuje kritikou dalšího kultu, a to Jana Sarkandera coby „*kontroverzní osobnosti, která v Holešově likvidovala nekatolické obyvatelstvo tvrdou a nekompromisní rekatolizací.*“ Umučen byl podle autorky za „*krev nevinných lidí, kterou měl na svých rukou a vinou úprav historických fakt k němu mají lidé nyní pozvedat ruce jako ke světci.*“ Dále dopisovatelka projevuje lítost nad tím, že „*o životě jiných církví v Holešově se mluví tak málo, až lidé mnohdy ani netuší, že zde nějaké jiné církve jsou.*“ Svůj příspěvek uzavírá stanoviskem, že „*bude-li jednoho dne v Holešově vyhlášen jako vážený občan města také Sarkander, bude se muset stydět, že jsem kdy byla jeho občanem.*“⁴²²

⁴²¹ Srov. RAFAJA, František: Jan Sarkander – Legenda a život. In: *Holešovsko*. 2020, 26(6). s. 9.

⁴²² Srov. GEZO Eliška: Kult osoby Jana Sarkandera. In: *Holešovsko*. 2020, 26(6). s. 26.

Do redakce Holešovska dorazil ještě jeden příspěvek, opět od Ludmily Hřeben-Štaudnerové. V něm zastupitelka reagovala na článek Františka Rafaji. Chtěla mu oponovat některými negativními vlastnostmi Jana Sarkandera a připomenout, že ani jeho samotný kanonizační proces nešel hladce. Především citovala jiné pasáže z práce Josefa Války, kde historik předkládá i informace méně pozitivní vůči Janu Sarkanderovi, a které podle ní dopisovatel Rafaja nezmínil. Příspěvek však redakce odmítla zveřejnit.⁴²³

Duchovní místních církví se rozhodli do novinové polemiky nepřispívat z důvodu udržování dobrých vztahů mezi církvemi.⁴²⁴ Ze zaznamenané diskuse na stranách místních novin je ovšem zřetelné, že téma Sv. Jana Sarkandera dodnes zůstává kontroverzním a působí mezi lidmi rozdělení.

6.2.8 SHRNU TÍ

V této podkapitole lze pozorovat počiny, kdy městský úřad zasahuje do mezináboženského dialogu a ekumenické scény pokusem o symbolické smíření a sblížení místních církví a náboženství. Činí tak zejména vybudováním ekumenického *Památníku Smíření*. Událost je ale nešťastně vsazena právě do programu oslav výročí Sv. Jana Sarkandera, který, jak z popsaného vyplývá, dodnes zůstává nezhojenou ranou ve vztazích mezi místními katolíky a nekatolíky.⁴²⁵ Na pozadí ekumenického památníku ovšem jitří mezikonfesijní nálady i další počín města spolu s muzeem a římskokatolickou farností, kterým je zřízení *Pamětní síně Sv. Jana Sarkandera* právě v bývalém kostele Jednoty bratrské.⁴²⁶

⁴²³ Elektronická korespondence s Ludmilou Hřeben-Štaudnerovou z 19. 7. 2022. Archiv autora.

⁴²⁴ Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Mgr. Milanem Svobodou, kazatelem a správcem sboru Jednoty bratrské v Holešově ze 23. 3. 2023. Archiv autora.

⁴²⁵ Srov. *Kapitola 6.2.6.*

⁴²⁶ Srov. *Kapitola 6.2.5.*

Předložené reakce zástupců místních církví⁴²⁷ a popsaná polemika v regionálních novinách⁴²⁸ dávají najevo, že posunu v ekumenickém hnutí nelze dosáhnout gestem, navíc učiněným shora úředním aparátem. Právě naopak se z popsaného jeví, že tyto snahy města a některých křesťanských aktivistů způsobily na cestě mezikonfesijních vztahů a místní ekumeny spíše krok nazpět.

⁴²⁷ Srov. Kapitoly 6.2.5.1; 6.2.6.1.

⁴²⁸ Srov. Kapitola 6.2.7.

7 MEZIKONFESIJNÍ A EKUMENICKÉ VZTAHY NA HOLEŠOVSKU DO SOUČASNOSTI

Pro úplnost této práce a pro možné předložení informací o příležitostech a překážkách ekumenického hnutí na Holešovsku, zbývá ještě představit současné mezikonfesijní a ekumenické vztahy. I přes dosud popsané překážky se totiž ekumenické kontakty v regionu rozvíjí, jak bude popsáno v následujících podkapitolách, které představí situaci v Holešově⁴²⁹ a v Prusinovicích,⁴³⁰ kde působí více než jedna církev.

7.1 SITUACE V HOLEŠOVĚ

Spolupráce mezi církvemi v regionu nejprve probíhala delší čas bez přítomnosti katolické církve.⁴³¹

Vzájemná hořkost z rozdělení evangelického sboru založením sboru Jednoty bratrské v Holešově v roce 1935 mezi těmito církvemi asi po dvaceti letech končí a nastává smíření. Okolo roku 1956 již probíhají úspěšná jednání mezi Českobratrskou církví evangelickou a Jednotou bratrskou o společném užívání evangelického hřbitova v Holešově. V roce 1957 už mají holešovští evangelíci zázemí v nájmu v modlitebně Jednoty bratrské a hned toho roku se konají také první z občasných společných bohoslužeb. Ty se ustálily na poslední den v roce, na lednové modlitební týdny, případně i na květnový den žen. Z počátku se společného dění účastnili také příslušníci

⁴²⁹ Srov. *Kapitola 7.1.*

⁴³⁰ Srov. *Kapitola 7.2.*

⁴³¹ Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích.* s. 105-106.

holešovské stanice kroměřížské náboženské obce Církve československé husitské. V roce 1960 je farář (později biskup) Jednoty bratrské Adolf Ulrich (1909-2002) pozván do evangelického sboru v Prusinovicích, kde má přednášku o misii Jednoty bratrské. Následovala setkání další, a také společné výlety obou církví. Vlivem spolupráce společenství mládeže zde vzniklo i několik smíšených manželství. Od roku 1967 však sloužil v Jednotě bratrské nový farář Jan Niebauer, který naopak spolupráci církví příliš nepřál a společná setkání mládeže skončila.⁴³²

V roce 1991 se uskutečnily první společné bohoslužby holešovských církví i s církví Římskokatolickou, a to v katolickém kostele Nanebevzetí Panny Marie na Náměstí Dr. E. Beneše. Příští se konaly v modlitebně Jednoty bratrské a v modlitebně Církve adventistů sedmého dne.⁴³³ Tyto bohoslužby byly slouženy v rámci Aliančního modlitebního týdne a účastnily se jich Římskokatolická církev, Českobratrská církev evangelická, Církev adventistů sedmého dne a Jednota bratrská.⁴³⁴

Některé ženy z římskokatolické farnosti a Jednoty bratrské se setkávaly každoročně v rámci Světového dne modliteb žen, střídavě jeden rok v Jednotě bratrské a druhý rok v katolické farnosti. Aktivita však později skončila. Podle hodnocení tehdejšího duchovního Jednoty bratrské Svetozára Slavky se jednalo o milá setkání, katolické ženy vnímal jako velmi vstřícné a srdečné.⁴³⁵

V letech 1992 a 1993 dvakrát vystoupila ve velkém sále holešovského zámku křesťanská kapela Discipel z Holandska. Jejimi účinkujícími jsou křesťané různých vyznání, a také mezi diváky byli lidé z různých holešovských církví. Vystoupení kapely zajišťoval sbor Jednoty bratrské.⁴³⁶

Jak bylo v této práci již zmíněno, holešovská stanice Českobratrské církve evangelické měla své zázemí v Jednotě bratrské až do roku 2018, kdy sbor Jednoty bratrské v rámci

⁴³² Srov. *Tamtéž*. s. 105-106.

⁴³³ Srov. *Tamtéž*. s. 106; Srov. PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. Nejstarší dům v Holešově: Pamětník historie města, kraje i Moravy. s. 54.

⁴³⁴ Srov. Vánoční bohoslužby. In: Holešovsko 1997, 3(15). s. 23; Elektronická korespondence s emeritním kazatelem Jednoty bratrské v Holešově Ing. Svetozárem Slavkou z 13. 8. 2021. Archiv autora.

⁴³⁵ Elektronická korespondence s emeritním kazatelem Jednoty bratrské v Holešově Ing. Svetozárem Slavkou z 13. 8. 2021. Archiv autora.

⁴³⁶ Srov. Pozvání. *Zpravodaj města Holešova*. 1993, 20(2). s. 19.

své podnikatelské vize zrušil modlitebnu a zřídil zde kavárnu, čímž se stal prostor pro evangelické bohoslužby nevyhovující. Od té doby má evangelická stanice zázemí v nájmu ve společenské místnosti Centra pro rodinu při kapli Sv. Martina v parku Smetanovy Sady, která patří římskokatolické farnosti. Církve se touto formou snaží rovněž navázat bližší ekumenickou spolupráci.⁴³⁷

Po proměně charakteru sboru Jednoty bratrské, který v roce 2006 přijal charizmatické a letniční hnutí, ukončil sbor ekumenickou spolupráci s místními církvemi, avšak půjčování modlitebny zůstalo zachováno. Po poslední změně duchovního Jednoty bratrské v roce 2011 byly ekumenické vztahy postupně obnoveny.⁴³⁸

Okolo roku 2013 ve městě vyvstal problém s hazardem. Vzniká stále více heren a kasin a s nimi přichází problémy s kriminalitou i vážné dopady na životy rodin, které se setkaly se závislostí. Podle opozice na radnici nemělo vedení města zájem situaci řešit. A právě zde je patrný ekumenický počín. Do protestů se nejprve zapojuje holešovský občan Zdeněk Krajcar spolu s duchovním Jednoty bratrské Milanem Svobodou.

V dubnu roku 2014 zakládají iniciativu „Holešov bez hazardu,“ a to právě v modlitebně Jednoty bratrské společně se zástupci dalších místních církví. Do iniciativy vstupují ještě za římskokatolickou církev děkan Jerzy Krysztof Walczak, za farní sbor Českobratrské církve evangelické farář Leoš Mach a za sbor Církve adventistů sedmého dne kazatelka Pavla Žůrková. Cílem iniciativy je uskutečnit referendum za zákaz hazardu v Holešově. Svoboda s Krajcarem s podporou tehdejšího opozičního zastupitele Pavla Karhana sbírají podpisy na petici, píší články do médií a apelují na vedení města. Ovšem ostatní církve se už dále na aktivitách nepodílely.⁴³⁹

⁴³⁷ Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích*. s. 29, 32; Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Mgr. Jerzym Krysztofem Walczakem, děkanem v Holešově z 18. 3. 2018. Archiv autora; Elektronická korespondence s Mgr. Jerzym Krysztofem Walczakem, děkanem v Holešově z 8. 12. 2022. Archiv autora.

⁴³⁸ Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích*. s. 106, 134; Srov. *Kapitola 3.3.2*.

⁴³⁹ Srov. KARHAN, Pavel. Hazard a postoj města. [online]. 2. 9. 2014 [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: <http://holesov.kdu.cz/aktualne/aktuality/hazard-a-postoj-mesta/>; Srov. Milan Svoboda: Hazard v Holešově bují nadále, regulace je možná a potřebná. [online]. 21. 11. 2018 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: <http://www.holesov.kdu.cz/podporuji-nas/milan-svoboda-hazard-v-holesove-buji-nadale-regula>; Srov. O hazardu chtějí v Holešově hlasovat. [online]. 9. 4. 2014 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: https://kromerizsky.denik.cz/zpravy_region/o-hazardu-chteji-v-holesove-hlasovat-20140409.html; Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Mgr. Milanem Svobodou, kazatelem a správcem sboru Jednoty bratrské v Holešově ze 23. 3. 2023. Archiv autora.

Setkávání místní skupiny Církve bratrské v Holešově mají po celou dobu existence této skupiny ekumenický přesah. Účastní se členové Církve bratrské, Římskokatolické církve, Českobratrské církve evangelické a Jednoty bratrské. Dříve také z Církve Nová Naděje a Slezské církve evangelické. Pravidelnými účastníky jsou také věřící nepatřící k žádné církvi.⁴⁴⁰

Od roku 2019 propůjčuje římskokatolická farnost kostel Sv. Anny sboru Jednoty bratrské, který projevil zájem konat zde na Vánoce na Štědrý večer „půlnoční shromáždění.“ V pozvánce ve své skupině na sociální síti Facebook sbor děkuje římskokatolické farnosti za vstřícnost a sděluje, že do roku 1616 patřil kostel Jednotě bratrské a po 404 letech zde pět oslaví Vánoce.⁴⁴¹ Další takové bohoslužebné setkání, opět na Štědrý den v propůjčeném kostele, proběhlo v roce 2021.⁴⁴² Od roku 2022 je posunuto na první svátek Vánoční, kdy se těší početnější návštěvnosti. Sbor Jednoty bratrské zde zamýšlí konat bohoslužby i vícekrát do roka.⁴⁴³

Holešovský občan a ctitel Sv. Jana Sarkendera pořádá každoročně procesí k počtě světce, které má i určitý ekumenický přesah. Na událost je pravidelně zván duchovní Jednoty bratrské Milan Svoboda, který zde má proslov. V něm ze svého pohledu poukazuje na Jana Sarkendera jako na negativní osobnost, ale zdůrazňuje, že všichni křesťané jsou dnes na jedné lodi.⁴⁴⁴

Po asi 25 letech se v Holešově opět konaly bohoslužby, kterých se zúčastnili zástupci všech místních církví. Bylo to slavnostní otevření nové modlitebny Církve adventistů sedmého dne 14. srpna 2021. Modlitebnu adventistický sbor koupil od Náboženské společnosti svědkové Jehovovi, která zde svůj sbor zrušila. Bohoslužeb se na pozvání adventistického sboru zúčastnil za římskokatolickou církev děkan Jerzy Krysztof

⁴⁴⁰ Údaje v zápisníku vedeném holešovskou skupinou Církve bratrské.

⁴⁴¹ Srov. Půlnoční Jednoty bratrské v kostele sv. Anny v Holešově. [online]. 6. 1. 2022 [cit. 2022-01-06]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/events/524672998175102/>; Srov. Křesťanský magazín 21. 2. 2021. [online]. 21. 02. 2021 [cit. 2022-05-17]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1098528273-krestansky-magazin/321298380040003/>.

⁴⁴² Srov. Půlnoční Jednoty bratrské. [online]. 13. 1. 2022 [cit. 2022-01-13]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/events/1530852920649320/>; Elektronická korespondence s holešovským děkanem Jerzym Krysztofem Walczakem z 8. 12. 2022. Archiv autora.

⁴⁴³ Zápis z osobního rozhovoru s Mgr. Milanem Svobodou, kazatelem a správcem sboru Jednoty bratrské v Holešově ze 23. 3. 2023. Archiv autora.

⁴⁴⁴ *Tamtéž.*

Walczak, za Českobratrskou církev evangelickou farář Leoš Mach, za Jednotu bratrskou kazatel a správce sboru Milan Svoboda, a také jeden sympatizant místní skupiny Církve bratrské. Pozváni byli i svědkové Jehovovi, ale nedostavili se. Všichni hosté na těchto bohoslužbách dostali drobné dárky, po bohoslužbách následovalo společné fotografování a sdílení při pohoštění.⁴⁴⁵

V současné době pořádá sbor Církve adventistů sedmého dne jednou měsíčně večery chval pro veřejnost. Této akce se účastní také několik věřících z Římskokatolické církve, Českobratrské církve evangelické, Jednoty bratrské, Církve bratrské a křesťanů bez příslušnosti k církvi.⁴⁴⁶

Jako nejbližší mezikonfesijní vztah v Holešově lze vnímat dlouholetou spolupráci sboru Církve adventistů sedmého dne se sborem Jednoty bratrské. Adventisté se setkávali devět let v nájmu ve sborovém domě Jednoty, a přitom docházelo také k vzájemným návštěvám bohoslužeb. Kazatelské manželské páry se i párkrát setkaly k osobní přátelské návštěvě. Děti a mládež z adventistického sboru se účastní aktivit Jednoty ve hře airsoftu, kterou sbor provozuje pro veřejnost.⁴⁴⁷

Někteří členové adventistického sboru udržují přátelské vztahy se členy jiných církví, s nimiž se schází k pravidelným modlitebním skupinkám či studiu Bible. Ovšem vzhledem k tomu, že sbor zahrnuje širší územní oblast, neprobíhá žádné z těchto setkávání v regionu Holešovska. Kazatelka sboru Pavla Žůrková je pozitivně nakloněna i případnému sloužení další ekumenické pobožnosti holešovských církví, avšak vzhledem k rozmístění členů sboru v rámci širšího regionu si není jista, zda by se adventisté na tuto událost byli schopni sjet.⁴⁴⁸

⁴⁴⁵ Vlastní poznámky autora z účasti slavnostním otevření nové modlitebny Církve adventistů sedmého dne v Holešově ze 14. 8. 2021. Archiv autora.

⁴⁴⁶ Autor zde vychází z osobních návštěv této akce.

⁴⁴⁷ Elektronická korespondence s kazatelkou sboru Církve adventistů sedmého dne v Holešově Mgr. Pavlou Žůrkovou, B.Th. z 1. 2. 2022 a 14. 2. 2022. Archiv autora.

⁴⁴⁸ *Tamtéž.*

Podle názoru holešovského děkana Jerzyho Krysztofa Walczaka jsou vztahy mezi křesťany na Holešovsku bezproblémové a kamarádké a přál by takové i křesťanům různých vyznání jinde.⁴⁴⁹

7.2 SITUACE V PRUSINOVICÍCH

Presbyterka místního farního sboru Českobratrské církve evangelické Marie Němcová uvedla, že po roce 1970 nastalo uvolňování napětí mezi církvemi v obci vlivem postupného uvádění závěrů Druhého vatikánského koncilu do praxe.⁴⁵⁰

Roku 1980 nastává zlomový okamžik – katolický farář poprvé vstupuje do evangelického kostela. Byl to kněz Josef Poles, který se zúčastnil slavnostních bohoslužeb instalace nového evangelického faráře Ludvíka Svobody. Svoboda se stal průkopníkem ekumenického hnutí v regionu a vzpomíná, že nešlo snadno a byl za své snahy kritizován i některými členy z vlastní církve.⁴⁵¹ Podle jiného pramene o něco později, v devadesátých letech, přednesla římskokatolická farnost návrh k ekumenické spolupráci farnímu sboru Českobratrské církve evangelické. Tu představovaly společné bohoslužby v rámci Aliančního týdne modliteb, konané většinou v evangelickém kostele.⁴⁵²

V roce 2006, kdy evangelický farní sbor pořádal oslavu 150 let od posvěcení kostela, katolický farář posunul čas nedělní mše, aby se mohl spolu s katolickými věřícími zúčastnit slavnostních bohoslužeb v evangelickém kostele.⁴⁵³

⁴⁴⁹ Elektronická korespondence s holešovským děkanem Jerzym Krysztofem Walczakem z 8. 12. 2022. Archiv autora.

⁴⁵⁰ Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích*. s. 104-105.

⁴⁵¹ Srov. SVOBODA, Ludvík: Přemítání o ekumenismu, aneb sejdeme se u Sarkandra? In: *Holešovsko, 1995, 1(2)*. s. 13.

⁴⁵² Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích*. s. 105-106.

⁴⁵³ Srov. *Tamtéž*. s. 107.

V letech 2011 a 2012 pořádaly obě místní církve společnou akci Noc kostelů, která se těšila velkému zájmu veřejnosti z obce. Například v roce 2011 se věřící a hosté z obou farností sešli nejprve ke společnému programu v evangelickém kostele. Zde mimo jiného probíhala výstava Biblí včetně katolických překladů, seznámení s prostředím evangelického kostela a liturgickými předměty, děti soutěžily ve hře „poznej věci v kostele.“ Poté následoval společný program v katolickém kostele, kde mimo jiného byla sloužena společná pobožnost. Děti zde pokračovaly ve druhé části hry „poznej věci v kostele,“ čímž se seznámily s významem a rozdíly bohoslužebných prostor obou církví. Naopak roku 2013 již pořádal Noc kostelů v Prusinovicích pouze sbor Českobratrské církve evangelické sám, protože katolický farář Marek Výleta, který býval v tomto projektu iniciativnější, pořádal tuto akci v Rusavě. Událost proto již provázela ne tolik vypracovaný program i velmi malý zájem jak ze strany veřejnosti, tak i samotných členů sboru. Tím projekt v obci skončil.⁴⁵⁴

V roce 2017 přichází další změna – v evangelickém kostele je o Vánoční době umístěn betlém. To bylo do té doby radou staršovstva považováno za katolický zvyk, který do evangelického kostela nepatří.⁴⁵⁵

Kromě praktické spolupráce duchovních se zde církve do roku 2019 scházely vždy jednou ročně v lednu k ekumenickým bohoslužbám v rámci Týdne modliteb za jednotu křesťanů, střídavě v evangelickém a katolickém kostele. Posledního takového shromáždění se zúčastnilo dohromady 35 lidí z obou církví. Po bohoslužbách bylo v posledních letech zavedeno také společné pohoštění na faře. Poté se však dva roky nekonaly z důvodu vládních zákazů kvůli šíření nemoci koronaviru, a ani později již nebyly obnoveny kvůli odchodu duchovního římskokatolické farnosti Marka Výlety, který byl v této aktivitě iniciativnější a každoročně s předstihem navštívil evangelického faráře, aby se na ekumenických bohoslužbách domluvili. Zajímavý je v této věci názor místních bratrů, setkávajících se zde pravidelně v rámci ekumenického projektu Modlitby otců. Podle nich je již tato forma ekumenického hnutí v Prusinovicích překonána a dále by měla fungovat již jen ekumena vycházející od řadových věřících

⁴⁵⁴ Srov. *Tamtéž*. s. 200, 201; Autor práce se zúčastnil všech tří akcí a podílel na organizaci ekumenické Noci kostelů v letech 2011 a 2012, doplňuje proto informace i vlastními poznatky.

⁴⁵⁵ Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích*. s. 182; Autor dále vychází z neformálních osobních rozhovorů s některými členy staršovstva.

(*ekumenismus zdola*), a nikoli z dohod duchovních. *Ekumenismus shora* v podobě společných bohoslužeb pořádaných duchovními bratři hodnotí poměrně příkře jako formalitu bez hlubšího smyslu. Roku 2022 se tedy věřící domluvili a nekonané ekumenické bohoslužby nahradili z vlastní iniciativy formou společného ekumenického modlitebního setkání matek a otců, na které byli věřícími oba duchovní pozváni. Připojili se také někteří křesťané, jenž se Modliteb matek a Modliteb otců běžně neúčastní. Kromě modliteb byl součástí této akce výklad biblického textu podle manuálu Týdne modliteb za jednotu křesťanů, rovněž písně chval a na závěr sdílení při pohoštění.⁴⁵⁶ V roce 2023 se již společné bohoslužby opět konaly, a to v květnu v katolickém kostele k oslavě církevního svátku Nanebevstoupení Páně. Po bohoslužbách následovalo společné pohoštění na faře s modlitbou a požehnáním.⁴⁵⁷

Již více let je zde tedy patrné poměrně živé ekumenické hnutí „zdola,“ vycházející ze zájmu skupinek řadových věřících obou církví. Místní ženy se setkávají každý týden k modlitbám v rámci modlitebního projektu Modlitby matek a muži přibližně každý druhý týden v rámci projektu Modlitby otců. Je třeba doplnit, že pokud by Modlitby matek a Modlitby otců neprobíhaly ekumenicky, nemohla by si je každá farnost samostatně pro sebe dovolit. To nejen z důvodu nevelkého počtu zájemců, ale zejména by nebyla naplněna touha modlit se jako křesťané společně. Věřící obou farností někdy organizují také společné výlety, sportovní utkání nebo akce pro děti. Udržují osobní přátelské vztahy.⁴⁵⁸

V červenci roku 2022 došlo k poněkud odvážnější, a snad trochu sporné ekumenické události. Během slavnosti sjezdu rodáků v obci duchovní římskokatolické farnosti Petr Dolák a farář Leoš Mach z farního sboru Českobratrské církve evangelické společně vysvětili rekonstruovanou hasičskou zbrojnicí, nový požární vůz a sochu Sv. Floriána

⁴⁵⁶ Vlastní zápis z osobního rozhovoru s účastníky Modliteb otců na setkání 13. 2. 2023. Archiv autora; Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Annou Hodoušovou, členkou společenství Modlitby matek v Prusinovicích z 19. 2. 2023. Archiv autora; Autor je členem místního ekumenického společenství Modlitby otců a spoluorganizátor společných modliteb matek a otců konaných 21. 2. 2022.

⁴⁵⁷ Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Annou Hodoušovou, účastnicí akce z 22. 5. 2023. Archiv autora.

⁴⁵⁸ Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích*. s. 106-108; *Sborový dopis 2018*. s. 4-6; Zápis osobního rozhovoru s Annou Hodoušovou, členkou společenství Modlitby matek v Prusinovicích z 19. 6. 2022. Archiv autora; Srov. NEDBAL, Antonín. Ekumenické setkání. *Zpravodaj obce Prusinovice*. 2017, 6(1), s. 10; MACH, Leoš. Ekumenická bohoslužba k lednovému týdnu modliteb za jednotu křesťanů. *Zpravodaj obce Prusinovice*. 2015, 4(1), s. 20; Autor je členem místního ekumenického společenství Modlitby otců.

v prostorách zbrojnice. Evangelický farář kropil předměty kroupkou, půjčenou od faráře katolického.⁴⁵⁹

Evangelická presbyterka Marie Němcová – autorka publikace o historii farního sboru *Sto let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích* uzavřela svou práci sdělením, že se v Prusinovicích ze dvou místních církví stává jedna křesťanská rodina.⁴⁶⁰

7.3 SHRNU TÍ

Z předložených informací vyplývá, že v **Holešově** fungují kontakty mezi církvemi zejména na způsobu praktické spolupráce a udržování přátelských vztahů. Společná duchovní setkávání v současnosti fungují v rámci skupiny Církve bratrské, kde se dlouhodobě setkávají členové různých církví, a dále návštěvy některých křesťanů z ostatních místních církví na Večerech chval pořádaných Církví adventistů sedmého dne.⁴⁶¹

V Prusinovicích je ekumenické hnutí rozvinuto více. Kromě *ekumenismu shora*, spočívajícím ve sloužení společných bohoslužeb i spolupráce církví, zde dobře funguje *ekumenismus zdola*, kdy se členové místní katolické i evangelické církve pravidelně setkávají ze své vlastní iniciativy v rámci projektů Modlitby matek a Modlitby otců, nebo také příležitostné návštěvy ze strany několika evangelíků na setkáních katolické Modlitební skupiny Milosrdného Ježíše v sousedních Pacetlukách. Církve někdy společně pořádají i volnočasové akce. Nejvýraznějším plodem *ekumenismu zdola* z poměrně nedávné doby se stala modlitební pobožnost v rámci Týdne modliteb za

⁴⁵⁹ Srov. ŽÁKOVSKÝ, Zbyněk: Sjezd všech dobrých rodáků v Prusinovicích 2022. *Zpravodaj obce Prusinovice*, 2022, 11(3). s. 8-10.

⁴⁶⁰ Srov. NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích*. s. 108.

⁴⁶¹ Srov. *Kapitola 7.1*.

jednotu křesťanů v roce 2022. Věřící si ji uspořádali sami poté, co se místní duchovní v tomto roce spolu nedomluvili konání každoročních společných bohoslužeb.⁴⁶²

⁴⁶² Srov. *Kapitola 7.2.*

8 EKUMENICKÉ Hnutí JAKO DÍLO DUCHA SVATÉHO

Ekumenické hnutí zajisté nelze spustit poněkud na povel. Jak říká žalmista: „*Nestaví-li dům Hospodin, nadarmo se namáhají stavitelé*“ (Ž 127,1).⁴⁶³ Chci tím říci, že při hledání příležitostí k rozvoji ekumenického hnutí bychom se v naší práci neměli omezovat pouze na předkládaná data. Než se tedy v jejím závěru pokusím shrnout překážky a příležitosti ekumenického hnutí na Holešovsku, zaměřím v této kratší kapitole naši pozornost k důležité příležitosti pro ekumenické hnutí, kterou je milost Ducha svatého.⁴⁶⁴ Následně ještě ve stručnosti připojím několik praktických rad k uvádění ekumenického hnutí do praxe, které křesťanům nabízí *Direktář k provádění ekumenických principů a norem*.⁴⁶⁵

8.1 PŘÍLEŽITOST DUCHOVNÍHO EKUMENISMU

Duch svatý je pravou cestou k jednotě křesťanů a jen pod jeho působením můžeme všichni zvolat: „*Ježíš je Pán*“ (1. Kor 12,3).⁴⁶⁶ Povzbuzení Duchem svatým se mohou křesťané pokusit činit první, nebo další kroky. Jednota je totiž dar shůry, který pochází a roste ze společenství lásky s Otcem, Synem a Duchem svatým. Modlitba křesťanů za jednotu je pak pokornou a důvěrnou účastí na modlitbě Ježíše (J 17, 11-23), který přislíbil, že každá modlitba pronesená v jeho jménu bude vyslyšena (J 15,7). Cesta ke smíření a ke společenství se nám otevírá tehdy, když jako křesťané ve svém srdci, ve

⁴⁶³ Podrobněji: Srov. KASPER, Walter. *Duchovní ekumenismus: Praktické podněty k jeho uskutečňování*. s. 13.

⁴⁶⁴ Srov. *Kapitola 8.1*.

⁴⁶⁵ Srov. *Kapitola 8.2*.

⁴⁶⁶ Srov. Srov. KASPER, Walter. *Duchovní ekumenismus: Praktické podněty k jeho uskutečňování*. s. 41-42.

své myslí i ve svých modlitbách vnímáme bolestnou ránu rozdělení, a tak zakoušíme, jaké zlo způsobily pýcha a sobectví, polemiky, odsuzování, pohrdání či předsudky.⁴⁶⁷ Vše je tak možné z milosti působené vanutím Ducha svatého tam, kde se dva nebo tři sejdou v Kristově jménu (Mt 18,20).⁴⁶⁸ Jak říká Druhý Vatikánský koncil:

„Tento svatý záměr – znovu smířit křesťany v jednotě jedné a jediné Kristovy církve – přesahuje lidské síly a schopnosti. Musíme tedy vynaložit veškerou naději v Kristovu modlitbu za církev, v lásku Otce k nám a v sílu Ducha svatého. Naděje však neklame, protože Boží láska je nám vlita do srdce skrze Ducha svatého, který nám byl dán.“⁴⁶⁹

Základ úsilí o znovusjednocení rozdělených křesťanů je proto dnes nejen v katolické církvi vkládán do **duchovního ekumenismu**, jak jsme právě napověděli. Podle jeho definice ekumenické hnutí má být, a v prvních krůčcích světového ekumenismu i bylo, hnutím především duchovním.⁴⁷⁰ To podle dokumentů Druhého vatikánského koncilu i některých dalších pokoncilních dokumentů katolické církve spočívá v osobním obrácení srdce a ve svatosti života křesťana podle evangelia, spolu se soukromými i veřejnými modlitbami za jednotu křesťanů.⁴⁷¹ Takováto podoba ekumenického hnutí pak vychází především z **ekumeny zdola**, tedy z touhy obyčejných řadových věřících, popřípadě na úrovni místních farností či sborů.⁴⁷²

Jak tedy k ekumenickému hnutí správně přistupovat? Jako k procesu inspirovanému Duchem svatým, který klade všechny křesťany bez rozdílu tváří v tvář evangelijnímu požadavku změny smýšlení, obrácení: „*Čiňte pokání...*“ (Mt 3,2). Nejde tedy o získání těch druhých na naši stranu, nýbrž o společný příklon nás všech k Bohu, který odpouští naše selhání a uzdravuje všechny naše rány. *Ekumenismus modlitby a života*, rozvíjený

⁴⁶⁷ J 15,7; Srov. KASPER, Walter. *Duchovní ekumenismus: Praktické podněty k jeho uskutečňování*. s. 11.

⁴⁶⁸ Srov. UR 1, 4, 8.

⁴⁶⁹ UR 24; Srov. Řím 5,5; Srov. KASPER, Walter. *Duchovní ekumenismus: Praktické podněty k jeho uskutečňování*. s. 69.

⁴⁷⁰ Srov. KASPER, Walter. *Duchovní ekumenismus: Praktické podněty k jeho uskutečňování*. s. 7, 9, 12; Srov. SVATOŇ, Robert. *Společenství v Kristově zaslíbení: Příspěvky k současnému stavu ekumenického dialogu*. s. 134-138.

⁴⁷¹ Srov. KASPER, Walter. *Duchovní ekumenismus: Praktické podněty k jeho uskutečňování*. s. 12; Srov. UR 7-8; *Direktář*. III., 63; Srov. JAN PAVEL II. *Ut unum sint*. 20-21.

⁴⁷² Srov. FILIPI, Pavel. *Po ekumenickém chodníku*. s. 26, 46.

osobními přátelstvími s křesťany různých vyznání, tak zůstává stále platnou výzvou pro každého z nás.⁴⁷³ Ani Kristus nevyjádřil svou touhu po jednotě nejprve příkázáním pro učedníky nebo jejich poučováním, ale právě modlitbou k Otci:

„A již nejsem ve světě, ale oni jsou ve světě, a já přicházím k tobě. Otče svatý, zachovej je ve svém jménu, které jsi mi dal, aby byli jedno, jako jsme jedno my. Dokud jsem byl s nimi, zachovával jsem je a střežil ve tvém jménu, které jsi mi dal, a nikdo z nich nezhynul, kromě syna záhuby, aby se naplnilo Písmo. Nyní přicházím k tobě a toto mluvím ve světě, aby v sobě měli plnost mé radosti. Neprosím, abys je vzal ze světa, ale abys je zachoval od zlého. Nejsou ze světa, tak jako já nejsem ze světa. Posvěť je v pravdě; tvé slovo je pravda. A sám sebe za ně posvěcuji, aby i oni byli v pravdě posvěceni. Neprosím jenom za ně, ale i za ty, kteří budou skrze jejich slovo věřit ve mne; aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni v nás byli jedno, aby svět věřil, že jsi mne poslal ty. Slávu, kterou jsi mi dal, jsem dal jim, aby byli jedno, jako my jsme jedno – já v nich a ty ve mně, aby byli přivedeni k dokonalé jednotě a aby svět poznával, že jsi mne poslal ty a že je miluješ tak, jako miluješ mne.“

(J 17,11-23)

8.2 NĚKTERÉ PRAKTICKÉ KROKY K EKUMENISMU

Spatřujeme-li ekumenické příležitosti, bylo by jistě vhodné připojit také nějaký „návod.“ Zde zejména *Direktář k provádění ekumenických principů a norem* nabízí katolickým křesťanům řadu praktických rad pro uvádění ekumenického hnutí do praxe. Inspiraci mohou na jeho stranách jistě hledat i služebníci z jiných církví, a to samozřejmě nejen na Holešovsku. *Direktář* spatřuje jednu z cest v podobě **ekumenické formace v církvi**.⁴⁷⁴ Všichni věřící tak mají být na úrovni farnosti (sboru) oživeni

⁴⁷³ Srov. SVATOŇ, Robert. *Společenství v Kristově zaslíbení: Příspěvky k současnému stavu ekumenického dialogu*. s. 24, 138.

⁴⁷⁴ Srov. *Direktář*. III, 55-91.

ekumenickým duchem, a to několika formami: *Nasloucháním Božímu slovu (Písmu svatému) a jeho studiem*, protože je jedno a totéž pro všechny křesťany.⁴⁷⁵ *Kázáním* zaměřeným na podporu jednoty křesťanů, zvláště v jednotlivých dobách liturgického roku, které nabízejí příležitosti k rozvíjení témat křesťanské jednoty.⁴⁷⁶ *Katechezí*, která vykládá celou věrouku katolické církve a učení jiných církevních společenství a předkládá ji správně a poctivě, s pěstováním pravé touhy po jednotě snahou o čistý život a o odstranění překážek z cesty k jednotě, ovšem pozor, zároveň bez povrchních ústupků ve věrouce.⁴⁷⁷ *Liturgií*, ze které mají věřící čerpat skutečně křesťanského ducha, ten přispívá k jednotě všech, kdo věří v Krista.⁴⁷⁸ *Duchovním životem*, spočívajícím v obrácení srdce, jenž je cestou k *duchovnímu ekumenismu*, který jsme již popsali.⁴⁷⁹ A ještě *jinými iniciativami*, tedy například spoluprací církví v sociální a charitativní práci, v úsilí o mír či o lidská práva.⁴⁸⁰

Direktář dále konkrétně vyzývá například k vytváření **ekumenických skupin** ve farnostech tam, kde je to možné. Tyto skupiny by měly být zodpovědné za účast farnosti v ekumenických iniciativách, být v úzkém styku s diecézními institucemi a vyměňovat si informace a zkušenosti s nimi, s jinými farnostmi a skupinami.⁴⁸¹ Také by ve farnosti měla sloužit **osoba** úzce spolupracující s farářem, která je pověřená podporováním a plánováním ekumenické činnosti.⁴⁸²

Na setkání Modliteb otců v Prusinovicích jsem s dotazem předložil tento návrh *Direktáře* katolickému duchovnímu a oběma katolickým kostelníkům, kteří jsou zapojeni v této ekumenické aktivitě. Odpověděli, že taková pracovní skupina ani osoba ve farnosti není a uvítali nápad ji vybrat a pověřit.⁴⁸³ Tím spíše by mohla být rada *Direktáře* uplatněna i v mnohem větší holešovské farnosti.

⁴⁷⁵ Srov. *Tamtéž*. III, 59.

⁴⁷⁶ Srov. *Tamtéž*. III, 60.

⁴⁷⁷ Srov. *Tamtéž*. III, 61.

⁴⁷⁸ Srov. *Tamtéž*. III, 62.

⁴⁷⁹ Srov. *Tamtéž*. III, 63.

⁴⁸⁰ Srov. *Tamtéž*. III, 64.

⁴⁸¹ Srov. *Tamtéž*. II, 45, 67.

⁴⁸² Srov. *Tamtéž*. II, 67.

⁴⁸³ Vlastní zápis z osobního rozhovoru s duchovním Mgr. Petrem Dolákem a kostelníky Josefem Červenkou a Ing. Jaromírem Vaculíkem ze 13. 2. 2023. Archiv autora.

Tolik v krátkosti tato kapitola k některým praktickým radám na cestě k ekumenickému hnutí.

ZÁVĚR

Tato práce předložila přehled církví, náboženských společností a křesťanských skupin, které působí nebo v minulosti působily v regionu Holešovska. Představila jejich statistický, historický i současný vývoj s důrazem na vzájemné vztahy a postoje k ostatním křesťanům, církvím a k ekumenickému hnutí.⁴⁸⁴ Popsanými církvemi, které v regionu aktuálně působí, jsou Římskokatolická církev, Českobratrská církev evangelická, Jednota bratrská, Církev bratrská a Církev adventistů sedmého dne.⁴⁸⁵ Dále je to několik společenství bez příslušnosti k církvi.⁴⁸⁶ Krátce byly představeny také církve, náboženské společnosti a skupiny křesťanů, které již svou činnost v regionu ukončily. I ony nemálo přispěly k vývoji místních vztahů.⁴⁸⁷

Práce rozdělila region Holešovska na dvě střediska, provádí tak reflexi náboženského života v Holešově a v Prusinovicích. V nich má totiž své zázemí více než jedna církev. Zjišťujeme, že zástupci církví v obou těchto střediscích udržují přátelské vztahy a dlouhodobě spolupracují po stránce praktické.⁴⁸⁸ **V Holešově** takto funguje již mnoho let vzájemné půjčování si prostor pro bohoslužebná shromáždění, do kterého jsou zapojeny všechny místní církve. Přehlédnout jistě nelze třeba společné stanovisko církví k problémům ve městě. *Ekumenismus zdola* je zde spíše nepatrný: Skupinka křesťanů z různých církví či bez církevní příslušnosti se zde setkává v rámci Církve bratrské k modlitbě, studiu Bible a sdílení. Několik křesťanů z různých církví navštěvuje večery chval v Církvi adventistů sedmého dne.⁴⁸⁹ **V Prusinovicích** jsou ekumenické vztahy rozvinuty více. Místní církve se setkávají ke společným bohoslužbám a uspořádaly i řadu volnočasových akcí. Již několik let zde funguje *ekumena zdola* na způsobu pravidelného a častého setkávání věřících z obou církví k menším pobožnostem z jejich vlastní iniciativy (Modlitby matek a Modlitby otců). Někteří věřící

⁴⁸⁴ Srov. Kapitoly 2, 3, 4.

⁴⁸⁵ Srov. Kapitola 3.

⁴⁸⁶ Srov. Kapitola 4.1.

⁴⁸⁷ Srov. Kapitola 4.2.

⁴⁸⁸ Srov. Kapitoly 5, 7.

⁴⁸⁹ Srov. Kapitola 7.1.

z Českobratrské církve evangelické například příležitostně navštěvují setkávání katolické *Modlitební skupiny Milosrdného Ježíše* v sousedních Pacetlukách.⁴⁹⁰

Když byla místní situace představena, nastává nyní čas pojmenovat překážky a příležitosti pro další rozvoj ekumenického hnutí na Holešovsku.

Z obsahu práce vyplývá, že nejvýznamnější **překážkou** jsou dosud nezhojené rány *historické paměti*,⁴⁹¹ které představuje zejména nejednotné vnímání působení Sv. Jana Sarkandera na Holešovsku jeho příznivci a kritiky. Příslušná kapitola proto předložila pohledy obou stran na místního světce, a to jak na jeho životopis, tak na současné vnímání odkazu jeho osobnosti. Vyšlo najevo, že toto téma je pro nekatolické křesťany dodnes bolestné kvůli rekatolizaci regionu, která zde v dobách Sarkanderova působení probíhala, a že katoličtí duchovní si to uvědomují. Lze ovšem říci, že přesto jsou obě strany ochotny se v tématu vzájemně tolerovat, zůstane-li Sv. Jan Sarkander vnitřní záležitostí své církve. Práce si ale všímá problému, kdy pokusem o symbolické smíření církví a výrazným kulturním zapojením městského úřadu do připomínek 400. výročí Sarkanderovy mučednické smrti došlo k otevření dosud nezhojených ran v místních mezicírkevních vztazích. V této souvislosti je rovněž prohloubil také aktivismus některých katolických křesťanů, vyzdvihujících osobnost Jana Sarkandera před veřejností a pokoušejících se přitlačit na řešení Sarkanderovské otázky, navíc ve prospěch své strany. Jak bylo zhodnoceno, pokusy města o *ekumenu shora*, postavenou na veřejných oslavách výročí světce, jehož odkaz dosud zůstává v regionu kontroverzním, a na tomto pozadí vztyčení mezníku smíření v podobě ekumenického památníku, místní křesťany nejen nesblížily, ale ve vzájemných vztazích učinily spíše krok zpět.⁴⁹²

Jsou zde však patrné ještě překážky jiné. Církve jsou například příliš zaneprázdněny svou vlastní prací: zejména situace Jednoty bratrské vlivem provozování podnikatelské činnosti.⁴⁹³ Roztroušením členů do širšího okolí, takže je nesnadné udržovat ekumenické vztahy v Holešově, byt' ve svých bydlištích je mají: příklad Církve

⁴⁹⁰ Srov. Kapitola 7.2.

⁴⁹¹ Více k pojmu „historické paměti:“ Srov. Kapitola 6.2.6; FILIPI, Pavel. *Po ekumenickém chodníku*. s. 47-48.

⁴⁹² Srov. Kapitola 6.

⁴⁹³ Srov. Kapitola 3.3.3.

adventistů sedmého dne.⁴⁹⁴ Malé společenství tvořené téměř zcela věřícími z různých církví nebo bez církevní příslušnosti, odmítajícími do církve vstoupit a nemajícími tak k dané církvi závazek: příklad Církve bratrské.⁴⁹⁵ Dále malé neoficiální skupiny křesťanů, které se obvykle brzy rozpadají.⁴⁹⁶ V případě Českobratrské církve evangelické pak úbytek praktikujících členů ve sboru v Prusinovicích a nevýrazné zastoupení v Holešově, které zde představuje kazatelská stanice s jen několika praktikujícími členy.⁴⁹⁷

Před křesťany na Holešovsku ovšem stojí také několik ekumenických **příležitostí**, které je třeba pojmenovat. Když práce nahlíží do místního náboženského dění, je patrné, že nepřátelství dob minulých je překonáno a v současnosti se zde žádná z aktuálně působících církví nebrání uvádění ekumenického hnutí do praxe. Podporují je jak oficiální stanoviska vedoucích orgánů církví jako takových, tak u místních zástupců jednotlivých církví lze pozorovat velmi podobné, a to kladné postoje k ostatním církvím, křesťanům a k ekumenickému hnutí. Je možné stručně shrnout, že všechny popsané místní církve uznávají příslušníky ostatních církví jako křesťany a své bratry v Kristu, snaží se vyhýbat skutkům, které by mohly prohlubovat rozdělení a aktivně pěstují dobré vzájemné vztahy. Křesťané na Holešovsku tak mají v případě svého zájmu o ekumenickou aktivitu schválení a podporu.⁴⁹⁸

Jako další ekumenickou příležitost je třeba zmínit její určitou nutnost. Většina místních církví je málo početných na to, aby mohla každá z nich samostatně realizovat všechny duchovní aktivity, po kterých věřící touží, či by mohly prospět většímu užtku křesťanského společenství a šíření evangelia. Zde lze zmínit příklad komunit Modliteb matek a Modliteb otců v Prusinovicích, které fungují jen díky společnému setkávání věřících z obou církví, nebo misijně zaměřenou událost Noc kostelů v téže obci, která byla úspěšná rovněž pouze tehdy, pokud byla společným dílem místní ekumeny.⁴⁹⁹ Konkrétní ekumenická příležitost se tak nyní nabízí třeba pro věřící matky a otce z Holešova a okolí v podobě možnosti navštívit ekumenická setkávání Modliteb matek

⁴⁹⁴ Srov. Kapitola 7.1.

⁴⁹⁵ Srov. Kapitola 3.4.3.

⁴⁹⁶ Srov. Kapitola 4.1.

⁴⁹⁷ Srov. Kapitola 3.2.3.

⁴⁹⁸ Srov. Kapitoly 3.1.1; 3.2.1; 3.3.1; 3.4.1; 3.5.1.

⁴⁹⁹ Srov. Kapitola 7.2.

a Modliteb Otců v Prusinovicích.⁵⁰⁰ Ze strany těchto modlitebních komunit by mohlo být prospěšné církvím v Holešově účast ve svých společenstvích nabídnout. V roce 2023 se připojil k pořádání Noci kostelů v Holešově také sbor Církve adventistů sedmého dne a římskokatolická farnost tak již nebyla jediná.⁵⁰¹ Mohlo by stát za úvahu, s ohledem na dobré zkušenosti z Prusinovic, zda se do budoucna pokusit alespoň zkombinovat program s programem římskokatolické farnosti tak, aby při nejmenším nedocházelo k překrývání ve stěžejnějších bodech programů a případní zájemci mohli navštívit obě církve. Případně i aktivní jednotlivci z dalších místních církví by se možná mohli, vzhledem k dobrým kontaktům, na programu podílet.

Tolik k představení překážek a příležitostí ekumenického hnutí na Holešovsku. Ještě připomeňme, že základní příležitostí k ekumenickému hnutí je milost Ducha svatého, jak jsem popsal v poslední kapitole této práce.⁵⁰²

Nastal okamžik předložit, jak dopadlo mapování **ekumenismu zdola versus ekumenismu shora** na Holešovsku. Můžeme shrnout, že situace odpovídá tezí ekumenických teologů a duchovních, zmíněných v úvodu a v první kapitole této práce.⁵⁰³ Ekumenické hnutí pramenící z řad běžných věřících se v regionu dobře osvědčilo a je samotnými věřícími, kteří se těchto ekumenických aktivit „zdola“ účastní, vnímáno jako jakýsi ekumenický ideál.⁵⁰⁴ Přestože připouštíme, že také zde mohou hrozit některé nedostatky.⁵⁰⁵ Ovšem ani hnutí „shora,“ v našem pojetí vycházející například z iniciativy duchovních, byť je některými místními věřícími kritizováno jako poněkud formální či překonané, a je potřeba uznat, že v jeho rámci došlo i k některým možná ne zcela šťastně pojatým aktivitám,⁵⁰⁶ rozhodně nelze přehlížet jako

⁵⁰⁰ Srov. *Kapitola 7.2.*

⁵⁰¹ Srov. Holešov, modlitebna CASD. [online]. 25. 3. 2023 [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://nockostelu.cz/kostel/9143/>.

⁵⁰² Srov. *Kapitola 8.1.*

⁵⁰³ Srov. *Úvod, Kapitola 1.1.*

⁵⁰⁴ Srov. *Kapitola 7.2.*

⁵⁰⁵ Některé klady i úskalí těchto ekumenických cest z pohledu ekumenických teologů představuje práce: SVATOŇ, Robert. *Duchovní cesty českého ekumenismu – minulost, přítomnost a perspektivy: Příspěvek k ekumenické teologii.* Olomouc, 2013. Disertační práce (Ph.D.) Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta. s. 187-188. Jako slabost „ekumeny zdola“ autor uvádí například riziko synkretismu, jehož prevencí má být zúčastňování se ekumenických aktivit i ze strany duchovních.

⁵⁰⁶ Srov. *Kapitola 7.2.* Popisuje ekumenickou aktivitu duchovních, která by mohla být vnímána jako kontroverzní, kdy evangelický farář posvěcuje sochu Sv. Floriána. Při jiné události společného pohoštění se evangelický farář modlí před jídlem „Zdravas Maria.“

méněcenné. Vždyť právě *ekumenismus shora* například v Prusinovicích po dlouhá léta předcházela a připravovala půdu pro vznik *ekumenismu zdola*.⁵⁰⁷ Můžeme si položit otázku, zda by byly ekumenické vztahy mezi křesťany v této obci na současné úrovni, pokud by před desetiletími nedošlo k první návštěvě katolického faráře na evangelických bohoslužbách,⁵⁰⁸ či by později nebylo po řadu let alespoň jednorozných společných bohoslužeb,⁵⁰⁹ kde mohli věřící třeba pochopit, že křesťan z „druhého kostela“ už není ten „zabedený kacíř“ či „zaujatý papeženec,“ ale odloučený bratr, s nímž je dovoleno setkat se s Kristem společně. A nakonec v Holešově, i přes nepřilíš zdařilé pokusy o sblížení křesťanů ze strany městského úřadu a některých křesťanských aktivistů, zůstává *ekumenismus shora* zatím ještě stále hlavní cestou k jednotě místních křesťanů.⁵¹⁰ Shrnuji tedy, že *ekumenismus zdola* se na Holešovsku prokazuje jako úspěšnější cesta k jednotě křesťanů oproti *ekumenismu shora* a jeví se, že by se na tuto cestu měli místní křesťané více zaměřit. Ovšem *ekumenismus shora* je důležitý, protože mu zde předchází a připravuje cestu.

Nyní jsme pokročili na úplný závěr práce, a jím je to, co jsem po většinu mého života pozoroval, promýšlel, a za co se modlil, pro tuto chvíli shrnuto. Není to ale konec. Křesťanská scéna se rychle mění, proto i současná situace na Holešovsku jistě brzy zůstane v pozadí nových příležitostí na cestě k jednotě Božího lidu. Ať nás na ní Pán Ježíš Kristus provází!

„Prosím vás já, vězeň kvůli Pánu, prosím, abyste tomu povolání, kterého se vám dostalo, dělali čest svým životem, vždy skromní, tiší a trpěliví. Snášejte se navzájem v lásce a usilovně hleďte zachovat jednotu Ducha, spojení svazkem pokoje. Jedno tělo a jeden Duch, k jedné naději jste byli i povoláni; jeden je Pán, jedna víra, jeden křest, jeden Bůh a Otec všech, který je nade všemi, skrze všechny působí a je ve všech.“

(Slova apoštola Pavla, Ef 4, 1-6)

⁵⁰⁷ Srov. Kapitola 7.2.

⁵⁰⁸ Srov. Tamtéž.

⁵⁰⁹ Srov. Tamtéž.

⁵¹⁰ Srov. Kapitola 7.1.

ANOTACE

Rigorózní práce vychází z problému rozdělení křesťanů, který se týká také regionu Holešovska. Jejich rozdělení do více menších církví a křesťanských skupin zde znesnadňuje, aby každá z nich samostatně uskutečňovala všechny duchovní aktivity, které by mohly být užitečné křesťanskému společenství a šíření evangelia. Řešení autor hledá v ekumenické spolupráci. Představuje proto místní církve, náboženské společnosti a skupiny křesťanů a vývoj jejich vzájemných vztahů v minulosti a současnosti. Po reflexi současné situace pak popisuje překážky a příležitosti pro rozvoj ekumenického dialogu v regionu. Dále představuje pojmy *ekumenismus shora* a *ekumenismus zdola* a hodnotí, který z těchto pohybů je pro jednotu křesťanů na Holešovsku úspěšnější cestou. Věnuje se také osobnosti Sv. Jana Sarkandera, protože jeho nejednotně vnímaný dějinný odkaz je dodnes jedním z rozdělovacích prvků mezi místními křesťany. Práce se také ohlíží za dosud uskutečněnými ekumenickými událostmi na Holešovsku a hodnotí jejich úspěšnost. Připojuje i několik podnětů k prohloubení ekumenické spolupráce.

Popsanými církvemi, které v regionu aktuálně působí, jsou Římskokatolická církev, Českobratrská církev evangelická, Jednota bratrská, Církev bratrská a Církev adventistů sedmého dne. Dále několik společenství bez příslušnosti k církvi. Krátce byly představeny také církve, náboženské společnosti a skupiny křesťanů, které již činnost v regionu ukončily.

Práce navazuje na diplomovou práci nazvanou „Přehled církví na Holešovsku a charakteristika jejich vývoje,“ obhájenou na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci v roce 2019. Přibližně jednu čtvrtinu textu této rigorózní práce tvoří její aktualizovaný obsah.

NÁZEV PRÁCE

Vývoj mezikonfesijních a mezináboženských vztahů, možnosti ekumenického dialogu na Holešovsku

AUTOR PRÁCE

Mgr. Stanislav Hodouš

NÁZEV FAKULTY

Cyrlometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

POČET STRAN

173

POČET STRAN PŘÍLOH

6

KLÍČOVÁ SLOVA

Alexovice; Bořenovice; církev; Církev adventistů sedmého dne; Církev bratrská; Církev československá husitská; Českobratrská církev evangelická; Dobrotice; Ekumenismus; Federace židovských obcí v ČR; Holešov; Holešovsko; Horní Lapač; Jan Sarkander; Jankovice; Jednota bratrská; Karlovice; Količín; Kostelec u Holešova; Kroměříž; Kurovice; Lehotice; Ludmila Plecháčová-Mucalíková; Ludslavice; Ludvík Svoboda; luterství; Martinice; Míškovice; Náboženská společnost svědkové Jehovovi; Němčice; Pacetluky; Prusinovice; Přílepy; Roštění; Rymice; Římskokatolická církev; Třebětice; Tučapy; Všetuly; Zahnašovice; Zlín; Žeranovice; Židovství; Žopy.

ANNOTATION

The aim of this rigorous thesis is based on the problem of the division of Christians, which also concerns the Holesov region. Their division into several smaller churches and Christian groups here makes it difficult for each of them to independently carry out all the spiritual activities that could be useful for the Christian community and the spread of the Gospel. The author seeks a solution in ecumenical cooperation. It therefore presents local churches, religious societies and groups of Christians and the development of their mutual relations in the past and present. After reflecting on the current situation, he describes the obstacles and opportunities for the development of the ecumenical movement in the region. Furthermore, he introduces the terms *ecumenism from above* and *ecumenism from below* and evaluates which of these movements is the more successful path for the unity of Christians in the Holesov region. It is also dedicated to the personality of St. Jan Sarkander, because his inconsistently perceived historical legacy is still one of the divisive elements among local Christians. The thesis also looks back at the ecumenical events that have taken place in the Holesov region so far and evaluates their success. It also includes several suggestions for deepening ecumenical cooperation.

The described churches that currently operate in the region are Roman Catholic Church, Protestant Church of Czech Brethren, Unity of Brethren, Church of Brethren and Seventh-day Adventist Church. Furthermore, several communities without affiliation to the church. Churches, religious societies and groups of Christians that have already ceased their activities in the region were also briefly introduced.

The thesis is a continuation of the diploma thesis entitled "An overview of churches in the Holesov region and characteristics of their development," defended at the Saints Cyril and Methodius Faculty of Theology of Palacky University in Olomouc in 2019. Approximately one quarter of the text of this rigorous thesis consists of its updated content.

TITTLE OF WORK

Development of interdenominational and interreligious relations, possibilities of ecumenical dialogue in the Holesov region

AUTHOR'S NAME

Mgr. Stanislav Hodouš

NAME OF THE FACULTY

Saints Cyril and Methodius Faculty of Theology of Palacky University in Olomouc

NUMBER OF PAGES

173

NUMBER OF PAGES OF ATTACHMENTS

6

KEY WORDS

Alexovice; Borenovice; Ceskobratrska Cirkev Evangelicka; Cirkev Bratrska; Cirkev Ceskoslovenska Husitska; Dobrotice; ekumenism; Federace Zidovskych obci v CR; Holesov; Holesovsko; Horni Lapac; church; Jan Sarkander; Jankovice; Jehovah's Witnesses; judaism; Karlovice; Kolicin; Kostelec u Holesova; Kromeriz; Kurovice; Lechotice; Ludslavice; Ludmila Plechacova-Mucalikova; Ludvik Svoboda; luteranism; Martinice; Miskovice; Moravian Church; Nemcice; Pacetluky; Prilepy; Prusinovice; Roman Catholic Church; Rosteni; Rymice; The Seventh-day Adventists Church; Trebetice; Tucapy; Vsetuly; Zahnasovice; Zeranovice; Zlin; Zopy.

PRAMENY A LITERATURA

PRIMÁRNÍ ZDROJE – PUBLIKACE

2022 Annual Statistical Report. Silver Spring: Seventh-day adventist Church, 2022.

Agenda Českobratrské církve evangelické I. Praha: Českobratrská církev evangelická, 1983.

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona: český ekumenický překlad. 22. (9. opravené) vydání. Praha: Česká biblická společnost, 2019. ISBN 978-80-7545-090-6.

Deklarace Dominus Iesus „O jedinečnosti a spásonosné univerzalitě Ježíše Krista a církve.“ Praha: Sekretariát České biskupské konference, 2000.

Direktář k provádění ekumenických principů a norem. Praha: Papežská rada pro jednotu křesťanů, 1993.

Dokumenty 2. Vatikánského koncilu. 2. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. ISBN 80-7192-467-9.

DVOŘÁK, Jan, Oldřich FIALA, Anežka FIALOVÁ, a kol. *Holešov: město ve spirálách času.*

Evangelíci o Janu Sarkandrovi: Sborník ke kanonizaci nového katolického světce. Heršpice: Eman, 1995. ISBN 80-900696-9-X.

FILIPÍ, Pavel. *Po ekumenickém chodníku.* Praha: Kalich, 2008. ISBN 978-80-87098-05-9.

HRUBÝ, František. *Kněz Jan Sarkander, moravský mučedník doby bělohorské a jeho legenda.* Praha: Vlastním nákladem, 1940.

JAN PAVEL II. *Ut Unum Sint.* Praha: Zvon, 1995. 1. vyd. ISBN 80-7113-140-7.

Kodex kanonického práva. 1. vyd. Praha: Zvon, 1994.

NEUER, Peter. *Ekumenická teologie: hledání jednoty křesťanských církví*. 1. Vyd. Praha: Vyšehrad, 2001. ISBN 80-7021-408-2.

NĚMCOVÁ, Marie. *100 let Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích*. Prusinovice: Staršovstvo Farního sboru Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích, 2018.

PAVEL IV. *Evangelii nuntiandi*. 2. Vyd. Praha: Zvon, 1990. ISBN 80-7113-159-8.

PIŤHA, Petr: *Blahoslavený Jan Sarkander*. Praha: Zvon, 1990. ISBN 80-7113-028-1.

PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Jihovýchodní Morava*.

PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Nejstarší dům v Holešově: pamětník historie města, kraje i Moravy*.

PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ, Ludmila. *Výpisy ze zápisů v purkrechtních knihách města Holešova*. Holešov: (Nepublikovaná práce.)

Svatý Jan Sarkander. Říčky: Flétna, 2020. 1. vyd. ISBN 978-80-88068-52-5.

SVOBODA, Ludvík. *Reformovaná církev evangelická v Prusinovicích 1782-1918*.

Prusinovice: (nepublikovaná práce) 2012.

Ústava Církve adventistů sedmého dne. Praha: Církev adventistů sedmého dne, 2019. ISBN 978-80-88026-26-6.

Ústava církve bratrské. Praha: Církev bratrská, 2019.

Ústava Jednoty bratrské. Liberec: Jednota bratrská, 2020.

WHITEOVÁ, Ellen G. *Velký spor věků*. Liberec: Družstvo Ekon, 2012. ISBN 978-80-87995-08-2.

ZLÁMAL, Bohumil: *Blahoslavený Jan Sarkander*. Praha: Zvon, 1990.

PRIMÁRNÍ ZDROJE – PERIODICKÝ TISK

Holešovsko: regionální noviny MÚ Holešov. Holešov: Městský úřad Holešov, 1995, 1(1).

Holešovsko: regionální noviny MÚ Holešov. Holešov: Městský úřad Holešov, 1997, 3(15).

Holešovsko: regionální noviny MÚ Holešov. Holešov: Městský úřad Holešov, 2019, 25(11).

Holešovsko: regionální noviny MÚ Holešov. Holešov: Městský úřad Holešov, 2020, 26(1).

Holešovsko: regionální noviny MÚ Holešov. Holešov: Městský úřad Holešov, 2020, 26(2).

Holešovsko: regionální noviny MÚ Holešov. Holešov: Městský úřad Holešov, 2020, 26(4).

Holešovsko: regionální noviny MÚ Holešov. Holešov: Městský úřad Holešov, 2020, 26(5).

Holešovsko: regionální noviny MÚ Holešov. Holešov: Městský úřad Holešov, 2020, 26(6).

Holešovsko: regionální noviny MÚ Holešov. Holešov: Městský úřad Holešov, 2020, 26(7).

Holešovsko: regionální noviny MÚ Holešov. Holešov: Městský úřad Holešov, 2020, 26(9).

Holešovsko: regionální noviny MÚ Holešov. Holešov: Městský úřad Holešov, 2020, 26(10).

Holešovsko: regionální noviny MÚ Holešov. Holešov: Městský úřad Holešov, 2021, 27(3).

Holešovsko: regionální noviny MÚ Holešov. Holešov: Městský úřad Holešov, 2022, 28(4).

Jbulletin. 2013, 1(1).

Jbulletin. 2013, 4(1).

Jbulletin. 2016, 7(1).

Reflex, 2020, 47(20).

Sborový dopis 2018. Prusinovice: Farní sbor ČCE v Prusinovicích, 2018.

Velikonoční sborový dopis 2022. Prusinovice: Farní sbor ČCE v Prusinovicích, 2022.

Zpravodaj města Holešova. Holešov: Městský úřad Holešov, 1992, 19(1).

Zpravodaj města Holešova. Holešov: Městský úřad Holešov, 1993, 20(2).

SEKUNDÁRNÍ ZDROJE – PUBLIKACE

300 let kostela Nanebevzetí Panny Marie v Holešově.

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele.* 3. vyd. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0139-7.

DVOŘÁK, Jan, Oldřich FIALA, Anežka FIALOVÁ, a kol. *Holešov: město ve spirálách času.* Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2018. ISBN 978-80-7275-106-8.

Evangelický kalendář 2007. Praha: Kalich, 2006. ISBN 80-7017-050-6.

FILIPI, Pavel. *Církev a církve: Kapitoly z ekumenické eklesiologie.* 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2000. ISBN 80-85959-58-5.

FILIPI, Pavel. *Křesťanstvo.* 4. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012. ISBN 978-80-7325-280-9.

- FIŠER, Zdeněk. *Poslední pogrom*. Kojetín: Katos, 1996. ISBN 80-85945-06-1.
- KASPER, Walter. *Duchovní ekumenismus: Praktické podněty k jeho uskutečňování*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-7195-216-9.
- Kroměříž, Holešov, Bystřice p. Host., Hulín, Chropyně a okolí: Plán města*. Hradec Králové: Garp HK, 2009.
- Kronika holešovská 1615-1645*. 2. vyd. Holešov: Městský národní výbor, 1967.
- Malý průvodce po historii města Holešova: Osobnosti*. Holešov: Městské kulturní středisko a Městská knihovna Holešov, 2003.
- NAVRÁTIL, Josef. *Količín: 1348–1998*. Holešov: Město Holešov, 1998.
- NEŠPOR, Zdeněk R. a Zdeněk VOJTÍŠEK. *Encyklopedie menších křesťanských církví v České republice*. Praha: Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-3315-2.
- STEFANOVÁ, Martina. *Odboj Jednoty bratrské za druhé světové války*.
- BARBOŘÍK, Michal, Ludmila PLECHÁČOVÁ, a kol. *Střípky z historie Holešovska*. Holešov: Regionální půlměsíčník MěÚ Holešov, 1999.
- MACHALA, Jan, Ondřej MACHÁLEK, Miroslav OLŠINA, a kol. *Střípky z historie Holešovska IV*. Holešov: Město Holešov a Vlastivědný kroužek Holešov, 2019.
- SVATOŇ, Robert. *Aby všichni byli jedno: Oktáv modliteb za jednotu křesťanů*. Olomouc: Refugium, 2020. ISBN 978-80-7412-380-1.
- SVATOŇ, Robert. *Společenství v Kristově zaslíbení: Příspěvky k současnému stavu ekumenického dialogu*. Olomouc: Refugium, 2016. ISBN 978-80-7412-257-6.
- SVATOŇ, Robert. *Za církev obnovenou a ekumenickou: Jednota křesťanů v učení katolické církve po 2. vatikánském koncilu*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2021. ISBN 978-80-7465-509-8.
- ŠTAMPACH, Odilo Ivan. *Nástin ekumenické teologie*. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-136-6.

TUPÁ, Zuzana. *Kronika města Holešova 2006*.

SEKUNDÁRNÍ ZDROJE – PERIODICKÝ TISK

Herold. 2007, 8(4).

Zpravodaj obce Prusinovice. Prusinovice: Obecní úřad Prusinovice, 2015, 4(1).

Zpravodaj obce Prusinovice. Prusinovice: Obecní úřad Prusinovice, 2017, 6(1).

Zpravodaj obce Prusinovice. Prusinovice: Obecní úřad Prusinovice, 2022, 11(3).

ZÁPISY Z ROZHovorŮ V ARCHIVU AUTORA

Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Jakubem Mráčkem, starším sboru Náboženské společnosti svědkové Jehovovi v Holešově z 20. 9. 2018, archiv autora.

Vlastní zápis z osobního rozhovoru s manželi BcA. Jaroslavem a Ilonou Pijáčkovými z 19. 3. 2019. Archiv autora.

Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Mgr. Milanem Svobodou, kazatelem a správcem sboru Jednoty bratrské v Holešově ze 23. 3. 2023. Archiv autora.

Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Mgr. Petrem Dolákem, duchovním římskokatolické farnosti v Prusinovicích a kostelníky této farnosti Josefem Červenkou a Ing. Jaromírem Vaculíkem ze 13. 2. 2023. Archiv autora.

Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Annou Hodoušovou, členkou společenství Modlitby matek v Prusinovicích z 28. 10. 2022, 19. 2. 2023 a 22. 5. 2023. Archiv autora.

Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Ing. Jaromírem Vaculíkem z 28. 11. 2018. Archiv autora.

Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Markem Výletou, duchovním Římskokatolické farnosti v Prusinovicích z 18. 3. 2018. Archiv autora

Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Mgr. Jerzym Krysztofem Walczakem, děkanem Děkanátu Holešov z 18. 3. 2018. Archiv autora.

Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Vrastislavem Brázdilem, průvodcem synagogy v Holešově z 8. 3. 2019. Archiv autora.

Vlastní zápis z telefonického rozhovoru a elektronická korespondence s Jiřím Richterem, Dr.h.c., zástupcem společnosti Olam – Společnost Judaica z 6. 3. 2019 a 13. 3. 2019. Archiv autora.

Vlastní zápis z osobního rozhovoru s Mgr. Markem Ryšánkem, farářem Náboženské obce Církve československé husitské v Kroměříži a členkami této náboženské obce z 19. 9. 2018. Archiv autora.

Vlastní zápis z telefonického rozhovoru s Mgr. Markem Ryšánkem, farářem Náboženské obce Církve československé husitské v Kroměříži z 28. 7. 2018. Archiv autora.

KORESPONDENCE V ARCHIVU AUTORA

Elektronická korespondence s Ing. Květoslavem Utěkalem, členem bývalé skupiny křesťanů v Prusinovicích a Holešově z 20. 11. 2018, 21. 11. 2018 a 25. 2. 2023. Archiv autora.

Elektronická korespondence s Mgr. Kateřinou Kotasovou, zástupkyní Centra pro rodinu Holešov z 27. 2. 2019. Archiv autora.

Elektronická korespondence s Romanem Fašinou, zakládajícím členem původní holešovské skupiny Církve bratrské z 1. 1. 2019. Archiv autora.

Elektronická korespondence s Bc. Hanou Helsnerovou, mluvčí Městského úřadu Holešov a redaktorkou novin Holešovsko ze 4. 5. 2022, 23. 5. 2022 a 17. 6. 2022. Archiv autora.

Elektronická korespondence s Bohdanem J. z 28. 11. 2021. Archiv autora. (Celé jméno a adresa v archivu autora.)

Elektronická korespondence s členem skupiny Církve bratrské v Holešově z 24. 4. 2022. Archiv autora. (Jméno a adresa v archivu autora.)

Elektronická korespondence s členkou skupiny Církve bratrské v Holešově z 27. 4. 2022. Archiv autora. (Jméno a adresa v archivu autora.)

Elektronická korespondence s další členkou skupiny Církve bratrské v Holešově z 27. 4. 2022. Archiv autora. (Jméno a adresa v archivu autora.)

Elektronická korespondence s Ester Brožovou, dipl. um., tiskovou mluvčí Jednoty bratrské z 8. 2. 2019, 11. 2. 2019 a 30. 4. 2020. Archiv autora.

Elektronická korespondence s Ing. Alešem Čejkou, DiS., sekretářem kanceláře Rady CB z 31. 5. 2022. Archiv autora.

Elektronická korespondence s Ing. Jaroslavem Ambróšem, kurátorem farního sboru Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích z 18. 2. 2019 a 8. 3. 2022. Archiv autora.

Elektronická korespondence s Ing. Lydií Boszzykovou, ředitelkou kanceláře Rady Církve bratrské ze 14. 2. 2019. Archiv autora.

Elektronická korespondence s Ing. Pavlem Stehnem, místokurátorem farního sboru Českobratrské církve evangelické v Prusinovicích ze 12. 3. 2023. Archiv autora.

Elektronická korespondence s Ing. Svetozárem Slavkou, emeritním duchovním sboru Jednoty bratrské v Holešově z 13. 8. 2021 a 27. 4. 2022. Archiv autora.

Elektronická korespondence s Ludmilou Hřeben-Štaudnerovou z 19. 7. 2022. Archiv autora.

Elektronická korespondence s manželi Michalem a Vladimírou Říhovými z 20. 12. 2018 a 15. 1. 2019. Archiv autora.

Elektronická korespondence s Mgr. Antonínem Ptáčkem, duchovním Římskokatolické farnosti Žeranovice ze 7. 3. 2019. Archiv autora.

Elektronická korespondence s Mgr. Jerzym Krysztofem Walczakem, děkanem v Holešově z 8. 12. 2022. Archiv autora.

Elektronická korespondence s Mgr. Josefem Špidlou, historikem a spisovatelem ze 14. 4. 2023. Archiv autora.

Elektronická korespondence s Mgr. Pavlou Žůrkovou, B.Th., kazatelkou holešovského sboru Církve adventistů sedmého dne z 19. 11. 2018, 1. 2. 2022 a 14. 2. 2022. Archiv autora.

Elektronická korespondence s Mgr. Petrem Dolákem, duchovním římskokatolické farnosti v Prusinovicích z 6. 11. 2022. Archiv autora.

Elektronická korespondence s Mgr. Stanislavem Trčkou, duchovním římskokatolické farnosti v Chropyni ze 31. 5. 2022 a 3. 6. 2022. Archiv autora.

Elektronická korespondence s Michalem Říhou, bývalým členem a zaměstnancem Jednoty bratrské v Holešově z 23. 5. 2022. Archiv autora.

Elektronická korespondence s Natálií Martincovou, členkou bývalé modlitební skupiny z 19. 12. 2018. Archiv autora.

Elektronická korespondence s Pavlem Škrobákem, emeritním kazatelem sboru Církve bratrské ve Zlíně z 18. 2. 2019 a 26. 2. 2019. Archiv autora.

ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

HODOUŠ, Stanislav. Přehled církví na Holešovsku a charakteristika jejich vývoje. Olomouc, 2019. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta.

SVATOŇ, Robert. Duchovní cesty českého ekumenismu – minulost, přítomnost a perspektivy: Příspěvek k ekumenické teologii. Olomouc, 2013. Disertační práce (Ph.D.) Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta.

JINÉ PRAMENY V ARCHIVU AUTORA

Audiozáznam besedy s přednáškou Ludmily Plecháčové-Mucalíkové konané v modlitebně Jednoty bratrské 1. 5. 1999. Archiv autora.

Audiozáznam besedy s přednáškou Ludmily Plecháčové-Mucalíkové konané v modlitebně Jednoty bratrské 10. 4. 2003. Archiv autora.

Evidenční dotazník za rok 2020 ze dne 23. 3. 2021. (Českobratrská církev evangelická)

Informační materiály zveřejňované na sborové nástěnce v modlitebně Jednoty bratrské od 5. 7. 2007 do 22. 3. 2009. Archiv autora.

Údaje ze zápisníku vedeného holešovskou skupinou Církve bratrské.

Vlastní poznámky autora z přednášky doc. Tomáše Parmy, PhD. et PhD. v Městské knihovně Holešov ze dne 16. 1. 2020. Archiv autora.

Vlastní poznámky autora z přednášky Mgr. Pavly Žůrkové, B.Th. při slavnostních bohoslužbách posvěcení nové modlitebny dne 14. 8. 2021. Archiv autora.

Vlastní poznámky autora z účasti na slavnostním otevření nové modlitebny CASD v Holešově ze 14. 8. 2021. Archiv autora.

Vlastní poznámky autora z jednání rady staršovstva ze 4. 5. 2014. Archiv autora.

Vlastní poznámky autora z návštěvy sborových starších Církve bratrské ze Zlína v Holešově z 18. 4. 2018. Archiv autora.

INTERNETOVÉ ZDROJE

45. synoda Starokatolické církve v ČR – pastorální synoda (2007). [online]. 10. 10. 2007 [cit. 2022-06-17]. Dostupné z: <https://www.starokatolici.cz/45-synoda-starokatolicke-cirkve-v-cr-pastoralni-synoda-2007/t9246>.

Arcibiskup Graubner k Velkému varování: Důsledky jsou ďábelské. [online]. 28. 11. 2018 [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <http://www.ado.cz/clanek/arcibiskup-graubner-k-velkemu-varovani-dusledky-jsou-dabelske>.

Biskup Nuzík požehnal v Holešově pamětní síň sv. Jana Sarkandra. [online]. 27. 7. 2020 [cit. 2022-01-07]. Dostupné z: <https://www.ado.cz/2020/07/27/biskup-nuzik-pozehnal-v-holesove-pametni-sin-sv-jana-sarkandra/>.

Bohoslužby. [online]. 28. 11. 2021 [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://holesov.casd.cz/poboznosti/>.

Bohoslužby Holešov. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://www.farnostholesov.cz/bohosluzby>.

BUTTA, Tomáš. Myšlenky o ekumenismu. [online]. 3. 2. 2011 [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.ccsb.cz/view.php?id=1267>.

Církev a jednota křesťanů. [online]. 19. 2. 2021 [cit. 2021-02-19]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/2018-cirkev-a-jednota-krestanu>.

Církev bratrská Holešov. [online]. 28. 2. 2023 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/groups/791144484750524>

Českobratrská církev evangelická. [online]. 10. 10. 2018 [cit. 2018-10-10]. Dostupné z: <https://www.prusinovice.cz/ceskobratrska-cirkev-evangelicka>

Členové, přidružená církev, pozorovatelé. [online]. 4. 3. 2010 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: https://ekumenickarada.cz/in/297/pridruzena_cirkev#.Ylm_-TUzVEY.

Členské církve. [online]. 23. 1. 2004 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: https://ekumenickarada.cz/in/296/clenske_cirkve#.YlnGfDUzVEZ.

Děti. [online]. 28. 11. 2021 [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <http://holesov.casd.cz/deti/>

Dokumenty Církve bratrské [Řád správy CB]. [online]. 26. 2. 2019 [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/zakladni-dokumenty>.

Evangelíci se sešli s pražským světícím biskupem Václavem Malým. [online]. 4. 11. 2104 [cit. 2022-06-17]. Dostupné z: https://ekumenickarada.cz/in/293/evangelici_se_sesli_s_prazskym_sveticim_biskupe_m_vaclavem_malym#.Yqzfe9PP1EZ.

Faholesov. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://faholesov.rajce.idnes.cz/>.

Farnosti v děkanátu. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <http://www.ado.cz/katalog/www/dekanaty/holesov>.

HELSNEROVÁ, Hana: Památník smíření symbolizuje mnohem víc, než by se mohlo zdát. [online]. 11. 10. 2020 [cit. 2022-01-07]. Dostupné z: <https://www.holesov.cz/2121-pamatnik-smireni-symbolizuje-mnohem-vic-nez-by-se-mohlo-zdat.html>.

Historie sboru. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://cceprusinovice.cz/o-nas/historie/>.

Hnutí Grálu v České republice. [online]. 21. 5. 2022 [cit. 2022-05-21]. Dostupné z: <https://hnutigralu.net/hnuti-gralu-v-ceske-republice/>.

Holešov. [online]. 23. 1. 2019 [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=17.5765505&y=49.3385825&z=12&source=muni&id=3125>.

Holešov, modlitebna CASD. [online]. 25. 3. 2023 [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://nockostelu.cz/kostel/9143/>.

Chrám a církevní obec. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <http://www.pravoslavi.cz/>.

Informace o církvi. [online]. 9. 7. 2018 [cit. 2019-02-09]. Dostupné z: <https://www.ustredicce.cz/data/f/G/J/TISK-05-B-Informace-o-cirkvi.pdf>.

Kalendář. [online]. 7. 5. 2022 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://cceprusinovice.cz/kalendar/>.

KARHAN, Pavel. Hazard a postoj města. [online]. 2. 9. 2014 [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: <http://holesov.kdu.cz/aktualne/aktuality/hazard-a-postoj-mesta/>.

Kavárna U Ámose. [online]. 17. 4. 2022 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://jbholesov.webnode.cz/bistro-u-amose/>.

Kdo jsme. [online]. 11. 1. 2121 [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: http://www.ekumenickarada.cz/kdo_jsme.

Kněží ve službě farnosti. [online]. 11. 7. 2022 [cit. 2022-07-11]. Dostupné z: <https://www.farnostholesov.cz/Holesov/Farnost/Knezi-ve-sluzbe-farnosti>.

Kontakty. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <http://ccsh.cz/no.php>.

Kontakty. [online]. 7. 5. 2022 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://cceprusinovice.cz/kontakty/>.

Křesťanský magazín 21. 2. 2021. [online]. 21. 02. 2021 [cit. 2022-05-17]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1098528273-krestansky-magazin/321298380040003/>.

Křesťanský magazín 21. 2. 2021. [online]. 21. 02. 2021 [cit. 2022-05-17]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1098528273-krestansky-magazin/321298380040003/>.

Meditační centra. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z:
<https://bdc.cz/meditacni-centra/>.

Město Holešov. [online]. 11. 12. 2021 [cit. 2021-12-11]. Dostupné z:
<https://www.holesov.cz>.

Mešity a modlitebny v ČR a SR. [online]. 21. 5. 2022 [cit. 2022-05-21]. Dostupné z:
<http://www.praha-muslim.cz/mosques.htm>.

Milan Svoboda: Hazard v Holešově bují nadále, regulace je možná a potřebná. [online].
21. 11. 2018 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: <http://www.holesov.kdu.cz/podporuji-nas/milan-svoboda-hazard-v-holesove-buji-nadale-regula>.

Modlitba za tebe. [online]. 17. 4. 2022 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z:
<http://holesov.casd.cz/modlitba-za-tebe/>.

Náboženská víra podle sčítání v České republice. [online]. 23. 5. 2022 [cit. 2022-05-23].
Dostupné z: <https://www.getsemany.cz/node/3940>.

Najít shromáždění. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z:
<https://apps.jw.org/ui/B/meeting-search.html#/weekly-meetings/search/B/Hole%C5%A1ov,%20%C4%8Cesko/49.333309,17.57833//detail?id=70A92B9B-5029-4F1E-969F-6E8BFD2D3F8A>.

Naše i vaše centrum. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z:
<https://www.cprholesov.cz/>.

Nové tituly ve farní knihovně. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z:
<https://www.farnostholesov.cz/clanek/615>.

Official statements. [online]. 4. 4. 2023 [cit. 2023-04-04]. Dostupné z:
<https://www.adventist.org/official-statements/>.

O hazardu chtějí v Holešově hlasovat. [online]. 21. 11. 2018 [cit. 2018-11-21].
Dostupné z: <https://www.denik.cz/zlinsky-kraj/o-hazardu-chteji-v-holesove-hlasovat-20140409-8xaa.html>.

O hazardu chtějí v Holešově hlasovat. [online]. 9. 4. 2014 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: https://kromerizsky.denik.cz/zpravy_region/o-hazardu-chteji-v-holesove-hlasovat-20140409.html.

O nás. [online]. 7. 5. 2022 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://jezisuzdravuje.cz/cs/onas/>.

Obyvatelstvo podle náboženské víry (data a schéma). [online]. 6. 4. 2022 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/62353418/182807150/sldb2021_vira.csv/4a82a38f-166f-4b31-a2fa-55e5d5f53067?version=1.1.

Obyvatelstvo podle náboženské víry a obcí vybraného SO ORP. [online]. 8. 4. 2022 [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4294&katalog=33525&pvo=SLD210092-OB-OR&pvo=SLD210092-OB-OR&pvokc=65&pvoch=7202#w=https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4294&katalog=33525&pvo=SLD210092-OB-OR&pvo=SLD210092-OB-OR&pvokc=65&pvoch=7202-w=>.

Obyvatelstvo podle náboženské víry a podle velikostních skupin obcí, okresů a správních obvodů ORP – Zlínský kraj. [online]. 8. 4. 2022 [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=30719&pvo=ZVKR014&pvokc=100&pvoch=3131>.

Obyvatelstvo podle náboženské víry podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností – Zlínský kraj. [online]. 1. 9. 2018 [cit. 2018-09-01]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=30562&pvo=PVKR072&pvokc=100&pvoch=3131>.

Obyvatelstvo podle náboženské víry v letech 1991 až 2021. [online]. 13. 1. 2022 [cit. 2022-01-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/scitani2021/nabozenska-vira>.

Obyvatelstvo věřící – hlásící se k církvi podle církve, náboženské společnosti nebo směru a krajů v roce 2021. [online]. 23. 5. 2022 [cit. 2022-05-23]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/documents/142154812/176236044/sldb2021_pv_obyvatelstvo_podle_cirkvi_a_kraju.xlsx.

Památník smíření odhalen. [online]. 11. 10. 2020 [cit. 2022-05-17]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/holesov/photos/a.1572101129722515/2728329134099703/>.

Pastorační plán. [online]. 10. 11. 2018 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: https://www.farnostholesov.cz/Holesov/Zivot_ve_Farnosti/Pastoracni-plan.

Poděkování. [online]. 7. 5. 2022 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://jezisuzdravuje.cz/cs/aktualne/>.

Podporují svědkové Jehovovi ekumenismus? [online]. 9. 6. 2022 [cit. 2022-09-06]. Dostupné z: <https://www.jw.org/cs/svedkove-jehovovi/caste-otazky/ekumenismus/>.

Pořad bohoslužeb. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://www.farnost-prusinovice.cz/bohosluzby/>.

Posolstvá varovania a druhý príchod Ježiša Krista. [online]. 28. 11. 2018 [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <https://jezis-kristus-varovanie.net/>.

Postoj adventistů sedmého dne k římským katolíkům. [online]. 15. 4. 1997 [cit. 2022-04-17]. Dostupné online: <https://www.casd.cz/wp-content/uploads/2021/05/postoj-k-rimskym-katolikum.pdf>.

Prohlášení o náboženské svobodě, evangelizaci a proselytismu. [online]. 8. 7. 2000 [cit. 2022-04-17]. Dostupné online: <https://www.casd.cz/wp-content/uploads/2021/05/proselytismus.pdf>.

PROCHÁZKOVÁ, Petra: Památník smíření tvoří strom se třemi náboženskými kořeny Holešova. [online]. 10. 10. 2020 [cit. 2022-01-07]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zlin/zpravy/pamatnik-smireni-namesti-holesov-sochar-ondrej-oliva.A201009_575489_zlin-zpravy_ras.

Půlnoční Jednoty bratrské v kostele sv. Anny v Holešově. [online]. 6. 1. 2022 [cit. 2022-01-06]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/events/524672998175102/>.

Půlnoční Jednoty bratrské. [online]. 13. 1. 2022 [cit. 2022-01-13]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/events/1530852920649320/>.

Řád členství v církvi, přijatý na 1. zasedání 35. synodu ČCE 16. - 18. 5. 2019. [online]. 4. 4. 2020 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.evangnet.cz/cce/czr/rcc.html>.

Řeckokatolická farnost v Otrokovicích. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://www.exarchat.cz/brnensko-olomoucky-dekanat/>.

Římskokatolická farnost Holešov. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <http://www.ado.cz/www/farnosti/holesov>.

Římskokatolická farnost Kostelec u Holešova. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <http://www.ado.cz/katalog/www/farnosti/kostelec-u-holesova>.

Římskokatolická farnost Prusinovice. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <http://www.ado.cz/katalog/www/farnosti/prusinovice>.

Římskokatolická farnost Žeranovice. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <http://www.ado.cz/katalog/www/farnosti/zeranovice>.

Sbor ČCE Prusinovice. [online]. 9. 7. 2018 [cit. 2019-02-09]. Dostupné z: <http://www.evangnet.cz/cce/sbor/182-prusinovice/>.

Sbory a stanice AC. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: https://apostolskacirkev.cz/component/com_zhgooglemap/Itemid,263/externalmarketlink,0/id,1/view,zhgooglemap/.

Sbory CNN. [online]. 21. 5. 2022 [cit. 2022-05-21]. Dostupné z: <https://nova-nadeje.cz/sbory-cnn>.

Seznam církevních právnických osob. [online]. 10. 11. 2018 [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://www.ado.cz/cpo/24>.

Seznam obcí. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <http://www.ado.cz/obce>.

Srov. Děkanát Holešov. [online]. 7. 3. 2023 [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <http://www.ado.cz/katalog/www/dekanaty/holesov>.

Statistická ročenka: Katolíků na světě přibývá. [online]. 15. 4. 2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://www.vaticannews.va/cs/vatikan/news/2022-02/statisticka-rocenka-katoliku-na-svete-pribyva.html>.

Statistika sborů ČCE. [online]. 10. 7. 2022 [cit. 2022-07-10]. Dostupné z: <http://www.evangnet.cz/cce/statistika>.

Střílky. [online]. 21. 5. 2022 [cit. 2022-05-21]. Dostupné z: <http://www.hinduismus.cz/hinduisticke-obce/iobec-strilky/>.

Světová JB – Unitas Fratrum. [online]. 10. 7. 2022 [cit. 2022-07-10]. Dostupné z: <http://www.jbcr.cz/index.php/o-nas/svetova-jb>.

SVOBODA, Milan: Hazard v Holešově bují nadále, regulace je možná a potřebná. [online]. 21. 11. 2018 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: <http://www.holesov.kdu.cz/podporuji-nas/milan-svoboda-hazard-v-holesove-buji-nadale-regula>.

ŠPIDLA, Josef: Jan Sarkander rozděluje společnost i po 400 letech. [online]. 12. 10. 2020 [cit. 2022-01-10]. Dostupné z: <https://josefspidla6.webnode.cz/news/jan-sarkander-rozdeluje-spolecnost-i-po-400-letech/>.

Trochu z historie sboru CASD v Holešově. [online]. 17. 4. 2018 [cit. 2018-06-17]. Dostupné z: <http://holesov.casd.cz/>.

Vážení přátelé, milí bratři a sestry. [online]. 28. 11. 2018 [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <https://www.varovani.org/>.

Velké varování, soukromá zjevení a konec světa (odpověď na otázku). [online]. 28. 11. 2018 [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <http://www.vojtechkodet.cz/dulezite-otazky/velke-varovani-soukroma-zjeveni-a-konec-sveta-odpoved-na-otazku.html>.

Veřejná databáze. [online]. 23. 3. 2019 [cit. 2019-03-23]. Dostupné z:
<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=SLD9100PU-OR&pvokc=&katalog=30562&z=T>.

Vítejte na našem webu. [online]. 17. 4. 2022 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z:
<https://jbholesov.webnode.cz/>.

Vyjádření arcibiskupa olomouckého k šíření tzv. „Velkého varování Ježíše Krista“ a různým poselstvím o konci světa. [online]. 28. 11. 2018 [cit. 2018-11-28]. Dostupné z:
<http://www.ado.cz/clanek/vyjadreni-arcibiskupa-olomouckeho-k-sireni-tzv-velkeho-varovani-jezise-krista-ruzny-m-poselstv>.

Zápis z 1. zasedání Zastupitelstva města Holešova z 13. 1. 2020. [online]. 17. 1. 2020 [cit. 2022-07-16]. Dostupné z:
<https://www.holesov.cz/webfiles/Samosprava/zastupitelstvo/2020/zapis-zm-1-13-01-2020.pdf>.

Zápis z 2. zasedání Zastupitelstva města Holešova z 17. 2. 2020. [online]. 2. 3. 2020 [cit. 2022-07-16]. Dostupné z:
<https://www.holesov.cz/webfiles/Samosprava/zastupitelstvo/2020/zapis-zm-17-02-2020.pdf>.

Zmrzlina u Ámose, kavárna u Ámose. [online]. 17. 4. 2022 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z:
https://www.facebook.com/Zmrzlina-U-%C3%81mose-Kav%C3%A1rna-U-%C3%81mose-417483655035312/?ref=page_internal.

Židovský hřbitov. [online]. 2. 11. 2002 [cit. 2018-09-16]. Dostupné z:
<http://olam.cz/bejtholesov/hrbitov.htm>.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

- LG** Věroučná konstituce o církvi Lumen gentium, dokument 2. Vatikánského koncilu
- DV** Věroučná konstituce o Božím zjevení Dei verbum, dokument 2. Vatikánského koncilu
- AA** Dekret o apoštolátu laiků Apostolicam actuositatem, dokument 2. Vatikánského koncilu
- UR** Dekret o ekumenismu Unitatis redintegratio, dokument 2. Vatikánského koncilu
- AG** Dekret o misijní činnosti církve Ad gentes, dokument 2. Vatikánského koncilu
- CIC** Codex iuris canonici: Kodex kanonického práva
- Direktář** Direktář k provádění ekumenických principů a norem

Biblické texty jsou citovány z Českého ekumenického překladu Bible.

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona: český ekumenický překlad. 22. (9. opravené) vydání. Praha: Česká biblická společnost, 2019. ISBN 978-80-7545-090-6.

JMENNÝ REJSTŘÍK

Práce obsahuje větší množství jmen, proto pro lepší přehlednost osob v regionu předkládám jejich seznam s heslovitým popisem a odkazy na příslušné strany.

A

ALBRECHT STARŠÍ ZE ŠTERNBERKA, šlechtic, s. 65.

ALTHAN MICHAL ADOLF, šlechtic, diplomat, generál, s. 85, 88.

AMBROS PAVEL, katolický kněz, profesor, s. 105.

AMBRÓŠ JAROSLAV, evangelický presbyter, s. 36, 97, 102, 105, 107.

ANNA ALŽBĚTA, šlechtična, s. 66.

ANNA ELIŠKA ZE SALMU, šlechtična, s. 85.

ARKLEB Z VÍCKOVA, šlechtic, s. 70.

B

BALVO CHARLES DANIEL, arcibiskup, apoštolský nuncius, s. 105.

BARTOŠEK KAREL, úředník městského úřadu, s. 94, 112-114.

BENEDIKT XVI. (JOSEPH RATZINGER), papež, teolog, s. 53-54.

BERKA LADISLAV Z DUBÉ, šlechtic, s. 82.

BÍTOVSKÝ VÁCLAV Z BÍTOVA, rytíř, s. 85.

BULGAKOV SERGEJ, pravoslavný kněz, teolog, s. 18.

BUTTA TOMÁŠ, patriarcha, s. 15.

C

COUTURIER PAVEL, katolický kněz, s. 18.

ČEP PAVEL, kazatel Apoštolské církve, kaplan, misionář, s. 56-57.

D

DANÍČKOVÁ MIROSLAVA, prorokyně, léčitelka, s. 53.

DAVID KRISTIÁN, kazatel Jednoty bratrské, misionář, s. 21.

DOLÁK PETR, katolický kněz, s. 31, 100, 124.

DRACHOVSKÝ JAN, katolický kněz, rekatolizátor, s. 66, 83.

DUS JAN, evangelický farář, s. 93.

F

FALCKÝ FRIDRICH, král, s. 88.

FAŠINA ROMAN, misionář, s. 44.

FERDINAND II., císař, s. 67, 88, 90.

FILIPI PAVEL, teolog, s. 8-9, 33-34, 104.

FLORIÁN SV., světec, patron, s. 124.

FRANTIŠEK (JORGE MARIO BERGOGLIO), papež, s. 53-54.

FRANTIŠEK Z DITRICHŠTEJNA, biskup, kníže, s. 66, 84.

G

GERŽA BOHUMIL EMANUEL, evangelický farář, s. 69, 74.

GEZO ELIŠKA, občanka Holešova, vnučka faráře Ludvíka Svobody, s. 114.

GOČALTOVSKÝ VOJTĚCH, pastor církve Slovo života, s. 58.

GOTTWALD KLEMENT, prezident Československa, s. 114.

GURECKÁ HELENA, matka Jana Sarkandera, s. 82.

H

HELSNEROVÁ HANA, novinářka, mluvčí městského úřadu, s. 101, 105-106.

HRUBÝ FRANTIŠEK, historik, s. 81, 113.

HŘEBEN-ŠTAUDNEROVÁ LUDMILA, městská zastupitelka, s. 113-115.

HŘÍBEK VALENTIN, katolický kněz, s. 74.

CH

CHUTNÝ ANTONÍN, kazatel Jednoty bratrské, misionář, s. 40, 55.

J

JAKŠ PAVEL, evangelický farář, s. 71-72.

JAN MLADŠÍ ZE ŠTERNBERKA (A HOLEŠOVA), šlechtic, s. 38, 65.

JAN PAVEL II. (KAROL WOJTYLA), papež, s. 93.

JAN Z ROTTALU, šlechtic, s. 30, 67.

K

KAPITA PAVEL, kazatel Jednoty bratrské, s. 89.

KARHAN PAVEL, místostarosta města, městský zastupitel, s. 119.

KASPER WALTER, teolog, kardinál, s. 8.

KAVIČKA KAREL, historik, s. 84.

KLABUSAY LAMBERT, občan Holešova, s. 77-78.

KLAT KRYSZTOF LEON, katolický kněz, s. 31.

KLIMENT ŠTĚPÁN MENAŠE, židovský rabín, s. 110.

KOMENSKÝ JAN ÁMOS, biskup Jednoty bratrské, filosof, pedagog, s. 66, 113.

KOPŘICKÝ PETR, šlechtic, s. 86.

KOVÁŘ DOMINIK, kaplan, s. 31.

KRAJCAR ZDENĚK, občan města Holešova, s. 119.

KRISTUS JEŽÍŠ, Boží Syn, Spasitel, s. 8, 12-14, 17, 34, 38, 43, 53-54, 106, 136.

KUBICEK RANDOLPH, pastor Církve Nová naděje, misionář, s. 55.

KUBÍK JOSEF, evangelický farář, s. 73.

L

LADISLAV IV. POPEL Z LOBKOVIC (LOBKOVIC), kníže, šlechtic, s. 65-67, 83-91.

LENIN VLADIMIR ILJIČ, politik, filosof, s. 114.

LEOPOLD PASOVSKÝ, biskup, s. 90.

LEOPOLD V. HABSBURSKÝ, biskup, s. 87

LISOWSKI ALEXANDR, válečník, s. 85.

M

MACH LEOŠ, evangelický farář, s. 36, 119, 121, 124.

MALÝ VÁCLAV, katolický biskup, s. 15, 111.

MANDL ANTONÍN, katolický kněz, teolog, s. 18.

MARIE BOŽÍHO MILOSRDENSTVÍ, prorokyně, s. 54.

MERTA FRANTIŠEK, katolický kněz, s. 111.

MIŠKOVSKÝ FRANTIŠEK, evangelický farář, s. 69, 74.

N

NEDBAL FRANTIŠEK, občan Prusinovic, evangelík, s. 75.

NĚMCOVÁ MARIE, evangelická presbyterka, s. 9, 122, 125.

NĚMEČEK RADOMÍR, katolický kněz, s. 31.

NIEBAUER JAN, farář Jednoty bratrské, s. 118.

NOSEK JOSEF, evangelický farář, s. 72.

NUZÍK JOSEF, biskup, s. 101.

O

OLIVA ONDŘEJ, umělec, s. 104-105.

P

PANNA MARIA, Matka Ježíše Krista, s. 54, 84.

PAVLINEC KAREL VLADISLAV, evangelický farář, kazatel Jednoty bratrské, s. 39, 75.

PLACHETSKÁ ANNA, manželka Jana Sarkandera, s. 82.

PLACHETSKÝ JAN, profesor, otec Anny Plachetské, s. 82.

PLECHÁČOVÁ-MUCALÍKOVÁ LUDMILA, historička, členka Jednoty bratrské, s. 9, 66, 90-91, 94.

POHROBEK LADISLAV, král, s. 62, 76.

POLES JOSEF, katolický kněz, s. 122, 173.

PRAŽÁK JAN, trubač, s. 88-89.

R

RAFAJA FRANTIŠEK, městský zastupitel, s. 112, 114-115.

RYŠÁNEK MAREK, farář Církve Československé husitské, s. 61.

S

SARKANDER JAN, katolický kněz, s. 10, 21, 66, 80-115, 120, 133, 137, 139, 173.

SARKANDER MIKULÁŠ, katolický kněz, bratr Jana Sarkandera, s. 82, 87-88, 90.

SARKANDER ŘEHOŘ MATĚJ, otec Jana Sarkander, s. 82.

SCINTILLA JAN, notář, s. 85, 87.

SEDLÁK VINCENC, katolický kněz, s. 74.

SEIFERT RUDOLF, starosta města, městský zastupitel, s. 105, 111.

SCHÜTZ ROGER, evangelický pastor, teolog, s. 18.

SLAVKA SVETOZÁR, duchovní Jednoty bratrské, s. 99, 118.

SMETANA PAVEL, synodní senior Českobratrské církve evangelické, s. 93.

STALIN JOSIF VISSARIONOVIČ, politik, s. 114.

STANĚK DALIMIL, kazatel Církve bratrské, psycholog, s. 45.

STANĚK JIŘÍ, evangelický farář, s. 75-76.

STEHNO PAVEL, evangelický presbyter, s. 98, 103, 107.

SVATOŇ ROBERT, teolog, s. 80.

SVOBODA LUDVÍK, evangelický farář, s. 9, 18, 111-112, 114, 122, 173.

SVOBODA MILAN, kazatel Jednoty bratrské, s. 40, 98, 103, 105, 109, 110, 119-121.

ŠABTAJ HA-KOHEN, židovský rabín, učenec, s. 20.

ŠILER JAN, evangelický farář, s. 73.

ŠKRLA LIBOR, kazatel Církve adventistů sedmého dne, s. 51.

ŠKROBÁK PAVEL, kazatel Církve bratrské, s. 43.

ŠPIDLA JOSEF, historik, spisovatel, s. 81, 113.

T

TKADLČÍK VOJTĚCH, katolický kněz, teolog, profesor, s. 112.

TOPOLSKÝ JAN TOMÁŠ, katolický kněz, s. 67.

TRČKA STANISLAV, katolický kněz, s. 100.

TRHLÍKOVÁ ANNA, členka Svobodné reformované církve, s. 44.

TRHLÍKOVÁ VINCENCIE, členka Svobodné reformované církve, s. 44.

TŘANOVSKÝ JIŘÍ, evangelický kněz, učitel, básník, spisovatel, hudební skladatel, s. 20.

TUČEK SAMUEL, zámecký kaplan, s. 84-85, 88-89.

V

VÁLKA JOSEF, historik, pedagog, s. 114-115.

VAŇÁK FRANTIŠEK, arcibiskup, s. 93-94.

VIKTORÍN ZE ŽEROTÍNA, šlechtic, s. 65.

VINKLER JAN, katolický kněz, s. 31.

VÍTŮ JAN, evangelický farář, s. 88.

VOLYŇSKÝ JAKUB, evangelický farář, s. 34.

VOTICKÝ VÁCLAV, kazatel Jednoty bratrské, s. 88.

VÝLETA MAREK, katolický kněz, s. 123.

W

WALCZAK JERZY KRYSZTOF, katolický kněz, děkan, s. 31, 100, 105, 110, 119-122.

WRANGLER, hrabě, maršál, s. 73.

Z

ZIKMUND III. VASA, král, s. 85.

ZOUBEK VILÉM ZE ZDĚTÍNA, pán, s. 83.

ŽŮRKOVÁ PAVLA, kazatelka Církve adventistů sedmého dne, kaplanka, s. 50, 98, 103, 107, 119, 121.

PŘÍLOHA: FOTOGALERIE

ŘÍMSKOKATOLICKÁ CÍRKEV

(Kapitola 3.1)

Děkanátní chrám Nanebevzetí Panny Marie
na Náměstí Dr. Edvarda Beneše

Zadní pohled na kostel Sv. Anny
na stejnojmenném náměstí

Tradiční jarní žehnání cyklistům

Slavnost Božího Těla

Farní ples

Mikulášská nadílka v kostele

ČESKOBRATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ

(Kapitola 3.2)

Evangelický kostel s farou v Prusinovicích

Bohoslužby v kostele

Táborák mládeže na farní zahradě

Brigáda na faře

Zájezd do spřátelené církve na Slovensku

Konfirmace

JEDNOTA BRATRSKÁ

(Kapitola 3.3)

Sborový dům Jednoty bratrské

Modlitebna přebudovaná na kavárnu

Bazárek je jednou z podnikatelských aktivit

Odpoledne pro děti

CÍRKEV BRATRSKÁ

(Kapitola 3.4)

Skupina se schází v bytě na sídlišti Novosady

Setkání při studiu Bible

CÍRKEV ADVENTISTŮ SEDMÉHO DNE

(Kapitola 3.5)

Bývalý Sál království svědků Jehovových v době prodeje Církvi adventistů

Bohoslužby v nové modlitebně

Výlet dorostu

Sbor při připomínce svátku pesach

Společná modlitba za úspěch v novém školním roce

Večer chval pro veřejnost, navštěvovaný také křesťany z jiných církví

MEZIKONFESIJNÍ VZTAHY NA HOLEŠOVSKU

(Kapitoly 5, 6, 7)

Slavnostní odhalení ekumenického Památníku smíření

Ekumenické bohoslužby v kostele Sv. Kateřiny v Prusinovicích

Společné svěcení Sv. Floriána katolickým a evangelickým farářem v Prusinovicích

Dohoda zástupců holešovských církví o společném postupu proti hazardu

Ekumenické farní odpoledne v Prusinovicích – střelnice pro děti

Ekumenická Noc kostelů v Prusinovicích – výstava Biblí

EKUMENICKÉ OSOBNOSTI HOLEŠOVSKA

(Kapitoly 5.2.7, 6.2)

Evangelický farář Ludvík Svoboda (vpravo)
– průkopník ekumenického hnutí v regionu

Josef Poles – první katolický kněz v Prusinovicích, který přišel do evangelického kostela

SV. JAN SARKANDER

(Kapitola 6)

Pamětní síň Sv. Jana Sarkandra v kostele
Sv. Anny na stejnojmenném náměstí

Výstava maleb a kreseb žáků ZUŠ
s tématikou Sv. Jana Sarkandra na zámku